

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

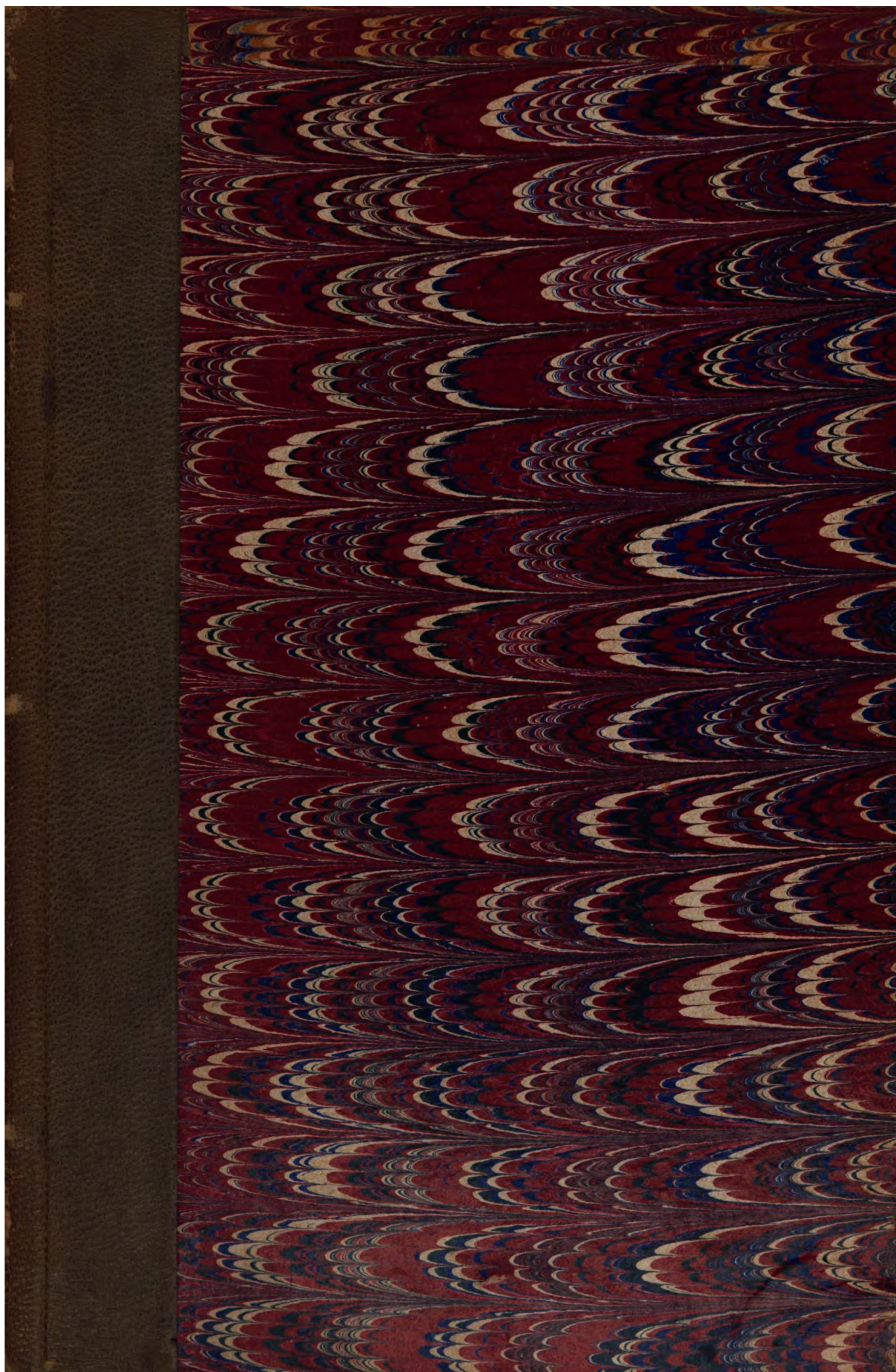
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries
and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

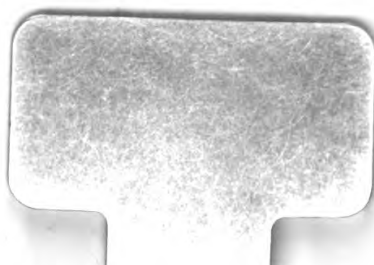

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-
ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

600089513W

Exemplare dieser Ausgabe mit der beigefügten Ab-
handlung:

De Pseudolysiae Epitaphii codicibus

sind auf feste Bestellung durch jede Buchhandlung zu beziehen.

165. VI

PSEUDOLYSIAE
ORATIO FUNEBRIS

EDIDIT

MARTINUS ERDMANN

DR. PHIL.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXXI.

Exemplare dieser Ausgabe mit der beigefügten Ab-
handlung:

De Pseudolysiae Epitaphii codicibus

sind auf feste Bestellung durch jede Buchhandlung zu beziehen.

PSEUDOLYSIAE
ORATIO FUNEBRIS

EDIDIT

MARTINUS ERDMANN
DR. PHIL.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXXI.

292. i 150. 41

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

P r a e f a t i o.

Ex eis quae in commentatione *de Pseudolysiae epitaphii codicibus* (Lipsiae, typis B. G. Teubneri) exposui, elucet ad crisin epitaphii adhibendos esse quattuor tantum codices:

V Parisinus Coislinianus 249 saec. XI

X Palatinus 88 saec. XII

F Marcianus 416 saec. XIII

g Laurentianus 86, 13 saec. XIV.

• Horum quattuor codicum studui ut *omnes* varias lectiones congererem: quare quodocunque de eis nihil adnoto, eos cum orationis serie consentire putandum est. Codex F autem difficillimus lectu sicubi neque ex editione Bekkeriana neque ex eis quae nuper de eo enotata mihi praesto sunt (cf. comment. p. 10), quid exhibeat, pro certo enucleare potui, attuli lectiones codicis f, qui aut ex illo aut ex fratre illius fluxit, omnes, et manifesto vitiosas. Ergo addendus est

f Vaticanus 69 saec. XV.

In apparatus autem criticum ne minutias leves nimis confecerem, hunc in locum quaedam generalia de his codicibus collegi.

1. Iota mutum in V plerumque ascriptum est, deest autem, si ω syllaba per compendium scripta est, velut $\xi\rho\tilde{\gamma}$, praeterea raro, ut § 23 $\acute{\alpha}\eta\theta\eta\sigma\alpha\nu$ (§ 2 $\pi\alpha\nu\tau\alpha\chi\tilde{\eta}$ 62 $\xi\tilde{\eta}\nu$ sine iota exarata sunt);

in X deest plerumque, nonnumquam ascriptum est, ut § 4 $\tilde{\eta}\rho\omicron\nu\nu$ 12 $\tilde{\eta}\mu\delta\omicron\tilde{\upsilon}\nu\tau\omicron$ 48 $\chi\rho\acute{\omicron}\nu\omega$; subscriptum est tantummodo a manu altera: 40 $\tilde{\eta}$;

in F aut ascriptum aut subscriptum est;

in g deest ut videtur semper.

2. αὐτός et αὐτός.

V exhibet αὐτός exceptis his locis: 2 τὰ αὐτῶν 9 τὴν αὐτῶν et 16 αὐτῶ, utroque loco spir. asperum ex leni corr. m 1, 41 αὐτῶν 44 αὐτοὺς 50 αὐτῶν 70 τῆς αὐτῶν 71 σφᾶς αὐτοὺς | αὐτοὺς μὲν | τοὺς αὐτῶν 75 αὐτοὺς, spir. lenem ex aspero corr. m 1, 79 αὐτῶν;

X ut nunc codice recens collato intellexi, *semper* exhibet αὐτός; tantummodo a manu 2 exaratum est αὐτῶν § 36;

g exhibet αὐτός exceptis his locis: 2 τὰ αὐτῶν, spir. asp. in rasura a m 2, 9 τὴν αὐτῶν 23 τῇ αὐτῶν 25 παρ' αὐτοῖς | τῇ αὐτῶν 26 τῆς αὐτῶν 35 τῆς αὐτῶν 36 τὸν αὐτῶν 41 τῆς αὐτῶν 50 αὐτῶν;

f exhibet αὐτός exceptis his locis: 10 τῇ αὐτῶν 40 τὰς δ' αὐτῶν 56 τὴν αὐτῶν 64 τῆς μὲν αὐτῶν 74 τὴν αὐτῶν.

3. In elidendis vocalibus codices sibi non constant. Qua in re Scheibius in oratione funebri non minus quam in ceteris Lysiacis secutus est codicem X. Sed inde ab Isocratis temporibus oratores Atticos constat hiatum evitare studuisse. Iam Benselerus (de hiatu in orat. Att. p. 184) observavit orationem secundam in hiatu admittendo a vulgari Lysiae consuetudine, quippe qui hiatum non curet, recedere. Ergo non dubitavi praepositiones quidem et particulas δέ (οὐδέ) τέ (οὔτε εἴτε ὥστε) ἀλλά ante vocalem *semper* elidere. En indicem quomodo codices dissentiant.

V non elisit: 1 τε εἶναι 2 δὲ ὁ 6 δὲ αὐτῶν 11 δὲ ὑπὸ 12 δὲ αὐτοὺς 15 δὲ οὐκ 16 δὲ εὐτυχεῖστέροι | τε ἦν 21 δὲ εἰ 24 δὲ οὐς 27 δὲ ὦν 29 δὲ ἐκόντων 31 δὲ οὐ 32 δὲ εἰς | δὲ οὐ 36 ὥστε ἐλάχιστον 45 ὑπὸ ἐλλήνων 46 δὲ ὑπὸ 51 δὲ ἐκείνους 57 οὔτε ἐλληνίς 58 εἴτε ἡγεμόνος 59 δὲ εἰς 63 δὲ ἀντὶ bis 64 οὔτε ἐλαττοῦσθαι 65 τε ἐρένοντο 67 δὲ ἀδικουμένους 69 τε ἐκείνων 71 ὥστε ἄξιον 72 ὥστε εἰδέναι | ὥστε ἐπιλαθέσθαι 78 τε ἦν | δὲ ἦ 79 δὲ ὑπὸ 80 δὲ ὥς; ceteris locis elisit;

quem sequitur X exceptis his locis: 29 δὲ οὐδενὸς ut videtur 59 δ' εἰς;

g non elisit: 1 τε εἶναι 2 δὲ ὁ | δὲ ἀγῶν 3 δὲ ἐν ter 5 δὲ ἀγαθῶν 6 δὲ ἐαυτῶν 11 δὲ ὑπὸ 12 δὲ αὐτοὺς 13 δὲ

εὐρυσθέως 14 δὲ ἐπικουρεῖν | δὲ ὑπὲρ 15 δὲ οὐκ | δὲ ἰδία
16 δὲ αἰσχροὺν | τε ἦν 22 δὲ αὐτοῖς 26 ὥστε οἱ | ὥστε οὐδὲν
27 δὲ ὦν 29 δὲ οὐδενός | δὲ ἐκόντων 31 δὲ οὐ 32 δὲ εἰς |
δὲ οὐ 33 μετὰ ἀρετῆς 36 ὥστε ἐλάχιστον 44 δὲ ἀπηλλάχθαι
45 ὑπὸ ἐλλήνων 46 δὲ ὑπὸ 51 δὲ ἐκείνους 55 δὲ ἀπέδειξαν
57 οὔτε ἐλληνὶς 63 δὲ ἀντὶ bis 64 οὔτε ἐλαττοῦσθαι 67 δὲ
ἀδικουμένους 69 τε ἐκείνων 71 ὥστε ἄξιον 72 ὥστε εἰδέναι |
ὥστε ἐπιλαθέσθαι 78 τε ἦν | δὲ ἦ 79 οὐδὲ ἀναμείναντες | δὲ
αὐτῶν 80 δὲ ὡς; ceteris locis elisit;

quem sequitur f exceptis his locis: 2 δ' ἀγῶν 3 δ' ἐν ter
5 δ' ἀγαθῶν 13 δ' εὐρυσθέως 14 δ' ἐπικουρεῖν 16 δὲ εὐ-
τυχέστεροι | τε αὐτῶν 21 δὲ εἰ 22 δ' αὐτοῖς 24 δὲ οὐς 32 δ'
οὐ 33 μετ' ἀρετῆς 38 δὲ ἡττησθαι 44 δ' ἀπηλλάχθαι 55 δ'
ἀπέδειξαν 65 τε ἐγένοντο 79 δὲ ὑπὸ.

Eandem ob causam recepi *unum* codicem secutus: § 15
σώματ' εἰς 70 τροφεῖ' ἀποδόντες 77 τοιαῦτ' ὀλοφύρεσθαι;
10 ἔνεκεν ἀφίκοντο pro ἔνεκα ἄ.

4. Cum eis quae de hiatu modo dixi, optime convenit,
quod ν ἐφελκυστικόν ante vocales in omnibus codicibus
usquequaque legitur (excepto solo g in § 10 γερόνασι. Ὑστέρω).
Sed V solus hoc ν ante consonas quoque nonnumquam exhibet:

ante τ: 17 ὑπῆρχεν τοῖς 60 περιέστηκεν τῷ

ante δ: 66 ἔθαψεν δημοσίᾳ

ante κ: 34 ἦλθεν καὶ 66 ἐπένθησεν καὶ

ante γ: 29 ἠνάγκασεν γενέσθαι

ante π: 21 ἔστειλεν πεντήκοντα.

Quae omnibus locis recepi coll. Kuehner, *Ausf. Gramm.
der griech. Sprache* I § 72 A. 2.

5. ττ et σσ.

Codices omnes exhibent ττ, velut 7 ἡττηθέντων 33 κρεῖττον.
In uno vocabulo θάλαττα dissentiunt. Habent enim θάλασσα
V numquam; X 29. 45. 59; g 29. 45; f 29. 44 (θάλασσαν F)
45 (θαλάττης F) 59. Etiam hac in re Scheibius sequitur co-
dicem X; nos ut par est scribimus semper ττ, ut V.

Praeterea in apparatu critico nullam facio mentionem
harum minutiarum:

in codicibus scriptum esse οὐδὲ μία vel οὐκ ἔτι, μὴκ ἔτι,
ὅτ' ἂν;

accentum vel spir. lenem vel apostrophum vel coronidem deesse;

accentum gravem exaratum esse pro acuto, vel vice versa;
in vocabulis ἄν δὲ μὲν exaratos esse duplices accentus;
compendiorum et signorum interpunctionis.

Similes locos ex auctoribus Graecis addidi, ut eluceret, talium orationum generis *epideictici* Athenis extitisse certam formam iterum atque iterum expressam*). Gorgias enim Leontinus, qua fuit auctoritate in rebus oratoriis, epitaphio suo ut videtur normam creavit, quam posteri sequebantur. Ita factum est, ut non solum sententiae identidem, sed etiam nonnumquam verba talium orationum inter se congruant. Habemus autem nunc praeter celeberrimum Thucydideum quatuor epitaphios, quorum solus Hyperideus suo nomine inscribitur, ceteri adulterino, Lysiae Platonis Demosthenis (cf. Sauppe *Götting. Nachr.* 1864); accedit Isocratis panegyricus. Ex his igitur inprimis loci continentes afferentur.

Cavendum autem est ne omnibus his locis de imitatione cogites. Nam in re tam trita, siquidem orationes funebres publice Athenis persaepe habebantur (διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὅποτε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ Thuc. II 34), etiam nolentibus oratoribus vel auctoribus easdem sententias eadem verba redire necesse erat.

*) Quae sequuntur haud discrepant ab eis quae Rudolfus Schoell praeceptor dilectissimus in scholis docere solet: is enim totius huius opusculi mihi auctor fautorque fuit.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ
ΤΟΙΣ
ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ ΒΟΗΘΟΙΣ.

Index siglorum.

O significat codices V X F (vel f) g.

m 2 X est manus recentior correctrix, quae atramento discerni potest.

X significat me primum eam lectionem in X legisse.

F ascribo lectioni codicis F nuper lectae, quam Bekker aut non enotavit aut, quod rarissimum, falso enotavit.

e = editio

Bk = J. Bekker

Cb = Cobet

Ft = Foertsch

Mk = Markland

Rk = Reiske

Sch = Scheibe

Tl = Taylor

Tr = Turicenses (Sauppe et Baiter)

Ws = Westermann.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΤΟΙΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ ΒΟΗΘΟΙΣ.

Εἰ μὲν ἡγούμην οἷόν τ' εἶναι, ὃ παρόντες ἐπὶ τῷδε τῷ τάφῳ, λόγῳ δηλῶσαι τὴν τῶν ἐνθάδε κειμένων ἀνδρῶν ἀρετήν, ἐμεμφάμην ἂν τοῖς ἐπαγγείλασιν ἐπ' αὐτοῖς ἐξ ὀλίγων ἡμερῶν λέγειν· ἐπειδὴ δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις, διὰ τοῦτο καὶ ἡ πόλις μοι δοκεῖ προνοουμένη τῶν ἐνθάδε λεγόντων ἐξ ὀλίγου τὴν πρόσταξιν ποιεῖσθαι, ἡγουμένη οὕτως ἂν μάλιστα συγγνώμης αὐτοὺς παρὰ τῶν ἀκουσάντων τυγχάνειν. ὅμως δ' ὁ μὲν λόγος μοι περὶ τούτων, ὁ δ' 2 ἀγὼν οὐ πρὸς τὰ τούτων ἔργα, ἀλλὰ πρὸς τοὺς πρότερον ἐπ' αὐτοῖς εἰρηκότας. τοσαύτην γὰρ ἀφθονίαν παρεσκεύασεν ἡ τούτων ἀρετὴ καὶ τοῖς ποιεῖν δυναμένοις καὶ τοῖς εἰπεῖν βουληθεῖσιν, ὥστε καλὰ μὲν πολλὰ τοῖς προτέροις περὶ αὐτῶν εἰρησθαι, πολλὰ δὲ καὶ ἐκείνοις παραλελειφθαι, ἱκανὰ δὲ

Confer ad § 2 Isocr. paneg. 8: ἐπειδὴ δ' οἱ λόγοι τοιαύτην ἔχουσι τὴν φύσιν ὥσθ' οἷόν τ' εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν πολλαχῶς ἐξηγήσασθαι, — οὐκ ἐτι φευκτέον ταῦτ' ἐστὶ, περὶ ὧν ἔτεροι πρότερον εἰρήκασιν, ἀλλ' ἄμεινον ἐκείνων εἰπεῖν πειρατέον | Demosth. epit. 12: ἡ 'κείνων ἀρετὴ δεικνυσιν αὐτὴν ἃ καὶ πρόχειρα καὶ ῥάδιον ἐπελθεῖν ἐστίν | Isocr. pan. 186: τίς γὰρ ἢ τῶν ποιεῖν δυναμένων ἢ τῶν λέγειν ἐπισταμένων κτέ | Thuc. II, 41: πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν τῇ ἡμετέρῃ τόλμῃ καταναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ δὲ μνημεῖα κακῶν τε ἀγαθῶν αἰδία ξυγκατοικίσαντες.

Titulus, numerus β̄ in margine, prima littera vocis Εἰ altero atram. X titulum add m 2 F' λυσίου ἐπιτάφιος F' V τοῖς om F' δημοσθενικός λόγος in mg pro titulo habet g a m 3 || § 1 inter ἡγούμην et οἷον rasure 9 litt. V | ἀνδρῶν om F' ex κειμένων corr ἡκειμένων ἀνδρῶν m 1 X | ἐπ' αὐτοῖς ἐπαγγείλασιν ἐξ ἡμερῶν ὀλίγων F' | ἴσον X ut 56. 76. 77, f ut 76. 77, hoc loco ἴσον, 56 ἴσον F' cf Etym. M. sub v. | αὐτοὺς om F' || § 2 περὶ τούτου g | ποιεῖν pro εἰπεῖν F | ἡμῖν pro ἐκείνοις Rk

καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις ἐξεῖναι εἰπεῖν· οὔτε γὰρ γῆς ἄπειροι οὔτε θαλάττης οὐδεμιᾶς, πανταχῇ δὲ καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις οἱ τὰ αὐτῶν πενθοῦντες κακὰ τὰς τούτων ἀρετὰς ὕμνοῦσι.

- 3 Πρῶτον μὲν οὖν τοὺς παλαιοὺς κινδύνους τῶν προγόνων δίδειμι, μνήμην παρὰ τῆς φήμης λαβών· ἄξιον γὰρ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀκείνων μεμνησθαι, ὕμνοῦντας μὲν ἐν ταῖς ᾠδαῖς, λέγοντας δ' ἐν ταῖς τῶν ἀγαθῶν μνήμασι, τιμῶντας δ' ἐν τοῖς καιροῖς τοῖς τοιούτοις, παιδεύοντας δ' ἐν τοῖς τῶν τεθνεώτων ἔργοις τοὺς ζῶντας.
- 4 Ἀμαξόνες γὰρ Ἄρεως μὲν τὸ παλαιὸν ἦσαν θυγατέρες οἰκοῦσαι παρὰ τὸν Θερμαῶντα ποταμόν, μόναι μὲν ὥπλισμέναι σιδήρῳ τῶν περὶ αὐτάς, πρῶται δὲ τῶν πάντων ἐφ' ἵππους ἀναβάσαι, οἷς ἀνελπίστως δι' ἀπειρίαν τῶν ἐναντίων ἦρουν μὲν τοὺς φεύγοντας, ἀπέλειπον δὲ τοὺς διώκοντας. ἐνομίζοντο δὲ διὰ τὴν εὐψυχίαν μᾶλλον ἄνδρες ἢ διὰ τὴν φύσιν γυναῖκες· πλέον γὰρ ἐδόκουν τῶν ἀνδρῶν ταῖς ψυχαῖς
- 5 διαφέρειν ἢ ταῖς ιδέαις ἐλλείπειν. ἄρχουσαι δὲ πολλῶν ἐθνῶν καὶ ἔργῳ μὲν τοὺς περὶ αὐτάς καταδεδουλωμένοι, λόγῳ δὲ περὶ τῆσδε τῆς χώρας ἀκούουσαι κλέος μέγα, πολλῆς δόξης καὶ μεγάλης ἐλπίδος χάριν παραλαβοῦσαι τὰ μαχιμώτατα τῶν ἐθνῶν ἐστράτευσαν ἐπὶ τήνδε τὴν πόλιν. τυχοῦσαι δ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὁμοίας ἐκτήσαντο τὰς ψυχὰς τῇ φύσει, καὶ ἐναντίαν τὴν δόξαν τῆς προτέρας λαβοῦσαι μᾶλλον ἐκ τῶν κινδύνων
- 6 ἢ ἐκ τῶν σωμάτων ἔδοξαν εἶναι γυναῖκες. μόναις δ' αὐταῖς οὐκ ἐξεγένετο ἐκ τῶν ἡμαρτημένων μαθούσαις περὶ τῶν λοιπῶν ἄμεινον βουλεύσασθαι, οὐδ' οἴκαδε ἀπελθούσαις ἀπαγγεῖ-

ad § 4 s cf orationem Atheniensium Herod. IX 27 || ad § 6 Isocr. pan. 70.

ἐπιγενομένοις F' ἐπιγιννομένοις ceteri, γ postea addidisse videtur m 1 X cf § 57. 60 | ἐξυμνοῦσι F || § 3 ἄξιόν F | μνήμασι FgV Steph. Tl Bk Ws γνώμασι X Ald. Rk, de utraque lectione v. Rk e l 55 | τῶν ante τεθνεώτων om X || § 4 ἄρεος gX | ante πάντων om τῶν f | ἀπέλιπον V | δὲ post οἰκοῦσαι deleui cum Mk, δὲ post ἐνομίζοντο delet Rk, assentitur Bk or. Att. V 695, contra quem disseruit Ft e 41 | ἐνομίζοντο γαρ f | εὐτυχίαν f | μᾶλλον om F | alterum διὰ ex γὰρ m 2 f | ἰδίαις g || § 5 τῇ φύ. X | τοῖς προτέροις g || § 6 ἄμεινον περὶ τῶν λοιπῶν F βουλεύσασθαι ἄμεινον g | ἀπαγγεῖλαι et τε om F

λαι τὴν τε σφετέραν αὐτῶν δυστυχίαν καὶ τὴν τῶν ἡμετέρων προγόνων ἀρετὴν· αὐτοῦ γὰρ ἀποθανοῦσαι καὶ δοῦσαι δίκην τῆς ἀνοίας, τῆσδε μὲν τῆς πόλεως διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον τὴν μνήμην ἐποίησαν, τὴν δ' ἐαυτῶν πατρίδα διὰ τὴν ἐνθάδε συμφορὰν ἀνώνυμον κατεστήσαντο. ἐκεῖναι μὲν οὖν τῆς ἀλλοτρίας ἀδίκως ἐπιθυμήσασαι τὴν ἐαυτῶν δικαίως ἀπώλεσαν.

Ἀδράστου δὲ καὶ Πολυνείκους ἐπὶ Θήβας στρατευσάντων 7 καὶ ἡττηθέντων μάχῃ, οὐκ ἐόντων Καδμείων θάπτειν τοὺς νεκρούς, Ἀθηναῖοι ἡγησάμενοι ἐκείνους μὲν, εἴ τι ἡδικοῦντο, ἀποθανόντων δίκην ἔχειν τὴν μεγίστην, τοὺς δὲ κάτω τὰ αὐτῶν οὐ κομίζεσθαι, ἱερῶν δὲ μαινομένων τοὺς ἄνω θεοὺς ἀσεβεῖσθαι, τὸ μὲν πρῶτον πέμψαντες κήρυκας ἐδέοντο αὐτῶν δοῦναι τὴν τῶν νεκρῶν ἀναίρεσιν, νομίζοντες ἀνδρῶν μὲν 8 ἀγαθῶν εἶναι ζῶντας τοὺς ἐχθροὺς τιμωρῆσασθαι, ἀπιστούντων δὲ σφίσι αὐτοῖς ἐν τοῖς τῶν τεθνεώτων σώμασι τὴν εὐψυχίαν ἐπιδείκνυσθαι. οὐ δυνάμενοι δὲ τοιούτων τυχεῖν, ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτούς, οὐδεμιᾶς διαφορᾶς πρότερον πρὸς Καδμείους ὑπαρχούσης, οὐδὲ τοῖς ζῶσιν Ἀργείων χαριζόμενοι· ἀλλὰ τοὺς τεθνεῶτας ἐν τῷ πολέμῳ ἀξιοῦντες τῶν νομιζομέ- 9 νων τυγχάνειν πρὸς τοὺς ἐτέρους ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἐκινδύνευσαν, ὑπὲρ μὲν τῶν, ἵνα μηκέτι εἰς τοὺς τεθνεῶτας ἐξαμαρτά-

ad § 7—10 Isocr. pan. 55: (Ἀδράστος) τὴν πόλιν ἀξιῶν βοηθεῖν ταῖς κοιναῖς τύχαις καὶ μὴ περιορᾶν τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις ἀποθνήσκοντας ἀτάφους γιγνομένους μηδὲ παλαιὸν ἔθος καὶ πάτριον νόμον καταλύόμενον —. Dem. ep. 8: τὰ τῶν κατοικομένων νόμιμα οὐ περιεῖδον ὕβρι-

δίκην τῆς ἀνοίας δοῦσαι F | τὴν ante μνήμην add Cb | αὐτῶν V | ἀνώνυμον] v extremum add m 2 g | ἐποίησαντο O, cum rasura tamen supra οι V κατεστήσαντο F κατέστησαν ceteri; quae scripsi, suadet Bk or. att. V 695; videntur enim in his duabus vocibus genera verbi perperam mutata esse || § 7 πολυνείκους f | ἡδίκουν ἀποθανόντας O, corrupta, nam δίκην ἔχειν significare nequit poenas dedisse. Vox autem ἔχειν mihi salva videtur esse propter antithesin huic orationi idoneam: Thebanos habere quae eis debeantur, deos inferos non habere. Ergo corruptelae locum in verbis quae praecedunt quaero cum Rk, qui duos monstravit emendandi modos: ἡδίκουν οἱ ἀποθανόντες (animadv. in graec. aut. II) et quae recepi, in editione | μὴ γενομένων pro μαινομένων Fg inter δὲ et μὴ lacuna 3—4 litt. g | ἄνω om F | τὴν τῶν F Bk, τὴν om ceteri codices || § 8 δὲ καὶ σφίσι V | post Καδμείους add αὐτοῖς F Bk cf § 14 || § 9 πρότερος pro ἐτέρους f | μηκέτι ὑπὲρ τοὺς f

νοντες πλείω περὶ τοὺς θεοὺς ἐξυβρίσωσιν, ὑπὲρ δὲ τῶν
 ἐτέρων, ἵνα μὴ πρότερον εἰς τὴν αὐτῶν ἀπέλθωσι πατρίου
 τιμῆς ἀτυχήσαντες καὶ Ἑλληνικοῦ νόμου στερηθέντες καὶ κοι-
 10 νῆς ἐλπίδος ἡμαρτηκότες. ταῦτα δὲ διανοηθέντες καὶ τὰς
 ἐν τῷ πολέμῳ τύχας κοινὰς ἀπάντων ἀνθρώπων νομίζοντες,
 πολλοὺς μὲν πολεμίους κτώμενοι, τὸ δὲ δίκαιον ἔχοντες σύμ-
 μαχον ἐνίκων μαχόμενοι. καὶ οὐχ ὑπὸ τῆς τύχης ἐπαρθέντες
 μείζονος παρὰ Καδμείων τιμωρίας ἐπεθύμησαν· ἀλλ' ἐκείνοις
 μὲν ἀντὶ τῆς ἀσεβείας τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἐπεδείξαντο, αὐτοὶ
 δὲ λαβόντες τὰ ἄθλα, ὧν περ ἕνεκεν ἀφίκοντο, τοὺς Ἀργείων
 νεκροὺς, ἔθαψαν ἐν τῇ αὐτῶν Ἑλευσίνι. περὶ μὲν οὖν τοὺς
 ἀποθανόντας τῶν ἐπὶ ἐπὶ Θήβας τοιοῦτοι γεγόνασιν.

11 Ὅστέρω δὲ χρόνῳ, ἐπειδὴ Ἡρακλῆς μὲν ἐξ ἀνθρώπων
 ἠφανίσθη, οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ ἔφευγον μὲν Εὐρουσθέα, ἐξ-
 ηλαύνοντο δ' ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων, αἰσχυνομένων μὲν
 τοῖς ἔργοις, φοβουμένων δὲ τὴν Εὐρουσθέως δύναμιν, ἀφι-
 κόμενοι εἰς τήνδε τὴν πόλιν ἰκέται ἐπὶ τῶν βωμῶν ἕκαθέ-
 12 ζοντο. ἐξαιτουμένου δ' αὐτοὺς Εὐρουσθέως, Ἀθηναῖοι οὐκ
 ἠθέλησαν ἐκδοῦναι, ἀλλὰ τὴν Ἡρακλέους ἀρετὴν μᾶλλον
 ἠδοῦντο ἢ τὸν κίνδυνον τὸν ἑαυτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ ἡξίου-
 ὑπὲρ τῶν ἀσθενεστέρων μετὰ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι μᾶλλον
 ἢ τοῖς δυναμένοις χαριζόμενοι τοὺς ὑπ' ἐκείνων ἀδικουμένους

ζόμενα, ὅτε τοὺς ἐπὶ ἐπὶ Θήβας θάπτειν ἐκώλυε Κρέων || ad § 10 Dem.
 ep. 11: ὅπου τὸ δίκαιον εἴη τεταγμένον, ἐνταῦθα προσνέμοντες ἑαυτούς ||
 ad § 11—16 Isocr. pan. 56: οἱ δ' Ἡρακλέους παῖδες φεύγοντες τὴν Εὐ-
 ρυσθέως ἔχθραν, καὶ τὰς μὲν ἄλλας πόλεις ὑπερορῶντες ὥς οὐκ ἂν δυνα-
 μένας βοηθῆσαι ταῖς αὐτῶν συμφοραῖς, τὴν δ' ἡμετέραν ἱκανὴν νομίζοντες
 εἶναι μόνην ἀποδοῦναι χάριν ὑπὲρ ὧν ὁ πατήρ αὐτῶν ἅπαντας ἀνθρώπους
 εὐεργέτησεν || ad § 12 Isocr. pan. 53: τοὺς ἀσθενεστέρους εἰθίσμεθα
 θεραπεύειν — ἡρούμεθα τοῖς ἀσθενεστέροις καὶ παρὰ τὸ συμφέρον βο-
 ηθεῖν μᾶλλον ἢ τοῖς κρείττοσι τοῦ λυσιτελοῦντος ἕνεκα συναδικεῖν.

πρότερον O, suspectum Dobree in adversariis e Dobson. p. IV λυπρό-
 τερον vel πικρότερον Emperius opusc. ed. Schneidewin 313 | εἰς post
 πρότερον om spat. rel. f | πατρίδα οὐ F || § 10 δὲ add Cb | τὰς ἐπὶ X |
 τύχας a m 1 in rasura g | μὲν post πολλοὺς om F V | δὲ ante δίκαιον
 om F | τιμωρίας, εὐσεβείας f | ἕνεκα f V X | ἀργείους V | γεγόνασιν g ||
 § 11 μὲν ante ἐξ om g | ἔφευγον g | αἰσχυνομένοι — φοβούμενοι F, ut
 videtur, correctus | τήνδε V | καθίζονται F || § 12 Ἡρακλεοῦς m 1 X |
 ἀσθενεστέρων] ἀσθέρων f

ἐκδοῦναι. ἐπιστρατεύσαντος δ' Εὐρυσθέως μετὰ τῶν ἐν 13
ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ Πελοπόννησον ἔχόντων, οὐδ' ἐγγὺς τῶν
δεινῶν γενόμενοι μετέγνωσαν· ἀλλὰ τὴν αὐτὴν εἶχον γνώμην
ἦν περ πρότερον, ἀγαθὸν μὲν οὐδὲν ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ πατρὸς
αὐτῶν πεπονθότες, ἐκείνους δ' οὐκ εἰδότες, ὅποιοί τινες ἄν-
δρες ἔσονται γενόμενοι· δίκαιον δὲ νομίζοντες εἶναι, οὐ προ- 14
τέρας ἔχθρας ὑπαρχούσης πρὸς Εὐρυσθέα, οὐδὲ κέρδους προ-
κειμένου πλήν δόξης ἀγαθῆς, τοσοῦτον κίνδυνον ὑπὲρ αὐτῶν
ἦσαντο, τοὺς μὲν ἀδικουμένους ἐλεοῦντες, τοὺς δ' ὑβρίζοντας
μισοῦντες, καὶ τοὺς μὲν κωλύειν ἐπιχειροῦντες, τοῖς δ' ἐπι-
κουρεῖν ἀξιοῦντες, ἡγούμενοι ἐλευθερίας μὲν σημεῖον εἶναι
μηδὲν ποιεῖν ἄκοντας, δικαιοσύνης δὲ τοῖς ἀδικουμένοις βο-
ηθεῖν, εὐψυχίας δ' ὑπὲρ τούτων ἀμφοτέρων, εἰ δέοι, μαχο-
μένους ἀποθνήσκειν. τοσοῦτον δ' ἐφρόνουν ἀμφότεροι, ὥσθ' 15
οἱ μὲν μετ' Εὐρυσθέως οὐδὲν παρ' ἐκόντων ἐξήτουν εὐρίσκει-
σθαι, Ἀθηναῖοι δ' οὐκ ἂν ἡξίουσαν Εὐρυσθέα αὐτὸν ἱκετεύοντα
τοὺς ἱκέτας παρ' ἑαυτῶν ἐξελεῖν. παραταξάμενοι δ' ἰδίᾳ δυ-

ad § 15 s Isocr. pan. 58 s: Πελοποννησίων τοὺς μετ' Εὐρυσθέως εἰς
τὴν χώραν ἡμῶν εἰσβαλόντας ἐπεξελθόντες ἐνίκησαν μαχόμενοι κακῶν
τῆς ὕβρεως ἔπαυσαν. — τοσοῦτον τὰς τύχας ἐκατέρων μετήλλαξαν, ὥσθ'
ὁ μὲν ἱκετεύειν ἡμᾶς ἀξιώσας βίᾳ τῶν ἐχθρῶν ἅπανθ' ὅσων ἐδεήθη
διαπραξάμενος ἀπῆλθεν, Εὐρυσθέως δὲ βιάσεσθαι προσδοκήσας αὐτὸς
αἰχμαλώτος γενόμενος ἱκέτης ἠναγκάσθη καταστῆναι, καὶ τῷ μὲν ὑπερ-
ενεγκόντι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὃς ἐκ Διὸς μὲν γεγονώς, ἔτι δὲ θνητὸς
ὢν θεοῦ ῥώμην ἔσχε, τούτῳ μὲν ἐπιτάττων καὶ λυμαινόμενος ἅπαντα
τὸν χρόνον διετέλεσεν, ἐπειδὴ δ' εἰς ἡμᾶς ἐξήμαρτεν, εἰς τὴν αὐτὴν
κατέστη μεταβολήν, ὥστ' ἐπὶ τοῖς παισὶ τοῖς ἐκείνου γενόμενος ἐπονει-
δίστως τὸν βίον ἐτελεύτησεν. Dem. ep. 8.

§ 13 ἐν om X Ws Sch cf § 18. 57 ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ § 47 ἐν
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ | πελοπόννησον f | οὐκ ἐγγὺς O; quod scripsi, ex sede
negationis concludit Sch | ἔσχον g | ἐκείνους τ' οὐκ X Bk Ws Sch spe-
ciose, sed iam Rk animadvertit, si legeremus τ', postea pro ἦσαντο
expectari ἄρασθαι | ἔσονται ἄνδρες γενόμενοι Hirschig misc. phil. et
paed. nov. ser. I || § 14 εἶναι om g | ὑπὲρ αὐτοῦ g | ἦσαντο F | τοῖς
δ' ἐπικουρεῖν] τοὺς δ' ἐπιχειρεῖν f, ἐπιχειρεῖν etiam F || § 15 τοσοῦτον
γὰρ F | παρ' Εὐρυσθέως g | ἐκόντων F V, ἐ ex α vel vice versa g |
ἱκετεύοντας pro ἱκέτας F g V αὐτῶν pro παρ' ἑαυτῶν X Bk Ws Sch
ἐξαιτεῖν F g; ἱκετεύοντας propter proximam vocem ἱκετεύοντα, ἐξαιτεῖν
ex § 12 huc intrusa esse videntur. Locum difficilem Vaterus (Jahnii
annal. phil. t. suppl. IX 46) ita intellegit: So ungleich aber dachten
beide Teile, dass Eurystheus und seine Begleiter nichts auf gütlichem

- νάμει τὴν ἐξ ἀπάσης Πελοποννήσου στρατιὰν ἐλθοῦσαν ἐνικῶν μαχόμενοι, καὶ τῶν Ἡρακλέους παίδων τὰ μὲν σώματ' εἰς ἄδειαν κατέστησαν, ἀπαλλάξαντες δὲ τοῦ δέους καὶ τὰς ψυχὰς ἡλευθέρωσαν, διὰ δὲ τὴν τοῦ πατρὸς ἀρετὴν ἐκείνους
- 16 τοῖς αὐτῶν κινδύνοις ἐστεφάνωσαν. τοσοῦτον δ' εὐτυχέστεροι παῖδες ὄντες ἐγένοντο τοῦ πατρὸς· ὁ μὲν γάρ, καίπερ ὢν πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιος ἅπασιν ἀνθρώποις, ἐπίπονον καὶ φιλόνηκον καὶ φιλότιμον αὐτῷ καταστήσας τὸν βίον τοὺς μὲν ἄλλους ἀδικοῦντας ἐκόλασεν, Εὐρυσθέα δὲ καὶ ἐχθρὸν ὄντα καὶ εἰς αὐτὸν ἐξαμαρτάνοντα οὐχ οἷός τ' ἦν τιμωρήσασθαι· οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ διὰ τήνδε τὴν πόλιν τῇ αὐτῇ εἶδον ἡμέρᾳ τὴν θ' αὐτῶν σωτηρίαν καὶ τὴν τῶν ἐχθρῶν τιμωρίαν.
- 17 Πολλὰ μὲν οὖν ὑπῆρχεν τοῖς ἡμετέροις προγόνοις μιᾷ γνώμῃ χρωμένοις περὶ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι. ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ τοῦ βίου δικαία· οὐ γὰρ ὥσπερ οἱ πολλοὶ πανταχόθεν συνειλεγμένοι καὶ ἐτέρους ἐκβάλλοντες τὴν ἀλλοτριὰν ὥκησαν,

ad § 16 Hyperid. epit. (ed. Blass) 5: ὡς πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιοι γεγέννηται || ad § 17 Isocr. pan. 24. 25: ταύτην γὰρ οἰκοῦμεν οὐχ ἐτέρους ἐκβάλλοντες οὐδ' ἐρήμην καταλαβόντες οὐδ' ἐκ πολλῶν ἐθνῶν μιγάδες συλλεγόντες, ἀλλ' οὕτω καλῶς καὶ γνησίως γεγόμενα, ὥστ' ἐξ ἧσπερ ἔφουμεν, ταύτην ἔχοντες ἅπαντα τὸν χρόνον διατελοῦμεν, αὐτόχθονες ὄντες — μόνοις γὰρ ἡμῖν τῶν Ἑλλήνων τὴν αὐτὴν τροφὴν καὶ πατριδα καὶ μητέρα καλέσαι προσήκει. Dem. ep. 4. Plat. Menex. p. 237 B.

Wege zu erreichen suchten, die Athener aber nicht zugeben wollten, dass Eurystheus selbst, nachdem er ihrer Gnade anheim gefallen war, von ihren Schützlingen gefährdet werde. Equidem cum assentiri dubitem, redeo ad vulgatam interpretationem: Athenienses nolebant Eurystheum, etiam si ipse supplicaretur, supplices sibi eripere. Ergo recepta lectione plurimorum codicum παρ', ut iam receperunt Tr Cb, addidi ἄν ante ἡξίουν, quod post Εὐρυσθέα addere vult Sluiter lect. Andocid. 287. Cf ad formam syntacticam Xen. anab. VII, 7, 40: ὁμνυμί σοι μηδ' ἀποδιδόντος δέξασθαι ἄν | δὴ pro δ' ante ἰδίᾳ F | τὴν ἐξ] ν a m 2 in rasura g | πελοποννήσου f | ἡρακλέους^{ους} m 1 X cf § 12 ἡρακλέος Fg | σώματεῖς F' σώματα εἰς ceteri | διὰ τὴν — ἐκείνους δὲ τοῖς VX διὰ δὲ τὴν — ἐκείνους δὴ τοῖς g || § 16 δὲ post τοσοῦτον erasum V | εὐτυχέστεροι om g | ἀγαθῶν πολλῶν X F' | πᾶσιν g | αἰσχρὸν pro ἐχθρὸν Fg καὶ quod praecedat om in lacuna 2 litt. g | διὰ om g | τ' pro θ' F' || § 17 ὑπῆρχε O excepto V | χρησαμένοις F χρωμένους g, quod praefert Dobree in adversariis | ἢ τε γὰρ O ἡ μὲν γὰρ Rk | πανταχόθεν συνειλεγμένοι om g | ἐκβάλλοντες F V X ἐκβαλλόντες g

ἀλλ' αὐτόχθονες ὄντες τὴν αὐτὴν ἐκέκτηντο μητέρα καὶ πα-
τρίδα. πρῶτοι δὲ καὶ μόνον ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐκβαλόντες 18
τὰς παρὰ σφίσιν αὐτοῖς δυναστείας δημοκρατίαν κατεστήσαντο,
ἡγούμενοι τὴν πάντων ἐλευθερίαν ὁμόνοιαν εἶναι μεγίστην·
κοινὰς δ' ἀλλήλοις τὰς ἐκ τῶν κινδύνων ἐλπίδας ποιήσαντες
ἐλευθέραις ταῖς ψυχαῖς ἐπολιτεύοντο, νόμῳ τοὺς ἀγαθοὺς 19
τιμῶντες καὶ τοὺς κακοὺς κολάζοντες, ἡγησάμενοι θηρίων
μὲν ἔργον εἶναι ὑπ' ἀλλήλων βίᾳ κρατεῖσθαι, ἀνθρώποις δὲ
προσῆκειν νόμῳ μὲν ὀρίσασθαι τὸ δίκαιον, λόγῳ δὲ πεῖσαι,
ἔργῳ δὲ τούτοις ὑπηρετεῖν, ὑπὸ νόμου μὲν βασιλευμένους,
ὑπὸ λόγου δὲ διδασκομένοις.

Καὶ γὰρ τοὶ καὶ φύντες καλῶς καὶ γνόντες ὅμοια πολλὰ 20
μὲν καλὰ καὶ θαυμαστὰ οἱ πρόγονοι τῶν ἐνθάδε κειμένων
εἰργάσαντο, αἰμίμνηστα δὲ καὶ μεγάλα καὶ πανταχοῦ οἱ ἐξ
ἐκείνων γεγονότες τρόπαια διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν κατέλιπον.
μόνοι γὰρ ὑπὲρ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς πολλὰς μυριάδας
τῶν βαρβάρων διεκινδύνευσαν. ὁ γὰρ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς, 21
οὐκ ἀγαπῶν τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς, ἀλλ' ἐλπίζων καὶ τὴν
Εὐρώπην δουλώσεσθαι, ἔστειλεν πεντήκοντα μυριάδας στρατιάν.
ἡγησάμενοι δ', εἰ τήνδε τὴν πόλιν ἢ ἐκοῦσαν φίλην ποιή-

ad § 18 Isocr. pan. 104: τὴν τῶν συμμάχων ὁμόνοιαν κοινὴν ὠφέ-
λειαν νομίζοντες || ad § 19 Hyper. epit. 4: ἡ πόλις ἡμῶν διατελεῖ τοὺς
μὲν κακοὺς κολάζουσα, τοὺς δὲ δικαίους || ad § 20 Plat. Men. p. 239 A:
ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ τεθραμμένοι — καὶ καλῶς φύντες, πολλὰ δὲ καὶ
καλὰ ἔργα ἀπεφύνηντο | Isocr. pan. 86: τὸν κοινὸν πόλεμον ἴδιον ποιη-
σάμενοι πρὸς τοὺς ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καταφρονήσαντας ἀπήντων τὴν
οἰκείαν δύναμιν ἔχοντες, ὀλίγοι πρὸς πολλὰς μυριάδας. Dem. ep. 10:
ἐκεῖνοι τὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἀσίας στόλον ἐλθόντα μόνοι δις ἡμύναντο καὶ
κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν || ad § 21. 22 Isocr. pan. 67: ἦν ἐπιδει-
χθῶσι — τῶν βαρβάρων οἱ βουλόμενοι καταδουλώσεσθαι τοὺς Ἕλληνας
ἐφ' ἡμᾶς πρώτους ἰόντες.

καὶ ante μητέρα add F || § 18 ἐκβάλλοντες V | δυναστείας F | ὁμόνοιαν
om F | ἀλλήλους F | ἐπολιτεύσαντο g || § 19 ὀρίσαι V Cb Ws ὀρίσ^{αι} m 1,
fuit fortasse ὀρίσασθ^{αι} X, perperam de hoc loco disputat Sch e p IV |
βασιλευμένους^{ους} — διδασκομένους^{οις} m 1 X accusativum ceteri cf § 6. 17. 24 ||
§ 20 καλὰ om f | μύριοι pro μόνοι g | πρὸς om F g | πολλὰς om F | δις
ἐκινδύνευσαν Tl cf Dem. ep. 10 || § 21 δουλώσεσθαι F g cf § 36 | ἔστειλε O
excepto V | ἡγησάμενοι δ' om g | εἰ[≡] τήνδε f

σαιντο ἢ ἄκουσαν καταστρέφαιντο, ῥαδίως τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἄρξιν, ἀπέβησαν εἰς Μαραθῶνα, νομίζοντες οὕτως ἂν ἐρημοτάτους εἶναι σιμμάχων, εἰ ἔτι στασιαζούσης τῆς Ἑλλάδος, ᾧ τινι χρὴ τρόπον τοὺς ἐπιόντας ἀμύνεσθαι, τὸν κίνδυνον 22 ποιήσαιντο. ἔτι δ' αὐτοῖς ἐκ τῶν προτέρων ἔργων περὶ τῆς πόλεως τοιαύτη δόξα παρειστήκει, ὥς εἰ μὲν πρότερον ἐπ' ἄλλην πόλιν ἴασιν, ἐκείνοις καὶ Ἀθηναίοις πολεμήσουσι (προθύμως γὰρ τοῖς ἀδικουμένοις ἤξουσιν βοηθήσοντες). εἰ δ' ἐνθάδε πρῶτον ἀφίξονται, οὐδένας ἄλλους τῶν Ἑλλήνων τολμήσειν ἐτέρους σῶζοντας φανεράν ἔχθραν πρὸς ἐκείνους ὑπὲρ 23 αὐτῶν καταθέσθαι. οἱ μὲν τοίνυν τοιαῦτα διανοοῦντο· οἱ δ' ἡμέτεροι πρόγονοι οὐ λογισμῷ ὑπεριδόντες τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνους, ἀλλὰ νομίζοντες τὸν εὐκλεᾶ θάνατον ἀθάνατον περὶ τῶν ἀγαθῶν καταλείπειν λόγον, οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ

ad § 23 Isocr. pan. 77: οὐδὲ τὰς θρασύτητας τὰς ἀλλήλων ἐξήλουν, οὐδὲ τὰς τόλμας τὰς αὐτῶν ἤσκουν, ἀλλὰ δεινότερον μὲν ἐνόμιζον εἶναι κακῶς ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀκούειν ἢ καλῶς ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀποθνήσκειν.

καταστρέφαιντο ἄκουσαν F | τῶν πολλῶν ἐλλήνων VX | νομίσαντες XBk Sch | ἐρημοτάτους] τάτους om spat. rel. f | τοὺς ἔλληνας post σιμμάχων add O, eicienda esse iudicaverunt Emperius opusc. 99 Sch | στασιαζούσης f | ἀμύνεσθαι F α ex ε g || § 22 παρειστήκει Fg cf Andocid. I 54 | πόλιν ἴασιν] ductus qui propter pallorem difficiles erant lectu, recentiore atramento atro obiter renovati sunt, sed non mutati X. Perperam lectum est ἴωσιν, quae lectio diu orationem foedavit | in mg codicis X est γρ πόλεων manu recentiore scriptum: pertinet sine dubio ad περὶ τῆς πόλεως, quae sunt in versu proximo | ἄλλας pro ἄλλους V X | τολμήσειν] πολεμήσειν g | σῶζοντας F || § 23 ταῦτα X αὐτα F | εἰδότες post λογισμῷ sine lacuna VX ἰδόντες sine lacuna g δόντες F Bk Ws. Locus haud dubie corruptus. Macula quadam videtur in archetypo omnium codicum evanuisse initium huius verbi aequae ac verbi τοιαῦτα. οὐ λογισμῷ εἰδότες, subaudi μόνον, ἀλλὰ καὶ πείρα τῇ σφῶν αὐτῶν Rk e II 664; similiter Ft observ. crit. in Lys. orat. 58 s; οὐ λογισμῷ χρώμενοι, εἰδότες Rk animadv. p. 13; οὐ λογισμῷ εἰκόντες τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνοις Sch; num ἐνδόντες, εἰδότες? Sauppe cf Thuc. II 42 in Periclis sermone: τὸ ἀμύνεσθαι καὶ παθεῖν μᾶλλον ἡγησάμενοι ἢ τὸ ἐνδόντες σῶζεσθαι. Mihi quidem cum ex Fg proficisci conatus essem, arrisit ὑπεριδόντες, i. e. non in ratione minoris aestimaverunt belli pericula, non temere in pericula irruerunt, immo vitam quoque libenter pro patria profuderunt. Sic tota sententia olet Isocratem quem supra laudavi; cf praeterea pan. 91: οὐχ οὕτω τῶν πολεμίων καταφρονοῦντες | τὸν post νομίζοντες om f

πλήθος τῶν ἐναντίων, ἀλλὰ τῇ αὐτῶν ἀρετῇ μᾶλλον ἐπίστευσαν· καὶ αἰσχυνόμενοι, ὅτι ἦσαν οἱ βάρβαροι αὐτῶν ἐν τῇ χώρᾳ, οὐκ ἀνέμειναν πυθέσθαι οὐδὲ βοηθῆσαι τοὺς συμμάχους, οὐδ' ᾤκησαν δεῖν ἑτέροις τῆς σωτηρίας χάριν εἰδέναι, ἀλλὰ σφίσιν αὐτοῖς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας. ταῦτα μὲν γνῶμη 24 πάντες γνόντες ἀπήντων ὀλίγοι πρὸς πολλούς· ἐνόμιζον γὰρ ἀποθανεῖν μὲν αὐτοῖς μετὰ πάντων προσήκειν, ἀγαθοῖς δ' εἶναι μετ' ὀλίγων, καὶ τὰς μὲν ψυχὰς ἀλλοτρίας διὰ τὸν θάνατον κεκτῆσθαι, τὴν δ' ἐκ τῶν κινδύνων μνήμην ἰδίαν καταλείψειν. ἡξίου δ', οὓς μὴ μόνοι νικῶεν, οὐδ' ἂν μετὰ τῶν συμμάχων δύνασθαι, καὶ ἡττηθέντες μὲν ὀλίγῳ τῶν ἄλλων προαπολειῖσθαι, νικήσαντες δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἐλευθερώσειν. ἄνδρες δ' ἀγαθοὶ γενόμενοι καὶ τῶν μὲν σωματίων 25 ἀφειδήσαντες, ὑπὲρ δὲ τῆς ἀρετῆς οὐ φιλοψυχήσαντες, καὶ μᾶλλον τοὺς παρ' αὐτοῖς νόμους αἰσχυνόμενοι ἢ τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους κίνδυνον φοβούμενοι, ἔστησαν μὲν τρόπαιον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τῶν βαρβάρων ἐν τῇ αὐτῶν, ὑπὲρ χρημάτων εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἐμβαλόντων, παρὰ τοὺς ὅρους τῆς χώρας· οὕτω δὲ διὰ ταχέων τὸν κίνδυνον ἐποίησαντο, ὥσθ' 26 οἱ αὐτοὶ τοῖς ἄλλοις ἀπήγγειλαν τὴν τ' ἐνθάδε ἄφιξιν τῶν βαρβάρων καὶ τὴν νίκην τῶν προγόνων. καὶ γὰρ τοι οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἔδειξεν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος κινδύνου, ἀλλ' ἀκούσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας ἤσθησαν. ὥστ' οὐδὲν θαυμαστόν, πάλαι τῶν ἔργων γεγεννημένων, ὥσπερ καινῶν ὄντων ἔτι καὶ νῦν τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ζηλοῦσθαι.

ἀλλὰ τὰ f | ἐνέμειναν f V X ἀνέμειναν g Rk Bk Cb Sch | τοῖς συμμάχοις F | εἰδέναι χάριν g || § 24 γνόντες πάντες g | in X fol 9b (24 ἀποθανεῖν — 28 ἐλλησπόντου) liquore superfuso adeo corruptum est, ut multa difficilia sint lectu, nonnulla prorsus evanuerint. Neque secus in fol 9a (20 εἰργάσαντο — 24 ἐνόμιζον γὰρ) nonnullae syllabae cerni nequeunt | ἀγαθοὺς et ἀγαθοῖς per dittogr. X ἀγαθοὺς ceteri | τὴν δὲ τῶν κινδύνων f | τῶν συμμάχων F V X τῶν om g | post ὀλίγῳ add μὲν F | νικήσαντας V || § 25 οὐ post ἀρετῆς om F | αὐτοὺς ante νόμους F τοὺς θεοὺς παρὰ τοὺς νόμους f | ἢ — φοβούμενοι om F g || τρόπαιον f V X τρόπαια g | ὅρους f || § 26 τ' ante ἐνθάδε om g | τὴν νίκην τῶν προγόνων V X τὴν τῶν προγόνων νίκην g τὴν τῶν ἀγώνων (om νίκην) f | τοῦ μῦ^ε κινδύνους f | αὐτῶν ante ἐλευθερίας om F | post θαυμαστον rasura in spat. 3 litt. V θαυμαστόν, ó ex ō m 2 f | παλαιῶν O πάλαι Rk primus

- 27 Μετὰ ταῦτα δὲ Ξέρξης ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεύς, καταφρο-
νήσας μὲν τῆς Ἑλλάδος, ἐψευσμένος δὲ τῆς ἐλπίδος, ἀτιμα-
ζόμενος δὲ τῷ γεγεννημένῳ, ἀχθόμενος δὲ τῇ συμφορᾷ, ὀργι-
ζόμενος δὲ τοῖς αἰτίοις, ἀπαθῆς δ' ὢν κακῶν καὶ ἄπειρος
ἀνδρῶν ἀγαθῶν, δεκάτῳ ἔτει παρασκευασάμενος διακοσίαις
μὲν καὶ χιλίαις ναυσὶν ἀφίκετο· τῆς δὲ πεζῆς στρατιᾶς οὕτως
ἄπειρον τὸ πλῆθος ἦγεν, ὥστε καὶ τὰ ἔθνη τὰ μετ' αὐτοῦ
28 ἀκολουθήσαντα πολὺ ἂν ἔργον εἶη καταλέξει. ὃ δὲ μέγιστον
σημεῖον τοῦ πλήθους· ἐξὸν γὰρ αὐτῷ χιλίαις ναυσὶ διαβιβάσαι
κατὰ τὸ στενώτατον τοῦ Ἑλλησπόντου τὴν πεζὴν στρατιάν ἐκ
τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην, οὐκ ἠθέλησεν, ἡγούμενος τὴν
29 διατριβὴν αὐτῷ πολλὴν ἔσεσθαι· ἀλλ' ὑπεριδὼν καὶ τὰ φύσει
πεφυκότες καὶ τὰ θεῖα πράγματα καὶ τὰς ἀνθρωπίνους διανοίας,
ὁδὸν μὲν διὰ τῆς θαλάττης ἐποίησατο, πλοῦν δὲ διὰ τῆς γῆς
ἠνάγκασεν γενέσθαι, ζεύξας μὲν τὸν Ἑλλήσποντον, διορύξας δὲ
τὸν Ἄθω, ὑφισταμένου οὐδενός, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκόντων
ὑπακουόντων, τῶν δ' ἐκόντων προδιδόντων. οἱ μὲν γὰρ οὐχ
ἱκανοὶ ἦσαν ἀμύνεσθαι, οἱ δ' ὑπὸ χρημάτων διεφθαρμένοι·
30 ἀμφοτέρω δ' ἦν αὐτοῖς τὰ πείθοντα, κέρδος καὶ δέος. Ἀθη-
ναῖοι δ', οὕτω διακειμένης τῆς Ἑλλάδος, αὐτοὶ μὲν εἰς τὰς
ναῦς ἐμβάντες ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἐβόηθησαν, Λακεδαιμόνιοι δὲ
καὶ τῶν συμμάχων ἔνιοι εἰς Θερμοπύλας ἀπήντησαν, ἡγού-
μενοι διὰ τὴν στενότητα τῶν χωρίων τὴν πάροδον οἰοί τ'
31 ἔσεσθαι διαφυλάξει. γενομένου δὲ τοῦ κινδύνου κατὰ τὸν
αὐτὸν χρόνον, Ἀθηναῖοι μὲν ἐνίκων τῇ ναυμαχίᾳ, Λακεδαι-

ad § 27 Isocr. pan. 88 || ad § 29 Isocr. pan. 89: ὥστε τῷ στρατοπέδῳ
πλεῦσαι μὲν διὰ τῆς ἡπείρου, πεξεῦσαι δὲ διὰ τῆς θαλάττης, τὸν μὲν
Ἑλλήσποντον ζεύξας, τὸν δ' Ἄθω διορύξας.

§ 27 μετὰ ταῦτα δὲ V X μετὰ δὲ ταῦτα f g cf § 47. 55 | *an delendum*
Ξέρξης? Dobree adv. | ἐψευσμένος g | ἀπαθής f | διακοσίαις μὲν καὶ
χιλίαις VX χ. μ. κ. δ. f g | εἶη ἔργον V | εἶη λέξει F || § 28 δ] τὸ fg |
στενώτατον VX | τῆς Ἑλλησπόντου f | πεζὴν superscr. m 1 g, erasum
in X | ἐπὶ τὴν εὐρώπην f | αὐτοῦ ante πολλὴν F || § 29 ἠνάγκασε O ex-
cepto V | διορύξας ex δι. ορύξας m 2 X | ἄθων g | post ὑφισταμένου add
δὲ g δ' V, idem erat in X, sed deletum a m 2, cf Ft e 42 ἐφιστα-
μένου f | ἀλλὰ om g | προσιόντων pro προδιδόντων Rk | ἀμύνεσθαι F |
αὐτοῖς g | κέρδως V || § 30 οὕτως f V | inter μὲν et εἰς erat γὰρ ut
videtur f | εἰσβάντες g VX ἐμβάντες F Tr coll. § 32. 40 | οἰοί] οἶον X

μόνιοι δ', οὐ ταῖς ψυχαῖς ἐνδεεῖς γενόμενοι, ἀλλὰ τοῦ πλή-
θους ψευθεύτες, καὶ οὓς φυλάξειν ᾤοντο, καὶ πρὸς οὓς κιν-
δυνεύσειν ἔμελλον, διεφθάρησαν, οὐχ ἡττηθέντες τῶν ἐναν-
τίων, ἀλλ' ἀποθανόντες, οὐπερ ἐτάχθησαν. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ 32
τῶν μὲν δυστυχησάντων, τῶν δὲ τῆς παρόδου κρατησάντων,
οἱ μὲν ἐπορεύοντο ἐπὶ τήνδε τὴν πόλιν, οἱ δ' ἡμέτεροι πρό-
γονοι πυθόμενοι μὲν τὴν γεγενημένην Λακεδαιμονίοις συμ-
φορὰν, ἀποροῦντες δὲ τοῖς περιεστηκόσι πράγμασιν, εἰδότες
δ', ὅτι εἰ μὲν κατὰ γῆν τοῖς βαρβάροις ἀπαντήσονται, ἐπι-
πλεύσαντες χιλίαις ναυσὶν ἐρήμην τὴν πόλιν λήψονται, εἰ δ'
εἰς τὰς τριήρεις ἐμβήσονται, ὑπὸ τῆς πεζῆς στρατιᾶς ἀλώσονται,
ἀμφοτέρω δ' οὐ δυνήσονται, ἀμύνασθαι τε καὶ φυλακὴν
ἱκανὴν καταλιπεῖν, δυοῖν δὲ προκειμένον, πότερον χρὴ τὴν 33
πατρίδα ἐκλιπεῖν ἢ μετὰ τῶν βαρβάρων γενομένους καταδου-
λώσασθαι τοὺς Ἕλληνας, ἡγησάμενοι κρεῖττον εἶναι μετ' ἀρε-
τῆς καὶ πενίας καὶ φυγῆς ἐλευθερίαν ἢ μετ' ὀνείδους καὶ
πλούτου δουλείαν τῆς πατρίδος, ἐξέλιπον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος
τὴν πόλιν, ἔν' ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἀμφο-
τέρω ἅμα τὰς δυνάμεις κινδυνεύσωσιν· ὑπεκθέμενοι δὲ 34

ad § 31 Lycurgi Leocr. 48: τελευτήσαντες τὴν δόξαν καταλελοίπασιν,
οὐχ ἡττηθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες ἐνθαπερ ἐτάχθησαν (ἐνθα παρετάχθη-
σαν libri) ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀμύνοντες. Isocr. pan. 92: οἱ μὲν διεφθάρ-
ησαν καὶ ταῖς ψυχαῖς νικῶντες τοῖς σώμασιν ἀπείπον (οὐ γὰρ δὴ τοῦτο γε
θέμις εἰπεῖν, ὥς ἡττήθησαν —), οἱ δ' ἡμέτεροι κτε || ad § 32—34 Isocr.
pan. 96: ἐπειδὴ γὰρ οὐχ οἱοί τ' ἦσαν πρὸς ἀμφοτέρω ἅμα παρατάξασθαι
τὰς δυνάμεις, παραλαβόντες ἅπαντα τὸν ὄχλον τὸν ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὴν
ἐχομένην νῆσον ἐξέπλευσαν, ἔν' ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν κινδυνεύσωσιν |
Isocr. pan. 99: τοὺς τὴν αὐτῶν ἐκλιπόντας ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας.

§ 31 *malim* συμφυλάξειν Dobree (adv.), fortasse ὧν συμφυλάξειν |
κινδυνεύειν Fg | διεφθάρησαν om O, deest aliquid sine dubio. Λακε-
δαιμόνιοι δὲ οὐ· οὐ Ft e 43, add ἡττῶντο qui codicem C exaravit,
ἐδυστύχησαν vel συμφορᾷ ἐχρήσαντο Rk, ἀπώλοντο Sch, ἡτύχησαν Cb,
optime διεφθάρησαν ex Isocr. pan. 92 Jacobs vd Ft l. 1, iterum Schoell
Philol. XXV | post ἐτάχθησαν exhibent μάχεσθαι O, quod delevi secutus
Hirschigium (misc. philol. et paed. novae ser. I), cui assentiuntur Sch et
Schoell, coll. Lyc. Leocr. 48 || § 32 πειθόμενοι V | τῇ γεγενημένῃ λακε-
δαιμονίοις συμφορᾷ V | ἀποροῦντες καὶ τοῖς f | κατὰ γῆς VX | ἀμύνασθαι
τε om F ἀμύνεσθαι V || § 33 δυνεῖν V | τὴν om f | ἐκκλίνειν VX κατα-
λιπεῖν Fg, quod ex proximo versu perperam huc irrepsit; ἐκλιπεῖν
primus Mk | καὶ φυγῆς del. Schoell Philol. XXV | ὀνείδους f | καὶ om F

παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ μητέρας εἰς Σαλαμῖνα, συνήθροισιν
καὶ τὸ τῶν ἄλλων συμμάχων ναυτικόν. οὐ πολλαῖς δ' ὕστερον
ἡμέραις ἦλθεν καὶ ἡ περὶ στρατιὰ καὶ τὸ ναυτικόν τὸ τῶν
βαρβάρων, ὃ τίς ἰδὼν οὐκ ἂν ἐφοβήθη, ὥς μέγας καὶ δεινὸς
τῇδε τῇ πόλει κίνδυνος ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας
35 ἡγωνίσθη; ποίαν δὲ γνώμην εἶχον ἢ οἱ θεώμενοι τοὺς ἐν
ταῖς ναυσὶν ἐκείναις, οὔσης καὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀπίστου
καὶ τοῦ προσιόντος κινδύνου, ἢ οἱ μέλλοντες ναυμαχήσειν
36 ὑπὲρ τῆς φιλότιτος, ὑπὲρ τῶν ἄθλων τῶν ἐν Σαλαμῖνι; οἷς
τοσοῦτον πανταχόθεν περιεστῆκει πλῆθος πολεμίων, ὥστ'
ἐλάχιστον μὲν αὐτοῖς εἶναι τῶν παρόντων κακῶν τὸν θάνα-
τον τὸν αὐτῶν προειδέναι, μεγίστην δὲ συμφορὰν ὑπὸ τῶν
βαρβάρων εὐτυχισάντων τοὺς ὑπεκτεθέντας ἤλπιζον πείσεσθαι.
37 ἢ που διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἀπορίαν πολλάκις μὲν ἐδεξιώσαντο
ἀλλήλους, εἰκότως δὲ σφᾶς αὐτοὺς ὠλοφύραντο, εἰδότες μὲν
τὰς σφετέρας ναῦς ὀλίγας οὔσας, ὀρῶντες δὲ πολλὰς τὰς τῶν
πολεμίων, ἐπιστάμενοι δὲ τὴν μὲν πόλιν ἡρημωμένην, τὴν δὲ
χώραν πορθουμένην καὶ μεστὴν τῶν βαρβάρων, ἱερῶν δὲ
38 καιομένων, ἀπάντων δ' ἐγγὺς ὄντων τῶν δεινῶν, ἀκούοντες
δ' ἐν ταύτῳ συμμεμιγμένον Ἑλληνικοῦ καὶ βαρβαρικοῦ παιῶ-
νος, παρακελευσμοῦ δ' ἀμφοτέρων καὶ κραυγῆς τῶν διαφθει-
ρομένων, καὶ τῆς θαλάττης μεστῆς τῶν νεκρῶν, καὶ πολλῶν

ad § 37 Isocr. pan. 96: ἔτλησαν ἐπιδεῖν — ἐρήμην μὲν τὴν πόλιν
γενομένην, τὴν δὲ χώραν πορθουμένην, ἱερὰ δὲ σολώμενα κτέ || ad § 38
Isocr. pan. 97.

§ 34 καὶ μητέρας om F καὶ πατέρας add Schoell l. 1 | ἦλθε O excepto V |
οὐκ ἂν ἰδὼν VX | post ἐφοβήθη una litt. erasa g | ἦς? m 1 οἷος m 2 X
ἦς V εἰς g ὡς F | τῇ om V add m 2 X | ἡγωνίσθαι f || § 35 εἶχον ἢ
om F | ἀπίστου, ὑπὲρ τοῦ προσιόντος κινδύνου legendum, mox ὑπὲρ τῆς
φιλότιτος delendum censet Emperius opusc. 75 | ἄλλων pro ἄθλων F |
σαλαμινίοις X et per compendium g V σαλαμῖνι F Σαλαμῖνι; οἷς primus
Mk || § 36 παρεισθήκει g | τὸ. post κακῶν eraso v X | τὸν αὐτὸν m 1
τὸν αὐτῶν m 2 X τὸν αὐτὸν F τὸν αὐτῶν τῷ αὐτὸν g Rk Bk, per ditto-
graphiam ut videtur | α post συμφορὰν add Tl; secuti sunt ceteri edi-
tores, sed immerito, quod demonstravit Reinh. Klotz quaest. crit. I 14 s
cf Isocr. pan. 112 || § 37 ἢ ex ἡ m 1 X ἡ V | post εἰκότως om δὲ f |
ιδόντες pro εἰδότες F | τὰς σφετέρας om F | μὲν ante πόλιν postea add
m 1 X om f || § 38 συμμεμιγμένως F | παίωνος F παιῶνος m 1 παιῶνος
m 2 et X et V

μὲν συμπιπτόντων καὶ φιλίων καὶ πολεμίων ναυαγίων, ἀντι-
 πάλου δὲ πολὺν χρόνον οὔσης τῆς ναυμαχίας δοκοῦντες τοτὲ
 μὲν νενικηκέναι καὶ σεσῶσθαι, τοτὲ δ' ἡττῆσθαι καὶ ἀπολω-
 λέναι. ἣ που διὰ τὸν παρόντα φόβον πολλὰ μὲν ᾤήθησαν 39
 ἰδεῖν, ὧν οὐκ εἶδον, πολλὰ δ' ἀκοῦσαι, ὧν οὐκ ἤκουσαν. ποῖαι
 δ' οὐχ ἰκετεῖαι θεῶν ἐγένοντο ἢ θνησιῶν ἀναμνήσεις ἑλεός τε
 παίδων καὶ γυναικῶν πόθος οἰκτός τε πατέρων καὶ μητέρων,
 λογισμὸς δ', εἰ δυστυχήσειαν, τῶν μελλόντων ἔσεσθαι κακῶν;
 τίς οὐκ ἂν θεῶν ἠλέησεν αὐτοὺς ὑπὲρ τοῦ μεγέθους τοῦ κιν- 40
 δύνου; ἢ τίς ἀνθρώπων οὐκ ἂν ἐδάκρυσεν; ἢ τίς τῆς τόλμης
 αὐτοὺς οὐκ ἂν ἠγάσθη; ἢ πολὺ πλεῖστον ἐκεῖνοι κατὰ τὴν
 ἀρετὴν ἀπάντων ἀνθρώπων διήνεγκαν καὶ ἐν τοῖς βουλευμάσι
 καὶ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις, ἐκλιπόντες μὲν τὴν πόλιν,
 εἰς τὰς ναῦς δ' ἐμβάντες, τὰς δ' αὐτῶν ψυχὰς ὀλίγας οὔσας
 ἀντιτάξαντες τῷ πλήθει τῷ τῆς Ἀσίας. ἐπέδειξαν δὲ πᾶσιν 41
 ἀνθρώποις νικήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ, ὅτι κρεῖττον μετ' ὀλίγων
 πολιτενομένων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδυνεύειν ἢ μετὰ πολλῶν
 βασιλευμένων ὑπὲρ τῆς δουλείας. πλεῖστα δὲ καὶ κάλλιστα 42
 ἐκεῖνοι ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας συνεβάλοντο, στρα-
 τηγὸν μὲν Θεμιστοκλέα, ἱκανώτατον εἰπεῖν καὶ γνῶναι καὶ

ad § 42 Thuc. I 74: τρία τὰ ὠφελιμώτατα — παρεσχόμεθα, ἀριθμόν
 τε νεῶν πλεῖστον καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον καὶ προθυμίαν ἀοκνο-
 τάτην, ναῦς μὲν γε ἐς τὰς τετρακοσίας ὀλίγῳ ἐλάσσους δύο μοιρῶν, Θε-
 μιστοκλέα δὲ ἄρχοντα κτέ. Isocr. pan. 98: πλείους συνεβάλετο τριήρεις
 εἰς τὸν κίνδυνον τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἢ σύμπαντες οἱ ναυμαχήσαντες
 (var. lect: συνναυμαχήσαντες) || ad § 42. 43 Isocr. pan. 21: εἰ δεῖ τούτους
 ἐφ' ἐκάστῳ τιμᾶσθαι τῶν ἔργων τοὺς ἐμπειροτάτους ὄντας καὶ μεγίστην

φίλων F | καὶ post πολεμίων add F | ναυαγίων ex ναυαγείων m 1 X |
 τότε δὲ f || § 39 ἣ V | χρόνον post παρόντα lineola deletum f | malim
 ἰδεῖν ᾧ | θεῶν pro θεῶν F | οἰκτός τε g X οἰκτός δὲ f | λογισμὸς τε Steph
 Bk Ws, contra quos defendit lectionem traditam Reinh. Klotz quaest.
 crit. I 74 | κακῶν ἔσεσθαι F g || § 40 τοῦ μεγέθους om F | τίς ante τῆς
 om F g | αὐτῶν pro αὐτοὺς post τόλμης F V | ἢ πολὺ m 1 ἢ πολὺ, in mg
 γρ ἢ m 2 X ἢ F | τῷ ante πλήθει om F g | τοσούτῳ pro τῷ τῆς Ἀσίας F ||
 § 41 ἐπέδειξαν καὶ V | πολιτενομένων om O Bk αὐτονομούμενων, δημο-
 κρατουμένων, εὐνομούμενων, ἐν ἰσονομίᾳ ἀρχομένων Rk πολιτενομένων
 Sch coll. Polyb. IV 76, 2 | αὐτῶν ante δουλείας add O, praeter F, qui
 αὐτὴν αὐτὸν videtur exhibere, quae deleui cum Schoellio (Philol. XXV)
 κοινῆς vel ἑτέρων ante ἐλευθερίας desiderant Rk Sch | δουλείας] δου-
 λεύειν V || § 42 τῶν ante Ἑλλήνων om F V | συνεβάλλοντο f | εἰπεῖν om V

- πρᾶξαι, ναῦς δὲ πλείους τῶν ἄλλων ἀπάντων συμμάχων, ἄν-
δρας δ' ἐμπειροτάτους. καὶ γὰρ τοι τίνες ἂν τούτοις τῶν ἄλλων
43 Ἑλλήνων ἤρισαν γνώμη καὶ πλήθει καὶ ἀρετῇ; ὥστε δικαίως
μὲν ἀναμφισβήτητα ἀριστεία τῆς ναυμαχίας ἔλαβον παρὰ τῆς
Ἑλλάδος, εἰκότως δὲ τὴν εὐτυχίαν ὁμονοοῦσαν τοῖς κινδύνοις
ἐκτῆσαντο, γνησίαν δὲ καὶ αὐτόχθονα τοῖς ἐκ τῆς Ἀσίας βαρ-
βάροις τὴν αὐτῶν ἀρετὴν ἐπεδείξαντο.
- 44 Ἐν μὲν οὖν τῇ ναυμαχίᾳ τοιούτους αὐτοὺς παρασχόντες
καὶ πολὺ πλείστον τῶν κινδύνων μετασχόντες τῇ ἰδίᾳ ἀρετῇ
κοινὴν τὴν ἐλευθερίαν καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκτῆσαντο· ὕστερον δὲ
Πελοποννησίων διατειχιζόντων τὸν Ἰσθμὸν καὶ ἀγαπώντων
μὲν τῇ σωτηρίᾳ, νομιζόντων δ' ἀπηλλάχθαι τοῦ κατὰ θάλατταν
κινδύνου καὶ διανοομένων τοὺς ἄλλους Ἕλληνας περιδεῖν
45 ὑπὸ τοῖς βαρβάροις γενομένους, ὀργισθέντες Ἀθηναῖοι συνε-
βούλευον αὐτοῖς, εἰ ταύτην τὴν γνώμην ἔξουσι, περὶ ἅπασαν
τὴν Πελοπόννησον τεῖχος περιβαλεῖν· εἰ γὰρ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
Ἑλλήνων προδιδόμενοι μετὰ τῶν βαρβάρων ἔσονται, οὐτ'
ἐκείνοις δεήσειν χιλίων νεῶν οὔτε τούτους ὠφελήσειν τὸ ἐν
Ἰσθμῷ τεῖχος· ἀκινδύνως γὰρ ἔσεσθαι τὴν τῆς θαλάττης
46 ἀρχὴν βασιλέως. διδασκόμενοι δὲ καὶ νομίζοντες αὐτοὶ μὲν

δύναμιν ἔχοντας, ἀναμφισβητήτως ἡμῖν προσήκει τὴν ἡγεμονίαν ἀπολαβεῖν
— οὐδεὶς γὰρ ἂν ἑτέραν πόλιν ἐπιδείξειε κτέ || ad § 44 Isocr. pan. 93:
Πελοποννησίων διατειχιζόντων τὸν Ἰσθμὸν καὶ ζητούντων ἰδίαν αὐτοῖς
σωτηρίαν. Plat. Men. p. 240C: ἀγαπῶντες τὴν ἐν τῷ παρόντι σωτηρίαν.

ἀπάντων om V X. Collato loco Isocrateo (pan. 98) Schoell l. l. legit
τῶν ἄλλων συμπάντων (pro συμμάχων). Sed si revera hi duo loci ita
cognati sunt, ut singula verba inter se congruant, Schoellius ipse hanc
concinnitatem pervertit: nam συμμάχων sine dubio respondet illi οἱ
συνναυμαχήσαντες. Elucet lectionem codicum F g optime se habere |
καὶ τοι O καὶ γὰρ Dobree adv. καὶ γὰρ τοι Rk | τίνες m 1 τίνες m 2 X |
ἤρεσαν f || § 43 ἀναμφισβητήτως V X ἀναμφισβήτητ' g | ἀριστεία O
ἀριστεία Rk Bk Tr Ws Sch | ὁμολογοῦσαν pro ὁμονοοῦσαν Rk || § 44 παρ-
έχοντες m 1 παρασχόντες m 2 X παρέχοντες F V | καὶ — μετασχόντες
om F | καὶ ante τοῖς om V X | τειχιζόντων X | τὴν σωτηρίαν F cf § 21:
ἀγαπῶν τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς | Ἕλληνας in rasura m 2 g | γενομέ-
νοις f || § 45 οἱ ἀθηναῖοι F | συνεβούλευσάν F | αὐτῷ pro αὐτοῖς f | τῶν
ante Ἑλλήνων om neque tamen praepositionis vocalem elidunt O Bk Ws
τῶν Ἑλλήνων Rk Tr Sch | τούτοις g V | τοῦ post ἀρχὴν et compendium
syllabae ὡς in voce βασιλέως add m 2 X βασιλ (om ἕως spat. rel.) f

ἄδικά τε ποιεῖν καὶ κακῶς βουλευέσθαι, Ἀθηναίους δὲ δίκαιά τε λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα αὐτοῖς παραινεῖν, ἐβοήθησαν εἰς Πλαταιάς. ἀποδράντων δ' ὑπὸ νύκτα τῶν πλείστων συμμάχων ἐκ τῶν τάξεων διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ Τεγεᾶται τοὺς βαρβάρους ἐτρέψαντο, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Πλαταιεῖς πάντας τοὺς Ἑλλήνας ἐνίκων μαχόμενοι τοὺς ἀπογνόντας τῆς ἐλευθερίας καὶ ὑπομείναντας τὴν δουλείαν. ἐν 47 ἐκείνῃ δὲ τῇ ἡμέρᾳ καλλίστην τελευτὴν τοῖς προτέροις κινδύνοις ἐπιθέντες, βέβαιον μὲν τὴν ἐλευθερίαν τῇ Εὐρώπῃ κατειργάσαντο, ἐν ἅπασιν δὲ τοῖς κινδύνοις δόντες ἔλεγχον τῆς ἑαυτῶν ἀρετῆς, καὶ μόνοι καὶ μεθ' ἑτέρων, καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες, καὶ πρὸς βαρβάρους καὶ πρὸς Ἑλλήνας, ὑπὸ πάντων ἠξιώθησαν, καὶ μεθ' ὧν ἐκινδύνευον, καὶ πρὸς οὓς ἐπολέμουν, ἡγεμόνες γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος.

Ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ Ἑλληνικοῦ πολέμου καταστάντος διὰ 48 ἤλлон τῶν γεγενημένων καὶ φθόνον τῶν πεπραγμένων, μέγα μὲν ἅπαντες φρονοῦντες, μικρῶν δ' ἐγκλημάτων ἕκαστοι δεόμενοι, ναυμαχίας Ἀθηναίοις πρὸς Αἰγινήτας καὶ τοὺς ἐκείνων συμμάχους γενομένης ἑβδομήκοντα τριῆρεις αὐτῶν ἐλάμβανον. πολιορκούντων δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Αἰγυπτὸν τε καὶ 49 Αἴγιναν, καὶ τῆς ἡλικίας ἀπούσης ἐν τε ταῖς ναυσὶ καὶ ἐν τῷ πεζῷ στρατεύματι, Κορίνθιοι καὶ οἱ ἐκείνων σύμμαχοι, ἡγούμενοι ἢ εἰς ἔρημον τὴν χώραν ἐμβαλεῖν ἢ ἐξ Αἰγίνης ἄξειν τὸ στρατόπεδον, ἐξελθόντες πανδημεὶ Γεράνειαν κατέλαβον. Ἀθηναῖοι δὲ τῶν μὲν ἀπόντων, τῶν δ' ἐγγύς ὄντων, οὐδένα 50

ad § 48 - 53 Thuc. I 105.

§ 46 καλῶς m 1 κακῶς m 2 X | ἀθηναίους τὲ g | πλαταιάς m 1 πλαταιάς m 2 X | ad voces ὑπὸ νύκτα interpretandas margini ascripta sunt ἀντὶ τοῦ διὰ νυκτὸς V X | βαρβάρων pro συμμάχων g | τεγεᾶται O alterum ε a m 2 in rasura g | post μαχόμενοι τοὺς rasura in spatio unius litt. V | τῆς] ἢ corr m 1 ex α vel ο g || § 47 ἐπιτιθέντες κινδύνοις F | βέβαιον m 1 βεβαίαν m 2 X βαίβαιον f | κατειργάσαντο om spat. rel. f | καὶ ναυμαχοῦντες om F g V add m 2 X | τοὺς ἑλλήνας O, qui tamen τοὺς ante βαρβάρους omittunt. τοὺς βαρβάρους — τοὺς Ἑλλήνας Bk Ft Ws Sch || § 48 ἅπαντες pro ἕκαστοι F | αἰγινίτας f | συμμάχων m 1 συμμάχους m 2 g || § 49 δὲ καὶ κατὰ f | ἡλικίας ἀπούσης] κλικίας ἀπάσης F g | ἐν τε πεζῷ στρατεύματι καὶ ναυσὶ F | αἰγύνης ἔχειν τὸ f | ἐλθόντες F || § 50 τῶν μὲν] τῷ in 2 litt. lacuna m 2 g

ἐτόλμησαν μεταπέμψασθαι· ταῖς δ' αὐτῶν ψυχαῖς πιστεύσαντες
καὶ τῶν ἐπιόντων καταφρονήσαντες οἱ γεραίτεροι καὶ οἱ τῆς
ἡλικίας ἐντὸς γεγονότες ἤξιουν αὐτοὶ μόνοι τὸν κίνδυνον ποι-
51 ἦσασθαι, οἱ μὲν ἐμπειρία τὴν ἀρετὴν, οἱ δὲ φύσει κεκτημένοι·
καὶ οἱ μὲν αὐτοὶ πολλαχοῦ ἀγαθοὶ γεγενημένοι, οἱ δ' ἐκείνους
μιμούμενοι, τῶν μὲν πρεσβυτέρων ἄρχειν ἐπισταμένων, τῶν
52 δὲ νεωτέρων τὸ ἐπιταττόμενον ποιεῖν δυναμένων, Μυρωνίδου
στρατηγοῦντος ἀπαντήσαντες αὐτοὶ εἰς τὴν Μεγαρικὴν ἐνίκων
μαχόμενοι ἅπασαν τὴν δύναμιν τὴν ἐκείνων τοῖς ἤδη ἀπειρη-
κόσι καὶ τοῖς οὐπω δυναμένοις, τοὺς εἰς τὴν σφετέραν ἐμ-
53 βαλεῖν ἀξιώσαντας εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἀπαντήσαντες. τρόπαιον
δὲ στήσαντες καλλίστου μὲν αὐτοῖς ἔργου, αἰσχίστου δὲ τοῖς
πολεμίοις, οἱ μὲν οὐκέτι τοῖς σώμασιν, οἱ δ' οὐπω δυνάμενοι,
ταῖς δὲ ψυχαῖς ἀμφοτέρωθεν κρείττους γενόμενοι, μετὰ καλλίστης
δόξης εἰς τὴν αὐτῶν ἀπελθόντες οἱ μὲν πάλιν ἐπαιδεύοντο,
οἱ δὲ περὶ τῶν λοιπῶν ἐβουλευόντο.

54 Καθ' ἕκαστον μὲν οὐ ῥάδιον τὰ ὑπὸ πολλῶν κινδυνευ-
θέντα ὑφ' ἑνὸς ῥηθῆναι οὐδὲ τὰ ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ πρα-
χθέντα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δηλωθῆναι. τίς γὰρ ἂν ἢ λόγος ἢ
χρόνος ἢ ῥήτωρ ἱκανὸς γένοιτο μνηῦσαι τὴν τῶν ἐνθάδε κει-
55 μένων ἀνδρῶν ἀρετὴν; μετὰ πλείστων γὰρ πόνων καὶ φανε-
ρωτάτων ἀγώνων καὶ καλλίστων κινδύνων ἐλευθέραν μὲν
ἐποίησαν τὴν Ἑλλάδα, μερίστην δ' ἀπέδειξαν τὴν ἑαυτῶν
πατρίδα, ἑβδομήκοντα μὲν ἔτη τῆς θαλάττης ἄρξαντες, ἀστασι-
56 ἀστους δὲ παρασχόντες τοὺς συμμάχους, οὐ τοῖς ὀλίγοις τοὺς
πολλοὺς δουλεύειν ἀξιώσαντες, ἀλλὰ τὸ ἴσον ἔχειν ἅπαντας

ad § 54 Hyperid. epit. 3: οὔτε ῥάδιον ἓνα ὄντα τοσαύτας καὶ τηλι-
καύτας πράξεις ἐπελθεῖν καὶ μνημονεῖσαι || ad § 55. 56 Isocr. pan. 104
—106 || ad § 56 Hyper. epit. 4: τὸ δὲ ἴσον ἀντὶ τῆς πλεονεξίας ἅπασιν
φυλάττουσα κτέ || ad § 56. 57 Plat. Men. p. 241E: βασιλεῖα ἐποίησαν

μέμψασθαι F g | γνώμαις pro ψυχαῖς F | πιστεύσαντες F | τῶν ante
ἐπιόντων om f || § 51 αὐτοὶ] αὐτῶν F || § 52 μυρωνίδας f | αὐτοὶ] αὐτὴν
m 1 αὐτοῖς m 2 g | αὐτοὶ ἀπὸ τῆς f | ἀπηρηκόσι f | οὗς pro τοὺς f | πρὸς ante
τοὺς add Mk cf § 24, sed accusativus potest pendere a voce ἐνίκων || § 53
οὐδ' οὐπω f V || § 54 καθ' ἕκαστον g | οὖν post μὲν add F V Rk Bk Ws |
ὑπὸ] ὃ in rasura ≡ f | ῥηθῆναι² F | χρόνος ἢ λόγος g | μνηῦσαι F V X ||
§ 55 γὰρ πλείστον g πλειόνων γὰρ F | χρόνων pro πόνων f | κινδύνων
καὶ καλλίστων ἀγώνων F || § 56 ὀλίγοις] o ex a g

ἀναγκάσαντες, οὐδὲ τοὺς συμμάχους ἀσθενεῖς ποιοῦντες, ἀλλὰ
κἀκείνους ἰσχυροὺς καθιστάντες καὶ τὴν αὐτῶν δύναμιν
τοσαύτην ἐπιδείξαντες, ὥσθ' ὁ μέγας βασιλεὺς οὐκέτι τῶν
ἄλλοτριῶν ἐπεθύμει, ἀλλ' ἐδίδου τῶν ἑαυτοῦ καὶ περὶ τῶν
λοιπῶν ἐφοβεῖτο, καὶ οὔτε τριήρεις ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐκ 57
τῆς Ἀσίας ἐπλευσαν, οὔτε τύραννος ἐν τοῖς Ἑλλησι κατέστη,
οὔθ' Ἑλληνὶς πόλις ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἠνδραποδίσθη· τοσαύ-
την σωφροσύνην καὶ δέος ἢ τούτων ἀρετὴ πᾶσιν ἀνθρώποις
παρεῖχεν. ὧν ἕνεκα δεῖ μόνους καὶ προστάτας τῶν Ἑλλήνων
καὶ ἡγεμόνας τῶν πόλεων γίνεσθαι.

Ἐπέδειξαν δὲ καὶ ἐν ταῖς δυστυχίαις τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν. 58
ἀπολομένων γὰρ τῶν νεῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ εἴτε τοῦ ἡγεμόνος
κακία εἴτε θεῶν διανοία, καὶ συμφορᾶς ἐκείνης μεγίστης γενο-
μένης καὶ ἡμῖν τοῖς δυστυχήσασιν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν,
ἐδήλωσαν οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον, ὅτι ἡ τῆς πόλεως δύναμις
τῆς Ἑλλάδος ἦν σωτηρία. ἐτέρων γὰρ ἡγεμόνων γενομένων, 59
ἐνίκησαν μὲν ναυμαχοῦντες τοὺς Ἑλληνας οἱ πρότερον εἰς τὴν
θάλατταν οὐκ ἐμβαίνοντες, ἐπλευσαν δ' εἰς τὴν Εὐρώπην,
δουλεύουσι δὲ πόλεις τῶν Ἑλλήνων, τύραννοι δ' ἐγκαθεστᾶσιν,
οἱ μὲν μετὰ τὴν ἡμετέραν συμφορὰν, οἱ δὲ μετὰ τὴν νίκην
τῶν βαρβάρων. ὥστ' ἄξιον ἦν ἐπὶ τῷδε τῷ τάφῳ τότε κείρα- 60
σθαι τῇ Ἑλλάδι καὶ πενθῆσαι τοὺς ἐνθάδε κειμένους, ὥς

δεῖσαντα τῇ ἑαυτοῦ σωτηρίᾳ τὸν νοῦν προσέχειν, ἀλλὰ μὴ τῇ τῶν Ἑλλή-
νων ἐπιβουλεύειν φθορᾷ || ad § 58. 59 Isocr. pan. 119: μετὰ γὰρ τὴν ἐν
Ἑλλησπόντῳ γενομένην ἀτυχίαν ἐτέρων ἡγεμόνων καταστάσεων ἐνίκησαν
μὲν οἱ βάρβαροι ναυμαχοῦντες, ἥρξαν δὲ τῆς θαλάττης κτέ || ad § 60
Demosth. epit. 24. 33 Aristot. rhet. III 10: καὶ οἷον ἐν τῷ ἐπιταφίῳ
(scilicet perduto quodam, quem secutus est Pseudolysias): διότι ἄξιον
ἦν ἐπὶ τῷ τάφῳ τῷ τῶν ἐν Σαλαμῖνι (? Λαμίας Sauppe) τελευτησάντων
κείρασθαι τὴν Ἑλλάδα ὥς συγκатаθαπτομένης τῇ ἀρετῇ αὐτῶν τῆς ἐλευ-
θερίας.

ἀποδείξαντες g ἐπέδειξαντο F || § 57 ἔδει — γενέσθαι Mk | τῶν ante
Ἑλλήνων om f | ἡγεμόνας] ὁ ex ὡ m 1 V | τῶν ante πόλεων om X omitti
mavult Emperius opusc. 99 πολέμων Sauppe | γενέσθαι f γίνεσθαι ceteri ||
§ 58 ἐπέδειξαντο Hirschig l. l. coll. § 10. 67, falso tamen, fugit enim virum
doctum, ut Sch monuit, etiam § 69 extare activum: τὴν αὐτῶν ἀρετὴν
ἐπιδείξαντες | αὐτῶν g | ἀπολλομένων g | τοῦ om V X | δυστυχήσασιν —
οὐ om F | ἐδήλωσεν X || § 59 γενομένων ἡγεμόνων F | πρότερον ἀπὸ
τὴν f | ἐμβαίνοντες f | τὴν ante Εὐρώπην om f | ἐγκαθεστᾶσιν O ἐγκα-
θεστᾶσιν Steph primus || § 60 κείρεσθαι g

- συγκαταθαπτομένης τῆς ἐλευθερίας τῇ τούτων ἀρετῇ. ὥς δυστυχῆς μὲν ἡ Ἑλλὰς τοιούτων ἀνδρῶν ὀρφανὴ γενομένη, εὐτυχῆς δ' ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς ἐτέρων ἡγεμόνων λαβόμενος· τῇ μὲν γὰρ τούτων στερηθείσῃ δουλεία περιέστηκεν, τῷ δ' ἄλλων ἀρξάντων ζῆλος ἐγγίνεται τῆς τῶν προγόνων διανοίας.
- 61 Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐξήχθην ὑπὲρ πάσης ὀλοφύρασθαι τῆς Ἑλλάδος· ἐκείνων δὲ τῶν ἀνδρῶν ἄξιον καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ μεμνησθαι, οἳ φεύγοντες τὴν δουλείαν καὶ περὶ τοῦ δικαίου μαχόμενοι καὶ ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας στασιάζαντες, πάντας πολεμίους κεκτημένοι εἰς τὸν Πειραιᾶ κατῆλθον, οὐχ ὑπὸ νόμου ἀναγκασθέντες, ἀλλ' ὑπὸ τῆς φύσεως πεισθέντες, καινοῖς κινδύνοις τὴν παλαιὰν ἀρετὴν τῶν προγόνων μιμησά-
- 62 μενοι, ταῖς αὐτῶν ψυχαῖς κοινὴν τὴν πόλιν καὶ τοῖς ἄλλοις κτησόμενοι, θάνατον μετ' ἐλευθερίας αἰρούμενοι ἢ βίον μετὰ δουλείας, ὥς οὐχ ἥτιον ταῖς συμφοραῖς αἰσχυρόμενοι ἢ τοῖς ἐχθροῖς ὀργιζόμενοι, μᾶλλον βουληθέντες ἐν τῇ αὐτῶν ἀποθνήσκειν ἢ ζῆν τὴν ἀλλοτρίαν οἰκοῦντες, συμμάχους μὲν ὄρκους καὶ συνθήκας ἔχοντες, πολεμίους δὲ τοὺς πρότερον
- 63 ὑπάρχοντας καὶ τοὺς πολίτας τοὺς ἑαυτῶν. ἀλλ' ὅμως οὐ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων φοβηθέντες, ἀλλ' ἐν τοῖς σώμασι τοῖς ἑαυτῶν κινδυνεύσαντες, τρόπαιον μὲν τῶν πολεμίων ἔστησαν, μάρτυρας δὲ τῆς αὐτῶν ἀρετῆς ἐγγὺς ὄντας τοῦδε τοῦ μνήματος τοὺς Λακεδαιμονίων τάφους παρέχονται. καὶ γὰρ τοι μεγάλην μὲν ἀντὶ μικρᾶς ἀπέδειξαν τὴν πόλιν, ὁμοιοῦσαν δ' ἀντὶ στασιαζούσης ἀπέφηναν, τείχη δ' ἀντὶ τῶν καθηρη-
- 64 μένων νέα ἀνέστησαν. οἳ δὲ κατελθόντες αὐτῶν, ἀδελφὰ τὰ βουλευόμενα τοῖς ἔργοις τῶν ἐνθάδε κειμένων ἐπιδεικνύντες, οὐκ ἐπὶ τιμωρίαν τῶν ἐχθρῶν, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίαν τῆς πόλεως ἐτράποντο, καὶ οὐτ' ἐλαττοῦσθαι δυνάμενοι οὐτ' αὐτοὶ πλέον ἔχειν δεόμενοι, τῆς μὲν αὐτῶν ἐλευθερίας καὶ τοῖς βουλομένοις

αὐτῶν ante ἐλευθερίας, quod exhibent O, delevi secutus Schoellium (Philol. XXV) | περιέστηκε g X παρέστηκε f | τῶν pro τῷ F | οὐδεὶς ζῆλος F || § 61 ὑπὸ pro ὑπὲρ g ὑπὲρ πάσης om F | ἄξιον ἦν ἰδίᾳ f g ex proxima § huc intrusum | πολεμίους] πολέμους f | προγόνων] ἀγώνων f || § 62 κοινὴν om g | κτησόμενοι O κτησόμενοι Emperius opusc. 99 | ὥς om VX Ws Sch || § 63 λακεδαιμονίους F V | τάφους om F | παρέχοντες, ex ex α f | καθηραμένων F | νέα om O add Tr, quibus assentitur Sch || § 64 οὐτ' αὐτοὶ — δεόμενοι om F | τοῖς ante βουλομένοις om f

δουλεύειν μετέδοσαν, τῆς δ' ἐκείνων δουλείας αὐτοὶ μετέχειν οὐκ ἠξίωσαν. ἔργοις δὲ μεγίστοις καὶ καλλίστοις ἀπελογή- 65
σαντο, ὅτι οὐ κακία τῇ αὐτῶν οὐδ' ἀρετῇ τῶν πολεμίων πρό-
τερον ἐδυστύχησεν ἢ πόλις· εἰ γὰρ στασιάζαντες πρὸς ἀλλή-
λους βία παρόντων Πελοποννησίων καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν
εἰς τὴν αὐτῶν οἰοί τ' ἐγένοντο κατελθεῖν, δῆλον ὅτι ῥαδίως
ἂν ὁμονοοῦντες πολεμεῖν αὐτοῖς ἐδύναντο.

Ἐκεῖνοι μὲν οὖν διὰ τοὺς ἐν Πειραιεὶ κινδύνους ὑπὸ 66
πάντων ἀνθρώπων ζηλοῦνται· ἄξιον δὲ καὶ τοὺς ξένους τοὺς
ἐνθάδε κειμένους ἐπαινέσαι, οἳ τῷ πλήθει βοηθήσαντες καὶ
περὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας μαχόμενοι, πατρίδα τὴν ἀρετὴν
ἠγρησάμενοι, τοιαύτην τοῦ βίου τελευτὴν ἐποίησαντο· ἀνθ'
ᾧ ἢ πόλις αὐτοὺς καὶ ἐπένθησεν καὶ ἔθαψεν δημοσία καὶ
ἔδωκεν ἔχειν αὐτοῖς τὸν ἅπαντα χρόνον τὰς αὐτὰς τιμὰς
τοῖς ἀστοῖς.

Οἱ δὲ νῦν θαπτόμενοι, βοηθήσαντες Κορινθίοις ὑπὸ 67
παλαιῶν φίλων ἀδικουμένοις καινοὶ σύμμαχοι γενόμενοι, οὐ
τὴν αὐτὴν γνώμην Λακεδαιμονίοις ἔχοντες (οἳ μὲν γὰρ τῶν
ἀγαθῶν αὐτοῖς ἐφθόρουν, οἳ δ' ἀδικουμένους αὐτοὺς ἠλέουν,
οὐ τῆς προτέρας ἐχθρας μεμνημένοι, ἀλλὰ τὴν παροῦσαν φι-
λίαν περὶ πολλοῦ ποιούμενοι) πᾶσιν ἀνθρώποις φανερὰν τὴν
αὐτῶν ἀρετὴν ἐπεδείξαντο. ἐτόλμησαν γὰρ μεγάλην ποιοῦντες 68
τὴν Ἑλλάδα οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας κινδυνεύειν,
ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν πολεμίων ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν.
τοῖς γὰρ Λακεδαιμονίων συμμάχοις περὶ τῆς ἐκείνων ἐλευ-
θερίας ἐμάχοντο· νικήσαντες μὲν γὰρ ἐκείνους τῶν αὐτῶν
ἠξίου, δυστυχήσαντες δὲ βέβαιον ἂν τὴν δουλείαν τοῖς ἐν
τῇ Πελοποννήσῳ κατέλιπον. ἐκείνοις μὲν οὖν οὕτω διακει- 69
μένοις ὁ βίος οἰκτρὸς καὶ ὁ θάνατος εὐκτός· οὗτοι δὲ καὶ
ζῶντες καὶ ἀποθανόντες ζηλωτοί, παιδευθέντες μὲν ἐν τοῖς
τῶν προγόνων ἀγαθοῖς, ἄνδρες δὲ γενόμενοι τὴν τ' ἐκείνων

μετέδωκαν X | τῆς ex τοῖς m 1 X | οὐκ om F || § 65 post ὅτι add
οἱ f | πρότερον — στασιάζαντες om F | εἰς om f | ἐγένοντο g | ἂν om f ||
§ 66 ἐπένθησε g X ἐπηνεσε f | ἔθαψε f g X | ἀπίστοις pro ἀστοῖς V ||
§ 67 καινοὶ O καινοὶ primus Tl | ἐφθόρουν f | τοὺς ante ἀδικουμένους
add F | ἐπιδείξαντες g V X γὰρ F ἐπεδείξαντο F Mk || § 68 λακεδαιμο-
νίοις f | ἂν om O Bk Tr Ws add Mk Sch | τὴν — πελοποννήσῳ κα in
rasura m 1 g || § 69 καὶ ante ζῶντες om F | ἀγώνων pro προγόνων F

70 δόξαν διασώσαντες καὶ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν ἐπιδείξαντες. πολλῶν μὲν γὰρ καὶ καλῶν αἵτιοι γεγένηνται τῇ ἑαυτῶν πατρίδι, ἐπηνώρθωσαν δὲ τὰ ὑφ' ἐτέρων δυστυχηθέντα, πόρρω δ' ἀπὸ τῆς αὐτῶν τὸν πόλεμον κατέστησαν.

Ἐτελεύτησαν δὲ τὸν βίον, ὥσπερ χρὴ τοὺς ἀγαθοὺς ἀποθνήσκειν, τῇ μὲν γὰρ πατρίδι τὰ τροφεῖ' ἀποδόντες, τοῖς
71 δὲ θρέψασι λύπας καταλιπόντες. ὥστ' ἄξιον τοῖς ζῶσι τούτους ποθεῖν καὶ σφαῖς αὐτοὺς ὀλοφύρεσθαι καὶ τοὺς προσήκοντας αὐτῶν ἐλεεῖν τοῦ ἐπιλοίπου βίου. τίς γὰρ αὐτοῖς ἔτι ἡδονὴ καταλείπεται τοιούτων ἀνδρῶν θαπτομένων, οἳ πάντα περὶ ἐλάττονος τῆς ἀρετῆς ἡγούμενοι αὐτοὺς μὲν ἀπεστερησαν βίου, χήρας δὲ γυναικας ἐποίησαν, ὀρφανοὺς δὲ τοὺς αὐτῶν παῖδας ἀπέλιπον, ἐρήμους δ' ἀδελφοὺς καὶ πατέρας
72 καὶ μητέρας κατέστησαν; πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν ὑπαρχόντων τοὺς μὲν παῖδας αὐτῶν ζηλῶ, ὅτι νεώτεροί εἰσιν ἢ ὥστ' εἰδέναι, οἷων πατέρων ἐστερηνται, ἐξ ὧν δ' οὗτοι γεγόνασιν, οἰκτεῖρω, ὅτι πρεσβύτεροι ἢ ὥστ' ἐπιλαθέσθαι τῆς δυστυχίας
73 τῆς ἑαυτῶν. τί γὰρ ἂν τούτων ἀνιαιρότερον γένοιτο, ἢ τεκεῖν μὲν καὶ θρέψαι τοὺς αὐτῶν, ἐν δὲ τῷ γήρᾳ ἀδυνάτους μὲν εἶναι τῷ σώματι, πασῶν δ' ἀπεστερημένους τῶν ἐλπίδων ἀφίλους καὶ ἀπόρους γεγονέναι, ὑπὸ δὲ τῶν αὐτῶν πρότερον ζηλοῦσθαι καὶ νῦν ἐλεεῖσθαι, ποθεινότερον δ' αὐτοῖς εἶναι τὸν θάνατον τοῦ βίου; ὅσῳ γὰρ ἄνδρες ἀμείνους ἦσαν, το-
74 σούτῳ τοῖς καταλειπομένοις τὸ πένθος μείζον. πῶς δ' αὐτοὺς χρὴ λῆξαι τῆς λύπης; πότερον ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς; ἀλλὰ τότε αὐτῶν εἰκὸς καὶ τοὺς ἄλλους μεμνησθαι. ἀλλ' ἐν

ad § 71 Demosth. epit. 32: οἱ μὲν οὖν ζῶντες οἰκεῖοι τούτων ἐλεεινοί, τοιούτων ἀνδρῶν ἐστερημένοι κτέ || ad § 73 Dem. epit. 36: χαλεπὸν πατρὶ καὶ μητρὶ παίδων στερεθῆναι καὶ ἐρήμοις εἶναι τῶν οἰκειοτάτων γηροτρόφων. Thuc. II 44 || ad § 74 Hyper. ep. 11.

§ 70 ἐφ' ἐτέρων f | τὸν ante πόλεμον om f | ἀγαθοὺς ἀνδρας F | γὰρ om F' g Steph Rk Bk μὲν γὰρ V X Ft Tr Sch cf Ft observ. crit. 60 s | τροφεῖ' g τροφεῖα ceteri || § 71 αὐτοὺς post προσήκοντας f | ἐλθεῖν F | ἐπιλοίπου ex ἐπιλύπου m 1 X | των pro τοιούτων F | πάντας F | ἡγούμενοι] ἡγ in rasura m 1 g | καὶ πατέρας om F || § 72 καὶ om F | πρε-
σβύτατοι m 1 X | δυστυχίας αὐτῶν f || § 73 καὶ θάψαι post θρέψαι add O, absurdas esse has voces intellexit Rk | καταλείπομένοις m 1 X || § 74 τῶν πόλεων F | τῶν ἄλλων F

ταῖς εὐτυχίαις ταῖς κοιναῖς; ἀλλ' ἱκανὸν λυπῆσαι, τῶν μὲν σφετέρων τέκνων τετελευτηκότων, τῶν δὲ ζώντων ἀπολαύνων τῆς τούτων ἀρετῆς. ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις κινδύνοις, ὅταν ὁρῶσι τοὺς μὲν πρότερον ὄντας φίλους φεύγοντας τὴν αὐτῶν ἀπορίαν, τοὺς δ' ἐχθροὺς μέγα φρονοῦντας ἐπὶ ταῖς δυστυχίαις ταῖς τούτων; μόνην δ' ἂν μοι δοκοῦμεν ταύτην τοῖς ἐνθάδε 75 κειμένοις ἀποδοῦναι χάριν, εἰ τοὺς μὲν τοκέας αὐτῶν ὁμοίως ὥσπερ ἐκεῖνοι περὶ πολλοῦ ποιοῖμεθα, τοὺς δὲ παῖδας οὕτως ἀσπαζοῖμεθα ὥσπερ αὐτοὶ πατέρες ὄντες, ταῖς δὲ γυναιξὶν εἰ τοιούτους βοηθοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς παρέχοιμεν, οἷοίπερ ἐκεῖνοι ζῶντες ἦσαν. τίνας γὰρ ἂν εἰκότως μᾶλλον τιμῶμεν τῶν 76 ἐνθάδε κειμένων; τίνας δ' ἂν τῶν ζώντων δικαιότερον περὶ πολλοῦ ποιοῖμεθα ἢ τοὺς τούτοις προσήκοντας, οἱ τῆς μὲν τούτων ἀρετῆς τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις ἀπέλαυσαν, ἀποθανόντων δὲ μόνον γνησίως τῆς δυστυχίας μετέχουσιν;

Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ τοιαῦτ' ὀλοφύρεσθαι· οὐ 77 γὰρ ἐλανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ὄντες θνητοί· ὥστε τί δεῖ, ἃ πάσαι προσεδοκῶμεν πείσεσθαι, ὑπὲρ τούτων νῦν ἄχθεσθαι, ἢ λίαν οὕτω βαρέως φέρειν ἐπὶ ταῖς τῆς φύσεως συμφοραῖς, ἐπισταμένους, ὅτι ὁ θάνατος κοινὸς καὶ τοῖς χειρίστοις καὶ τοῖς βελτίστοις; οὔτε γὰρ τοὺς πονηροὺς ὑπερορᾷ οὔτε τοὺς ἀγαθοὺς θαυμάζει, ἀλλ' ἴσον ἑαυτὸν παρέχει πᾶσιν. εἰ μὲν 78 γὰρ οἷόν τ' ἦν τοῖς τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνους διαφυγοῦσιν ἀθανάτους εἶναι τὸν λοιπὸν χρόνον, ἄξιον ἦν τοῖς ζῶσι τὸν ἅπαντα χρόνον πενθεῖν τοὺς τεθνεῶτας· νῦν δ' ἢ τε φύσις καὶ νόσων ἥττων καὶ γήρως, ὅ τε δαίμων ὁ τὴν ἡμετέραν μοῖραν εἰληχῶς ἀπαραίτητος. ὥστε προσήκει τούτους 79

ad § 75 Plat. Men. p. 248 D s || ad § 77. 78 Iliad. M 322 s.

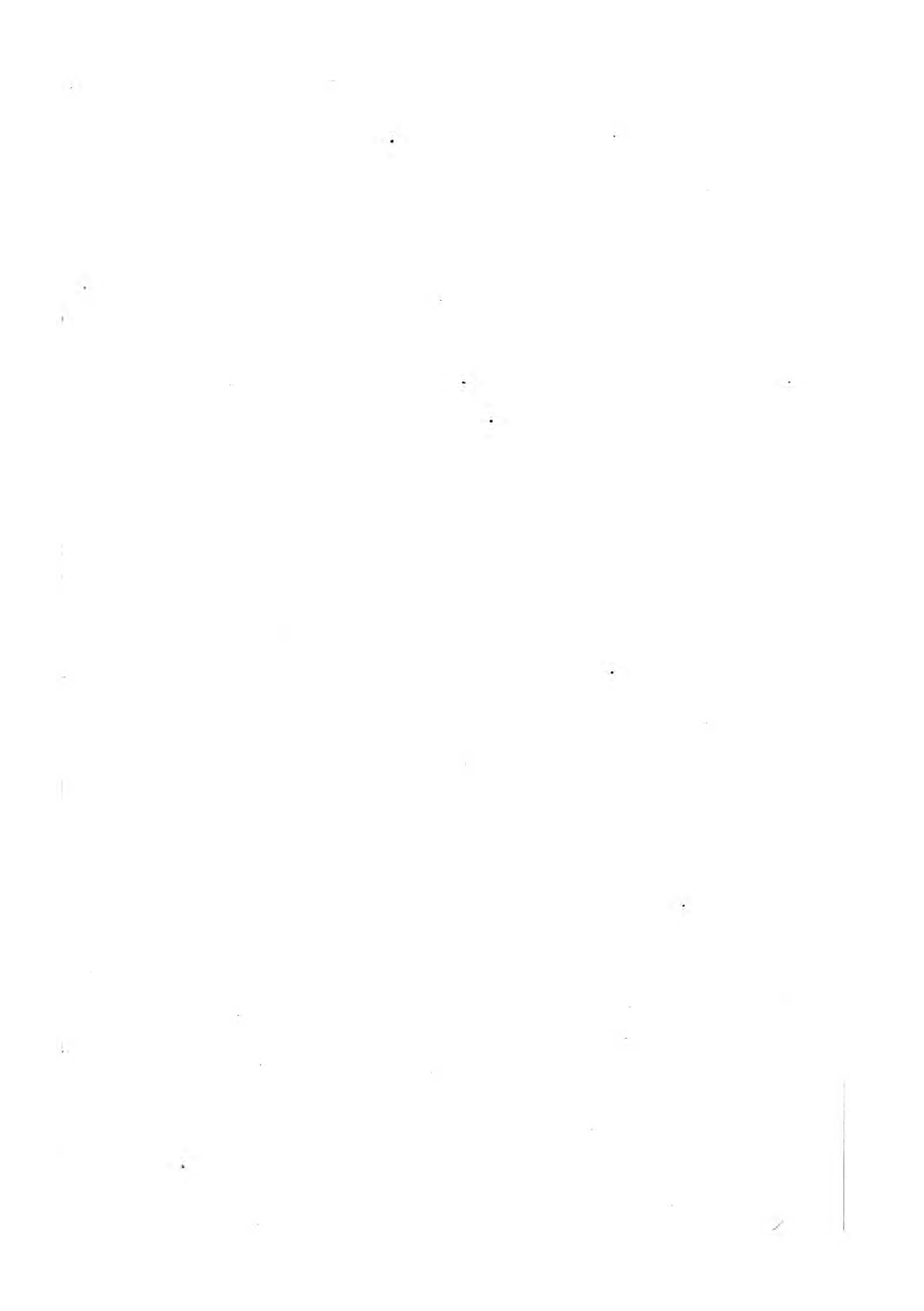
λυπῆσαι] η ex ει m 1 g | μὲν ἐφ' ἑτέρων V | ὅταν ὁρῶσι om g || § 75 μόνη f X | ἐκείνους f | ποιούμεθα, ἀσπαζομεθα g | εἰ οὐτούς g | ζῶντες om F || § 76 μᾶλλον εἰκότως V | ποιούμεθα f g || § 77 ὅτι per compendium V | τοιαῦτ' F τοιαῦτα ceteri | ἅπαξ add post ἐλανθάνομεν g post αὐτοὺς F Bk. ἅπαξ saepe quidem ut nostrum *cinnial* languidiorem habet sensum (cf exempla in Stephani thesauro), sed hoc loco vix ferendum est | τῆς φύσεως om F | post κοι^ν rasura, fuit fortasse κοινὸν V || § 78 φυγοῦσιν f | ἦν post ἄξιον om V X Sch, expectares ἂν ἦν | πενθεῖν ex ποθεῖν? X

εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖσθαι, οἵτινες ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων κινδυνεύσαντες οὕτως τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέψαντες περὶ αὐτῶν τῇ τύχῃ οὐδ' ἀναμείναντες τὸν αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι τὸν κάλλιστον. καὶ γάρ τοι ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἱ μνημαί, ζηλωταὶ δ' ὑπὸ πάντων ἀν-
80 θρώπων αἱ τιμαί· οἱ πενθοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται δ' ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετὴν. καὶ γάρ τοι θάπτονται δημοσίᾳ, καὶ ἀγῶνες τίθενται ἐπ' αὐτοῖς ῥώμης καὶ σοφίας καὶ πλούτου, ὡς ἀξιόους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας ταῖς αὐταῖς τιμαῖς καὶ τοὺς ἀθανάτους τιμᾶσθαι.

81 Ἐγὼ μὲν οὖν αὐτοὺς καὶ μακαρίζω τοῦ θανάτου καὶ ζηλῶ καὶ μόνους τούτοις ἀνθρώπων οἶμαι κρεῖττον εἶναι γενέσθαι, οἵτινες ἐπειδὴ θνητῶν σωμάτων ἔτυχον, ἀθάνατον μνήμην διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν κατέλιπον· ὅμως δ' ἀνάγκη τοῖς ἀρχαίοις ἔθεσι χρῆσθαι καὶ θεραπεύοντας τὸν πάτριον νόμον ὀλοφύρεσθαι τοὺς θαπτομένους.

ad § 80 Isocr. pan. 45: ἔτι δ' ἀγῶνας ἰδεῖν (παρ' ἡμῖν ἔστι) μὴ μόνον τάχους καὶ ῥώμης ἀλλὰ καὶ λόγων καὶ γνώμης κτέ. Plat. Men. p. 249 B: ἀγῶνας γυμνικοὺς καὶ ἵππικοὺς τιθεῖσα καὶ μουσικῆς πάσης. Dem. ep. 36: σεμνὸν δέ γε ἀγήρως τιμᾶς καὶ μνήμην ἀρετῆς δημοσίᾳ κτησαμένους ἐπιδεῖν, καὶ θυσιῶν καὶ ἀγώνων ἡξιωμένους ἀθανάτων.

§ 79 post οἵτινες rasura in lacuna 6 litt. V | ὑπὲρ om spat. 3 — 4 litt. rel. f | τῶν μεγίστων Franz Tr Sch, sed cf Isocr. pan. 4: περὶ μεγίστων | μεγίστην καὶ καλλίστην f | ἐτελεύτησαν οὕτως τὸν βίον F | καίτοι γάρ g V X καὶ γάρ τοι f Mk Bk cf. § 80 | ἀγήραστοι f | ante ὑπὸ add αὐτῶν g || § 80 post τιμαῖς add αἷς Cb || § 81 οὖν om f | τιμῶ pro ζηλῶ, εἶναι om pr F | μόνους τούτους F | κρεῖττους pr F | δ' post ὅμως om F g | θεραπεύοντας f | ὀλοφύρεσθαι V | τεθνεώτας pro θαπτομένους F | λυσίον· ἐπιτάφιος: — τέλος add X

DE
PSEUDOLYSIAE EPITAPHII
CODICIBUS

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORUM ORDINE

ACADEMIAE WILHELMAE ARGENTINENSIS

RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

MARTINUS ERDMANN

TILSENSIS

LIPSIAE

TYPIS B. G. TEUBNERI

MDCCCLXXXI

290. i. 150. /21

PARENTIBUS CARISSIMIS

D. D. D.

AUCTOR

Crisis in Lysiae orationibus exercendae simplicissima videtur esse norma. Nam cum omnes qui extant codices ex uno derivati sint qui et ipse extat, Palatino, Lysiam recensentibus hic unus adhibendus est, ceteri neglegendi. Quod cum clare perspexissent primi Sauppius et Baiterus, exposuerunt in oratorum Atticorum editionis praefatione anni 1838, tum argumentatione addita in Sauppil epistola critica anni 1841. Hac igitur de re quia dubitari iam non potest, quisquis post hanc epistolam Lysiam critice tractavit, inprimis Westermann in editione anni 1854, Cobet in editione anni 1863, Scheibe in editionibus annorum 1852. 1876 in solo codice Palatino excutiendo operam collocaverunt.

Sed excipienda est una ex Lysiae orationibus, quae in editionibus secundo loco legitur, oratio funebris. Huius enim codicum duo genera discernenda sunt, alterum Palatini codicumque ab eo derivatorum, alterum eorum qui eam a ceteris orationibus segregatam inter varia similis argumenti scripta contineant. Codicibus autem huius secundae classis iam antiquiores editores, primus Henr. Stephanus (ed. Lutetiae 1575), tum Taylor (ed. Londin. 1739. Cantabr. 1740), Reiske (ed. Lips. 1772), Auger (ed. Lutet. 1783) alii aliis usi sunt; denique Imm. Bekker oratores Atticos editurus (1823) quattuor elegit quos conferret. Post hunc de hoc genere nihil, quod sciam, publici iuris factum est: recentiores enim editores varias lectiones ex Bekkeri apparatu critico exscripserunt. Quare mihi proposui huius classis codices quam plurimos investigare et quae eis sit et inter se et cum altera classe cognatio accurate quaerere, ut orationis funebris crisi fundamentum iaciatur aequè firmum atque iam iactum sit in ceteris Lysiae orationibus.

Ergo ut horum codicum indicem, quoad fieri posset, integrum perficerem, cum ex prioribus editionibus Fabriciique biblio-

theca Graeca (II p. 770—772), quaecunque de codicibus exposita leguntur, excerpta erant, tum cum hi fontes non sufficerent, ad bibliothecarum librorum manuscriptorum catalogos recurrendum. Quotquot igitur mihi bibliothecae Argentinensis et Tubingensis suppeditabant, eos diligenter pervolvi, ut codices Lysianos indagarem, qui alieni essent a genere Palatino: ceteri enim nullius pretii sunt. Duo igitur haec genera ut recte dignoscantur, duo potissimum attendenda sunt. Primum enim Palatinus codicesque ex eo ducti praeter orationem funebrem ceteras quoque orationes continent: conquirendi igitur sunt ei soli, in quibus nulla alia oratio Lysiana praeter orationem funebrem extet; deinde omnes illius classis codices magna deformati sunt lacuna, quae in hac classe non occurrit. Apparet hoc demum altero signo nos plane certos fieri, utrius classis codices sint: nam potuisse quidem ex generis Palatini codice solam funebrem orationem exscribi, aut, quod tamen veri simile non est, orationem funebrem ex alterius classis libro derivatam cum reliquis orationibus ex Palatino exscriptis coniungi negari non potest. Sed quoties de lacuna, sitne an non sit, nihil accipimus, primo quod diximus indicio acquiescendum est. De illa lacuna Sauppius (epist. crit. p. 8) haec narrat: *folium 9 codicis X (Palatini) liquore aliquo superfuso ita fuscatum est, ut paginae prioris pars magna, posterioris maxima legi non possit. — pagina posterior continet verba (§ 24) ἀποθανεῖν — Ἑλλησπόντου (§ 28). primae lineae huius paginae, si aciem oculorum paululum intenderis, legi possunt, nisi quod ἀποθανεῖν et τὰς μὲν prorsus evanuerunt.* Hoc igitur loco in codicibus ex X derivatis lacuna est. Quam revera extare Bekkerus refert in libris quos KMNC nominat: nam in codicibus KMN omnia inde ab ἀποθανεῖν usque ad Ἑλλησπόντου deesse tradit; amanuensis autem, qui C codicem exaravit, primas lineas cum legere potuisset, descripsit, praeter vocabula ἀποθανεῖν et τὰς μὲν, omisit cetera. Quod vero Bekkerus de reliquis qui totum Lysiam continent codicibus DEIO tacet, tenendum est hos codices per totam orationem alteram a Bekkero adhibitos non esse. Unum autem ex eis (I = Marcianum 522) cum ipse Venetiis viderim, testari possum lacunam inesse: de ceteris idem credemus primo quod diximus signo nisi.

Codices hoc modo selectos indagavi septendecim. Nec tamen temere contenderim me omnes qui hodie extarent reperisse: immo alios in bibliothecis vel quarum catalogos inspicere mihi non licuerit, vel quarum catalogi publici iuris facti nondum sint, latere ipse credo. Sed novis codicibus adhibitis fundamentum criticum multifariam mutatum iri non arbitror.

Ad ponderandos autem et aestimandos hos codices nonnumquam sufficiebant variae lectiones, quas priores editores ex eis enotatas publici iuris fecerunt: sex vero codices recens collatos et mecum communicatos inprimis Studemundi professoris benignitati debeo. Denique ipse Lutetiae Parisiorum quattuor contuli. Quae de his ceterisque dicenda sunt, in indicem collegi: ad hunc igitur accedamus.

Index Pseudolysiae epitaphii codicum exceptis eis qui ex Palatino manaverunt.

1. Palatinus sive Heidelbergensis 88 membranaceus fol. 142 formae quadratae minoris, *bene scriptus, sed ut litterae pallido atramento in membrana saepe satis horrida et livida scriptae etiam Bekkero iudice haud raro lectu difficillimae sint* (Sauppe, ep. crit. p. 7), saec. XII Nicaea oriundus, ab uno amanuensi scriptus cum raris correctionibus recentioribus, plerisque per primas duas orationes (sec. R. Schoell). Insunt: fol. 1 index qui incipit a verbis: ταῦτα περιέχει ἡ βίβλος αὐτῆς: θεοδώρου γραφεῖσα χειρί. 2 λυσίου ὑπὲρ τοῦ ἐρατοσθένους φόνου ἀπολογία. 6b ἐπιτάφιος τοῖς κορινθίων βοηθοῖς. 15a ἀλκιδάμαντος περὶ τῶν τοῦς γραπτοῦς λόγους γραφόντων ἢ περὶ σοφιστῶν. 20a τοῦ αὐτοῦ ὀδυσσεύς κατὰ παλαμήδους προδοσίας. 23a ἀντισθένους αἰας. 24a ὀδυσσεύς. 25b δημάδου ὑπὲρ τῆς δωδεκαετίας. 28a λυσίου πρὸς σίμωνα; sequuntur ceterae quotquot extant Lysiae orationes: denique Gorgiae ἐγκώμιον Ἐλένης. Desunt hodie ante fol. 36 duo folia, in quibus exarata erant orationis pro Callia finis, contra Andocidem initium, post fol. 40 unum folium cum parte orationis Andocideae, post fol. 120 totus quaternio cum orationis δήμου

καταλύσεως fine, oratione κατὰ νικίδου ἀργίας tota, περὶ τῆς Εὐάνδρου δοκιμασίας initio.

Hunc codicem Romae extare iam Taylorus sciebat (ed. Reisk. II p. 96. 97), ex quo Reiskius et Fabricius notitiam suam derivarunt. Contulit eum, cum ex Gallia Heidelbergam redux factus esset, I. Bekker variasque lectiones publici iuris fecit in oratorum Atticorum editione sub verborum textu nota X usus. Iterum contulit Kayserus, de quo vide editionem Scheibianam. Tum spicilegio facto nonnulla addiderunt Lampros in Hermae tomo X p. 257s et R. Schoell in Hermae tomo XI p. 202s. Denique ipse Heidelbergae contuli. Vide plura de hoc codice in hac commentatione p. 37s.

2. Parisinus I regius 3017 partim bombycinus partim chartaceus, cuius pars prior saec. XIII, pars altera XIV exarata videtur (sec. catal. codd. mss. regiae biblioth. Paris. 1740 tom. II); formae octavae fol. 295. Insunt: fol. 1a oratio dominica et formula fidei Latino sermone litteris Graecis et notae variae de eis quorum fuerat liber. 2a praefatio in psalmos. 3b πίναξ τοῦ βιβλίου. 4a Libanii λόγος πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ὑπὲρ Ἀριστοφάνους, πρὸς Θεοδοσίον περὶ τῆς στάσεως, ὑπὲρ Σωκράτους. 55b Lysiae ἐπιτάφιος. 65a Libanii εἰς Εὐστάθιον τὸν Κάρα, πρὸς Θεοδοσίον ἐπὶ ταῖς διαλλαγαῖς, λόγος πρεσβευτικὸς πρὸς Ἰουλιανόν, πρὸς Ἀντιοχέας περὶ τῆς τοῦ βασιλέως ὀργῆς, εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰουλιανόν, προσφωνηματικὸς Ἰουλιανῷ. 114a Polemonis sophistae εἰς Κυναίγειρον καὶ Καλλίμαχον, εἰς τὸ ἐναντίον ὁ Καλλιμάχου πατήρ. 122a—295 Libanii μελέται. Ex quibus m 1 exaravit fol. 4—113, m 2 114—295. Variae lectiones leguntur apud Augerum et Imm. Bekkerum in editionibus: ille hunc codicem littera E (praef. p. XVI), hic littera U notavit. Ipse contuli Lutetiae anno 1880.

3. Parisinus II Coislinianus 249, olim 221, *decimi circiter saeculi* (bibl. Coislin. Paris. 1715 p. 302), membranaceus formae octavae minoris fol. 168; *ad decimum saeculum facile assurgit — liber bonae frugis plenus atque auctoritate summus* (Taylora praef. apud Reiskium II p. 95); *saeculo decimo, quo scriptum existimat Montefalconius, longe recentior* Bekker or. Att. V 694. Insunt: Synesii φαλάκρας ἐγκώμιον, Δίων, Αἰγύπτιοι (libri II), πρὸς Παιόνιον, περὶ ἐνυπνίων; Marini Nea-

politani *Πρόκλος ἡ περὶ εὐδαιμονίας*; Gorgiae *Ἑλένης ἐγκωμιόν*; excerpta ex Dionysio Halicarnasseo; Aeschinis *κατὰ Τιμάρχου, περὶ παραπρεσβείας* (prior pars); *τῶν δέκα ῥητόρων ὁ σκάριφος* (i. e. nomina et orationum numerus); Aeschinis *περὶ παραπρεσβείας* (altera pars), *κατὰ Κτησιφῶντος*, epistolae duodecim; fol. 148a Lysiae epitaphius; Synesii *περὶ βασιλείας*. Exaratus est manibus duabus: m 1 exaravit Synesium Marinum Gorgiam fol. 1a—76a, Aeschinis textum et indicem oratorum 77a—100a, Pseudolysiam et Synesium 148a—168b; m 2 exaravit Dionysium fol. 76, notas ad Aeschinem 77a—100a, Aeschinem 101a—147b.

Hic ab Augero cod. Sangermanensis 2 appellatur (praef. p. XVIII), apud Bekkerum est V; uterque tradidit variae lectiones. Denique ipse excussi Lutetiae anno 1880.

4. Parisinus III regius 2489 chartaceus; *pars maxima saec. XVI videtur exarata* (catal. codd. mss. reg. bibl. 1740); *saeculi XVI Auger*; miscellaneus, continet varia variis temporibus manibus formis scripta et in unum volumen collecta: in his fol. 57a—69b Lysiae orationem funebrem, exaratam manu quadam, quae ab omnibus ceteris diversa est. Varias lectiones vide apud Augerum sub nota F. Ipse tractavi Lutetiae.

5. Parisinus IV regius 2992 chartaceus; ineunte saec. XVI videtur exaratus (sec. eundem catalogum); *recens quidem, sed satis eleganter exaratus, exeunte saec. XV vel ineunte XVI scriptus videtur* Auger; miscellaneus formae octavae fol. 376, bene scriptus. Insunt: fol. 1a Isocratis *λόγος πρὸς Δημόνικον, πρὸς Νικοκλέα*. 18a Lysiae or. fun. 31a Plutarchi *λόγος παραμυθητικὸς πρὸς Ἀπολλώνιον*. 56b *εἰς τοὺς ἀπὸ μονάδος μέχρι δεκάδος ἀριθμοὺς, θεώρημα πυθαγόρειον*. 57a Platonis *Φαίδων*. 97a Aristotelis *πρὸς Ἀλέξανδρον σύνοψις φιλοσοφίας, περὶ κόσμου*; multa alia, omnia eadem manu exarata exceptis eis quae extremo loco leguntur. Varias lectiones vide apud Augerum sub nota G: ego hunc codicem compendio h, signavi. Ipse tractavi Lutetiae.

6. Marcianus I 416 membranaceus saec. X (sec. catal. Zanettii), *forma maxima, foliis 322, post undecimum bipartitis; inest post Libanii argumenta et orationum 68 epistolarumque*

indicem Demosthenes et inde a f. 321 Lysiae or. fun., scripta illa ab eadem ut opinor manu ductibus minutis et compendiatis, quales esse solent scholiorum (Bekker or. Att. IV Demosth. p. 3). Qua in re, si meum iudicium in rebus palaeographicis contra Bekkerum aliquid valeret, virum doctum errasse putarem; neque secus iudicavit bibliothecae Marcianae praefectus: censuit enim Demosthenem quidem decimi saeculi esse, sed Lysiam tertii decimi.

A Fabricio (bibl. Graec. II) memoratur. Apud Bekkerum F: hic eum praetulit omnibus ceteris et nonnumquam solum sequitur. Codicem in Lysiana particula lectu difficillimum ut totum conferrem, cum Venetiis fui, mihi non contigit; initium tantum exscripsi. Postea Studemundus professor eum conferendum curavit: contulit autem homo quidam Italus adeo sine cura ac religione, ut auctoritatem eius nisi aliunde confirmatam contemnere coactus sim: quoties vero a Bekkero dissentiat, illum sequi insipientis sit. Denique Heitz professor nonnullas huius codicis lectiones a se enotatas comiter mecum communicavit.

7. Marcianus II 417 saec. XV (sec. catal. Zanettii). Continet post selecta Demosthenis opera Lysiae orationem funebrem. A Fabricio memoratur; apud Bekkerum G. — Iure Turicenses in praefatione (cf. Sauppe epist. crit. p. 9) monent Bekkerum etiam in apparatu critico octavae Lysiae orationi subnexo G codicem afferre. Quod mihi per lapsum calami vel preli factum videtur esse: nam et Bekkerus narrat (p. 161) codicem G solam continere orationem funebrem, et ipse, cum Venetiis fui, in hoc codice praeter Demosthenem solam Lysiae or. fun. inesse enotavi. Simili errore ad octavam decimam orationem (p. 303) Bekkerus codicem F laudat.

8. Marcianus III appendicis X 15: continet Lysiae or. fun. post artem grammaticam Constantini Lascaris; ergo recentissimus est. Potest esse idem de quo Fabricius ait (bibl. Graec. II p. 771): *in bibliotheca S. Antonii, teste Jac. Philippo Tomasino in Bibliothecis Venetis mss. (Utini 1650) p. 17, plut. 18. Lysii (sic) Epitaphios*. Muretus eum novit et adhibuit: qua de re vide sub n. 12. Ipse Venetiis vidi partemque descripsi; notavi eum h littera.

9. Laurentianus I plut. 86, 13 membranaceus saec. XIV; continet Gregorii Nysseni opera et Lysiae or. fun. cum titulo δημοσθενικὸς λόγος, optimae notae (sec. catalogum Bandinii). A Fabricio memoratus (falso plut. 86, 14), sed numquam, quod sciam, ad crisin Lysianam adhibitus. Varias lectiones omnes Henr. Schenkl accurate descripsit et benigne mecum communicavit. Is haec addidit: *die Rede des Lysias bildet einen quaternio für sich, der von derselben Hand wie die ganze Handschrift geschrieben ist; es findet sich eine zweite Hand, durch ihre grüne Tinte kenntlich; der falsche Titel ist jedoch von einer dritten Hand hinzugefügt.* A me g nominatus.

10. Laurentianus II plut. 4, 33 chartaceus in 12, saec. XV exeunte scriptus; insunt Basilii Magni sermo ad iuvenes, Lysiae or. fun., Demosthenis or. fun., Dionis Chrysostomi orr. X, Platonis Menexenus, Timaeus parvus (sec. catalogum Bandinii). A Fabricio memoratus; contulit idem Schenkl, sed non omnes variantes scripturas enotavit. A me γ nominatus.

11. Vaticanus I graec. 894 chartaceus saec. XV formae octavae; insunt: 1. τινὰ εἰς γραμματικὴν. 2. λυσίου ῥήτορος ἐπιτάφιος. 3. ἐπιστολαὶ θεανοῦς περὶ τέκνων ἀνατροφῆς. 4. γοργίου ἐγκώμιον ἐλένης. 5. πρόκλου λυκίου τοῦ φιλοσόφου ὕμνοι. 6. φαλάριδος ἐπιστολαί. 7. ἐκ τῶν ἐπικτήτου τινά. 8. nomina mensium. A me γ,, nominatus. Hunc et proximum codicem in Studemundi professoris usum Romae contulit A. Mau; exemplarium collatorum comiter mihi ille copiam fecit.

12. Vaticanus II graec. 69 membranaceus saec. XV formae quadratae; continet Demosthenis orationes, Demosthenis epistolas, Lysiae or. fun. A me f nominatus.

Muretus in variis lectionibus (XVII 11), nonnullis in epitaphio Lysiae correctis: *in eis quae exposui*, inquit, *nullam mihi ingenii aut εὐστοχίας laudem appeto: sunt enim omnia e duobus veteribus libris, altero Veneto, altero Vaticano.* Hos dum agnoscere studeo, intellexi, si quidem Mureti codices sint inter eos quos hodie habemus Venetos et Vaticanos (6. 7. 8. 11. 12), Venetum esse eum quem n. 8 signaverimus: nam verba ἢ τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους κίνδυνον φοβούμενοι, quae Muretus in textum restituit (Lys. epit. 25), desunt in omnibus ceteris (FGγ,,f), extant in hoc uno (h). Cum hoc codice etiam

ceterarum lectionum a Mureto commendatarum maxima pars convenit. Vaticanus autem Mureti sitne primus noster an alter, an tertius quidam quem non norimus, dicere nequeo.

13. Ambrosianus D 42 recentissimus; *Isaei orationes solas habet primam et secundam, aliorum multa, patrum fragmenta, Lysiae ἐπιτάφιον, Gorgiae Helenam, Aristidis et Polemonis declamationes aliquot, Andocidis de pace et adversus Alcibiadem orationes* (Bekker or. Att. III p. 3). Etiam a Fabricio memoratur ex Montefalconii Diario Italico.

14. Hamburgensis sive Uffenbachianus, graec. cod. 19, chartaceus formae octavae saec. XV, nobis H, complectitur foliis 15 solam Lysiae or. fun. Varias lectiones leguntur in Uffenbachianae bibliothecae catalogo ab *J. H. Maio et possessore Z. C. ab Uffenbach* scripto, Halae Hermundurorum 1720 p. 566—571. Iterum accurate contulit benignissime in meum usum Studemund professor Argentorati, quo M. Isler bibliothecae Hamburgensis praefectus codicem miserat. Insunt etiam scholia — *habet codex margini ascriptas aliquot nonnullarum vocum expositiones, sed levioris notae, et nil quod enotare sit pretium operae exhibentes* Maius.

15. Monacensis graec. 486, olim Augustanus, chartaceus saec. XV (sec. Ign. Hardt et Tych. Mommsen), saec. XV—XVI (sec. Studemundum) nobis γ. Insunt: Demosthenis et Lysiae orr. funn., Demosthenis contra Aristogitonem duo, contra Calliclem, contra Aphobum duo, contra Onetorem duo, Aeschyli vita, Aeschyli Prometheus, Pindari Pythici tres, Nemeaeus primus, Olympicus primus, uterque non totus. Contuli ipse Argentorati. Est idem atque codex Augustanus, quem Reiskius adhibuit et Augerus (praef. p. XIX) Fabriciusque commemorant. Varias enim lectiones a Reiskio publicatae (ed. II p. 662s) cum Monacensi congruunt. A Tychone Mommsen (Pindari carmina 1864) hic codex appellatur Υ ζ κ'.

16. Londinensis Burney 85, membranaceus in quarto minori foliorum 91 saec. XV; insunt: 1. alphabetum graecum, 2.—5. *Isocratis orationes IV*, 6. *Lysiae or. fun.*, 7. *Phocylidis Milesii poema admonitorium*, 8. *Pythagorae aurea curmina*, 9. *gnomae monostichi*, 10. *voces variae variorum animalium* (catalogue of manuscripts in the Brit. Mus. vol. I pars II the Burney

Manuscripts 1840 p. 36). Neque a Taylora neque in ceteris editionibus adhibitus.

17. Oxoniensis Baroccianus 139, *bombycinus foliorum* 232; *inserta est ad fol. 84 Lysidis epistola ad Hipparchum; saec. XIV. Insunt: — 12. Synesii Cyrenaei opera, 13. Lysiae or. fun. — initio caret, incipit in verbis ὅποιοί τινες ἄνδρες ἔσονται* (= § 13 fin.), — 14. Demosthenis or. fun. — *ἐπιτάφιος εἰς ἐν Μαραθῶνι* (sic) *πεσόντας* — (catalogus codd. mss. bibl. Bodleianae I p. 240). Hunc consuluit Taylorus; Augerus (praef. p. XIX) et Fabricius commemorant. Taylorus (praef. in Reiskii editione II 95) de eo tradit haec: *eiusdem* (funebis) *orationis exemplar ms. asservat bibl. Barocciana eadem fere et aetate et fide* — scil. qua Coislinianus n. 3, qui *ad decimum saeculum facile assurgit* (sic) — *exaratum, quod cum editis quam accuratissime contuli. Codex — in principio orationis mutilus. Desunt etenim duo folia integra atque insuper tertii pars dimidia. Ceteroquin bonae notae.* Variis lectionibus a Taylora enotatis secundum Reiskianam editionem (II p. 662s) usus sum.

18. Lugdunensis Perizonianus formae quadratae n. 4, chartaceus; continet Demosthenis orationes cum Libanii argumentis et *unam Lysiae rhetoris* (catal. librorum tam impressorum quam manuscriptorum bibl. publ. univ. Lugduno-Batavae 1716) Hanc esse orationem funebrem certiores fimus ex Sluiteri lectionibus Andocideis (Lugd. Bat. 1804 p. 282s); hic enim ex hoc codice enotavit lectiones varias. Ex Sluiteri libro desumpsit eas et editioni (Lips. 1829) adiecit Carolus Foertsch.

Appendix:

a) b) exemplaria duo Aldinae editionis cum lectionibus variis margini ascriptis Cantabrigiae asservantur. Taylorus enim (praef. in ed. Reisk. II 96) narrat haec: *eiusdem porro orationis* (funebis) *lectiones varias ex codd. mss. desumptas subministrarunt bibliothecae Cantabrigienses ad oram editionis Aldinae diligenter adnotatas. Exemplar alterum collegio D. Ioannis — legavit — Matthaeus Prior; alterum in bibliotheca I. Mori Episcopi Eliensis asservatur.* Quorum exemplarium lectiones nonnullae ex Taylora iteratae leguntur apud Reiskium (II p. 662s),

ubi per Cantabr. simpliciter et per Ioan.-Cantabr. distinguuntur. Apparet has lectiones ex eorum quos iam digessimus codicum uno alterove fluere potuisse: forsitan autem ex codicibus oriundae sunt qui nunc perierunt.

c) In bibliothecae Escurialis catalogo prisco a Nicola de la Torre (saec. XVI) scripto et nunc in eadem bibliotheca asservato sub n. 178 codex enarratus est haec continens: *Demosthenem cum scholiis, Demosthenis epistolas, Lysiae or. fun. τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς* (E. Miller, catalogue des manuscrits grecs de la bibliothèque de l'Escorial, Paris 1848 p. 332. 344). Quem codicem, cum in Escuriali quidem bibliotheca iam non extet, incendio anni 1671 periisse existimo.

d) Tylor (lect. Lys. in ed. Reisk. II p. 226): *habetur*, inquit, (Lysiae or. fun.) *in codice alio D. de Mesmes in senatus Parisiensis curia principis*. Eundem Fabricius ex Montefalconii bibl. bibliothecarum mss. tom. II p. 1328 B laudat: chartaceum esse forma octava; inesse Lysiae orationem nescio quam. Qui Memmianus ubi gentium nunc sit, incertum.

e) Fabricius (bibl. Graec. l. l.): *Oxonii in bibl. Balliolensi n. 116 oratio funebris*. Hoc tamen codice orationem Lysianam nullam contineri docet catalogus. Fortasse eum Fabricius testisve quem sequitur Fabricius confudit cum cod. Balliolensi 137, qui versionem Latinam orationis funebris continet, interprete *Fr. Philelpho, praevia interpretis epistola ad Pallantium Strozam*.

f) Taylor (praef. in ed. Reisk. II 71): bibl. Laurent.: *plut. 4, 24 Anonymi (Lysiae) oratio in eos qui pro patria in proelio quodam occubuerunt*. Idem (lect. Lys. in ed. Reisk. II 226): *praeter complusculos Lysiae codd. mss., quibus instructa est bibl. Laurentiana — plutei IV cod. 24 hanc orationem continet, uti ex litteris humanissimi Bern. Montefalconii ad me datis atque ex Langii Dani catalogo impresso intellexi*. Vir clarissimus errore ducebatur. Nam in catalogo Bandiniano (I 547) legimus de codice plut. 4, 24 haec: *agmen claudit oratio funebris in eos qui in Chaeronea clade fortiter pro patria pugnando occubuerant, vulgo Demostheni tributa*.

Indicem postquam absolvimus, progrediamur ad alteram rei propositae partem, ut codices collectos ponderemus et de eorum cognatione quaeramus. Qua de quaestione excipere cogor codices duos, Ambrosianum et Londinensem (n. 13. 16), quia de horum lectionibus nihil compertum habeo. De ceteris autem sedecim ut sententiam feram, sufficiunt quae mihi praesto sunt. Quae breviter hoc loco enumero:

Palatini (1) lectiones Bekkerianae et Kayserianae cum spicilegio Lampri, tum Schoellii, denique meo.

Marcianorum I et II (6. 7) lectiones Bekkerianae, primi praeterea lectiones quas exscripserunt vel Heitz professor vel homo Italus (p. 10).

Parisinorum I et II (2. 3) l. Bekkerianae et Augerianae, III et IV (4. 5) solae Augerianae, praeterea omnium quattuor lectiones quas ipse enotavi.

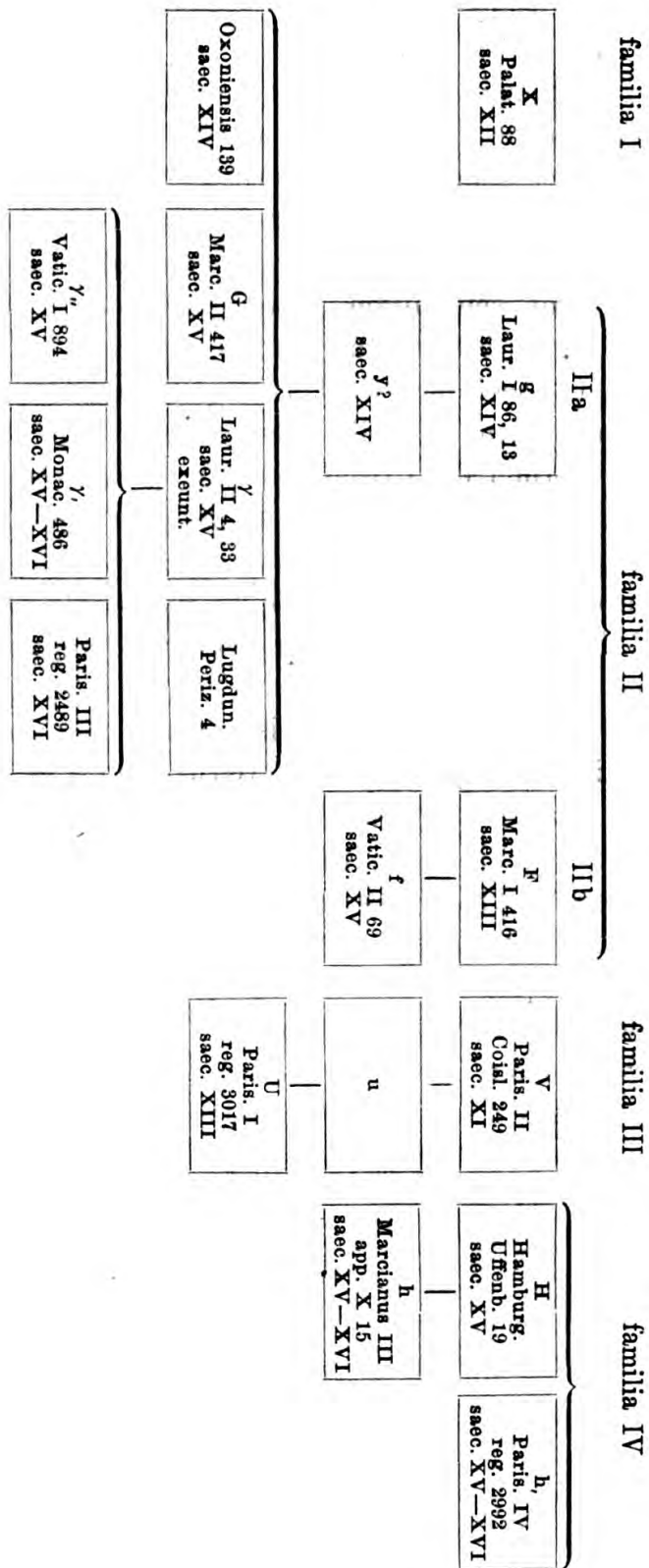
Oxoniensis (17) lectiones Reiskianae.

Laurentianorum I et II Vaticanorum I et II Hamburgensis Monacensis (9. 10. 11. 12. 14. 15) lectiones variae omnes accurate exemplaribus editionis Scheibianae ascriptae.

Lugdunensis (18) lectiones Sluiterianae.

Marciani III (8) paucae paragraphi a me ipso descriptae.

Qui codices quomodo inter se cognati sint, non secus quam accurata comparatione variarum lectionum vel minimarum et pusillarum intellegi potest. Cui disquisitioni ut quam plurimam lucem afferam, iam nunc quae ex ea efficientur praecipio totumque stemma hic depingo.

Prima familia codicem X et qui ab eo manaverunt complectitur: de quibus iam nota sunt omnia. Incipiamus igitur a familia IIa. Proficiscendum autem est sine dubio ab eis codicibus qui accuratius collati nobis praesto sint, Ggγγγ,,. Quos cur a ceteris familiis secreverim et in unam familiam collegerim, docebunt lectiones hae. Eligo autem tales tantum lectiones quae neque in X neque in familiis IIb aut III occurrant — familiam IV cur excipiam, postea elucebit — quae idcirco familiae IIa propriae habendae sint, et quas omnes codices Ggγγγ,, habeant. Tali in re inprimis advertere debemus animos ad ea quae codices perperam omiserunt: ab his igitur incipio.

§ 14 εἶναι post δίκαιον νομίζοντες 16 εὐτυχέστεροι; διὰ post παῖδες αὐτοῦ 17 πανταχόθεν συνειλεγμένοι 21 ἡγησάμενοι δὲ 26 τ' post ἀπήγγειλαν τήν 74 ὅταν ὁρῶσι omiserunt omnia codices Ggγγγ,. Eidem habent has lectiones: 2 περὶ τούτου pro περὶ τούτων 5 τοῖς προτέροις pro τῆς προτέρας 6 βουλευσασθαι ἄμεινον 10 ἔνεκεν 11 ἔφυγον 13 ἔσχον pro εἶχον 14 ὑπὲρ αὐτοῦ pro ὑπὲρ αὐτῶν 15 παρ' εὐρυσθέως; δὴ add. post ἀρετὴν ἐκείνους 16 πᾶσιν pro ἅπασιν 18 ἐπολιτεύσαντο 20 μύριοι pro μόνοι 23 ἰδόντες; εἰδέναι χάριν 34 εἰς μέγας 46 βαρβάρων pro συμμάχων.

Quibus lectionibus cognitis nemo dubitabit quin hi codices unius sint familiae: quaerendum nunc est, quomodo inter se cohaereant. Antiquissimus est codex g saeculo quarto decimo exaratus, reliqui ultra saeculum quintum decimum non ascendant: apparet igitur g a ceteris non pendere. Contra γ ex g derivatus videtur esse. Quod expressis verbis mecum communicavit Henr. Schenkl, cum utrumque oculis examinasset; neque secus videtur iudicandum esse comparatis lectionibus quas Schenkl exscripsit — codicem g totum contulit, codicis γ varias lectiones omnes usque ad § 23 tantum exscripsit, postea raras —; congruunt enim plane hi codices, exceptis his locis:

A. § 1 ἐπαγγείλασιν g ἐπαγγείλασιν ἐπαγγείλασιν γ; ἱκανὸς g ἱκανὸς γ 6 ἀνώνυμον g ἀγώννυμον γ 8 νομίζοντες g νομίζοντες γ 10 γερόνασι g γερόνασιν γ 15 πελοποννήσου g πελοποννήσου γ 17 ἐκβαλλόντες g ἐκβαλόντες γ 20 καλς = καλῶς g καλῆς γ 29 ἄθων g ἄθων γ 52 αὐτοῖς g a m 2 in rasura,

αὐτὴν γ. Praeterea δὲ saepe, δ' raro g; quod imitatur γ praeter: 3 τιμῶντας δὲ ἐν g τιμῶντας δ' ἐν γ 6 οὐδ' οἴκαδε g οὐδὲ οἴκαδε γ.

B. a) 1 κειμένων ἀνδρῶν g, om ἀνδρῶν γ b) 4 ἰδίαις g ἰδέαις γ c) 7 οὐ κομίζεσθαι g, om οὐ γ d) 17 ἑτέρους g τοὺς ἑτέρους γ e) 22 πολεμήσειν g τολμήσειν γ f) 27 ἐψευμένος g ἐψευσμένος γ g) 38 παιῶνος g παιᾶνος γ.

De lectionibus sub A enarratis plura dicere supervacaneum sit. Ex eis quae sub B nominatae sunt discrepantiae b) — g) ab amanuensi manasse videntur qui codicem g de industria corrigere studuit: correxit autem recte sub b) e) f), falso sub c) d) g). Idem titulum addidit, qui in cod. γ legitur: λυσίου λόγος ἐπιτάφιος εἰς τοὺς ἐν πολέμῳ ἀποθανόντας. Nam in g nullus fuit titulus, recentior autem manus superscripsit δημοσθενικὸς λόγος. In lectione a) autem codicem γ non satis accurate collatum esse existimo: nam cod. γ., qui ex γ sine dubio derivatus est, habet ἀνδρῶν: idem in γ esse persuasum habeo.

Huic stirpi quam constituimus $\begin{matrix} g \\ | \\ \gamma \end{matrix}$ nunc ceteri codices

accommodandi sunt. Ac primum videamus de Monacensi γ, et Vaticano γ.,. Quorum utrumque cum γ artissime cohaerere docent variae lectiones. Praeter eas enim, quas huius totius familiae proprias nominavimus, cum γ concinit γ, his locis (respectes ad indicem lectionum cod. γ, quem supra exhibui):

1 ἐπαγγείλασιν ἐπαγγείλασιν 10 γεγonaσιν 15 πελοπονήσου 20 καλῆς 29 ἄθον 52 αὐτὴν; tum locis B b) c) d) e) g) γ, sequitur codicem γ: sub f) ἐψευσμένος habet γ ἐψεσμένος γ.,. Ceterum γ, est codex deterrimus et mendis orthographicis refertus. Pro syllabis οῖς et ης idem compendium usurpatur; habet 49 τοῖς 63. 68 τοῖς pro τῆς 53 ψυχῆς pro ψυχαῖς 56 δυνάμην pro δύναμιν 74 τῆς pro ταῖς 77 ποίσεσθαι pro πείσεσθαι 78 φύσεις pro φύσις; ἀπαρέτητος pro ἀπαράιτητος. Titulus codicis γ contortus est in γ,: λυσίου ἐπιτάφιος.

Vaticanus γ., cum γ convenit his locis: § 10 γεγόνασιν 17 ἐκβαλόντες 20 καλῆς 52 αὐτὴν et in B b) c) d) e) f) g). Titulus in γ., est: λυσίου ῥήτορος ἐπιτάφιος. Locos autem

quibus $\gamma, \gamma,,$ contra γ rectiorem lectionem habent, quales sunt 1 *ἱκανὼς γ ἱκανὸς γγ,,* 8 *νομίζωντες γ νομίζοντες γγ,,* facile librariis tribuere possumus.

Itaque quoniam $\gamma, \gamma,,$ in nonnullis gravioribus lectionibus contra g cum γ concinunt, adductus sum olim ut utrumque ex γ fluxisse censerem: g . Nam γ neque ex γ , neque ex

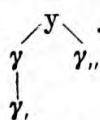
$\gamma,,$ ductum esse facile erat intellectu, si quidem γ , menda habet permulta, quibus immunis est γ ; et quod ad $\gamma,,$ attinet, conferendi sunt loci hi:

6 *ἀδίκως γγγ*, omisit $\gamma,,$ 8 *καδμείους γγγ, ἀργείους γ,,* 11 *μὲν εὐρυσθέα γγγ*, omisit $\mu\epsilon\gamma,,$. Codices γ , et $\gamma,,$ autem alter ab altero non dependent: nam

51 *ἐκείνους* — *ἄρχειν* om γ , non om $\gamma,,$

6 *ἀδίκως* 11 *μὲν* 40 *ψυχὰς* 78 *ἄξιον* — *χρόνον* om omnia $\gamma,,$ non om γ .

Sed illud stemma postea intellexi posse in dubium revocari. Repperi enim codices, qui et ipsi cum γ contra g concinant, sed ex γ derivati esse nequeant, quia antiquiores sunt. Ergo codicem intercalarem inter g et γ fingere coactus sum, y , cuius amanuensem locos, quotquot nunc in his recentioribus codicibus congruenti modo a g discrepent, describentem mutasse putes. Quod cum statuissem, intellexi simul codicem $\gamma,,$ non necessario ex γ derivatum esse: immo facile credes eum non tam filium quam fratrem codicis γ esse.

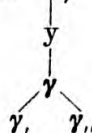

nulla menda codicis γ non habet $\gamma,,$, velut 1 *ἐπαγγείλασιν ἐπαγγείλασιν γγ, ἐπαγγείλασιν γ,,* 15 *πελοποννήσου γγ, πελοποννήσου γ,,* 29 *ἄθον γγ, ἄθων γ,,*. Sed ea sunt leviora: quare quamquam non prorsus certum est iudicium, in priore stemmate acquievi. Nec vereor, ne $\gamma,,$ vetustior sit quam γ , quamquam ille saec. XV, hic saec. XV exeuntis esse fertur. Codicem γ , autem inprimis propter vocem *ἐπαγγείλασιν* perperam repetitam ex γ descriptum esse censeo.

Lectiones autem, quibus $\gamma, \gamma,,$ inter se contra g concinant, γ quoque habere elucet, sive hoc sive illud stemma rectius pu-

tamus. Ubicunque igitur collatio Schenkeliāna deficit, ex $\gamma, \gamma,,$ quae habeat γ concludere possumus. Quos locos quia postea in ceteris codicibus aestimandis usui erunt, hoc loco omnes accurate colligo: a) 32 ἀμύνεσθαι $\gamma, \gamma,,$ ἀμύνασθαι g b) 36 περιειστήκει $\gamma, \gamma,,$ παρειστήκει g c) 38 παρακελευσμοῦ δ' ἀμφοτέρων g παρακελεσμένων ἀμφοτέρων $\gamma,$ παρακελευομένων ἀμφοτέρων $\gamma,,$ d) 40 τόλμης αὐτῶν $\gamma, \gamma,,$ τόλμης αὐτοῦς g e) 42 τῶν ante Ἑλλήνων om $\gamma, \gamma,,$ τῶν ἐλλήνων g f) 44 παρέχοντες $\gamma, \gamma,,$ παρασχόντες g g) πελοποννησίων $\gamma, \gamma,,$ πελοποννησιῶν g h) 45 περὶ ante ἅπασαν om $\gamma, \gamma,,$ περὶ ἅπασαν g i) 46 τεγεᾶται $\gamma, \gamma,,$ τεγεάται g k) 47 μὲν βέβαιον $\gamma, \gamma,,$ βέβαιον μὲν g l) 54 μὲν οὖν οὐ $\gamma, \gamma,,$ μὲν οὐ g m) 55 μετὰ γὰρ πλειόνων $\gamma, \gamma,,$ μετὰ γὰρ πλειστον g n) 57 γενέσθαι $\gamma, \gamma,,$ γίγνεσθαι g o) 58 ἀπολλομένων $\gamma, \gamma,,$ ἀπολλομένων g p) 59 ἐγκαθιστῶσιν $\gamma, \gamma,,$ ἐγκαθιστῶσιν g q) 60 τοῖς (ante Ἑλλάδι) $\gamma,,$ τς = τοῖς vel τῆς $\gamma,$ τῇ g; r) δοῦλα $\gamma, \gamma,,$ δουλεία g s) 61 ὑπὲρ πάσης $\gamma, \gamma,,$ ὑπὸ πάσης g; t) ὀλοφύρεσθαι $\gamma, \gamma,,$ ὀλοφύρασθαι g u) 62 κοινὴν $\gamma, \gamma,,$ om g v) 63 κινδυνεύοντες $\gamma, \gamma,,$ κινδυνεύσαντες g w) 63 καὶ γὰρ τοι καὶ $\gamma, \gamma,,$ καὶ γὰρ τοι g x) 64 δυνάμενοι post ἔχειν $\gamma, \gamma,,$ δεόμενοι g y) 65 ἐγένοντο $\gamma, \gamma,,$ ἐγίνοντο g z) 66 πειραιᾶ $\gamma, \gamma,,$ πειραιεῖ g aa) 71 αὐτοῦς post προσήκοντας $\gamma,$ αὐτοῖς $\gamma,,$ αὐτῶν g bb) 73 δὲ αὐτοῖς $\gamma, \gamma,,$ δ' αὐτοῖς g cc) 75 εἰ τοιούτους $\gamma, \gamma,,$ εἰ οὔτους g dd) 77 οὕτως $\gamma, \gamma,,$ οὕτω g ee) 79 κινδυνεύοντες $\gamma, \gamma,,$ κινδυνεύσαντες g ff) 81 θεραπεύοντα $\gamma, \gamma,,$ θεραπεύοντας g.

Harum lectionum si bonitatem spectamus, plerisque locis g rectas lectiones continet, $\gamma, \gamma,,$ manifesta menda, sed nonnullis sine dubio hi illo rectiores, scilicet sub b) i) o) s) u) cc). Quos locos, si illud stemma tenemus g, amanuensem qui codicem

y exaraverit, scientem correxisse credendum est. Permirum autem esset, quod sub l) οὖν, sub u) κοινὴν de suo addidisset, quia hae voces etiam in aliis codicibus extant. Quare utrum revera hoc stemma rectum sit an mutandum, postea videbimus, cum de codice G ceterisque huius familiae quaesiverimus.

Ad codicem G aestimandum variis lectionibus a Bekkero

textui subnexus utor. Quem quia iam intelleximus huic familiae ascribendum esse, quaerendum est inprimis, propiusne absit a codice *g* an a codicibus *γγ, γ,,* quos sub *y* complecti possumus. Hoc ad diiudicandum, illae lectiones stirpi *y* proprias (p. 17 s *AB* p. 20 a — ff) num in *G* quoque legantur videamus. Quarum multas revera in *G* invenimus: 52 αὐτήν 17 τοὺς ἐτέρους p. 20 a) d) e) m) n) p) t) v) x) y) ee) ff) et aa): αὐτοῖς *Gγ,,*. Multas alias (inprimis p. 18 *B* b) e) f) g) p. 20 b) l)) in *G* extare ex silentio Bekkeri probabile fit, quia apud eum in textu sunt neque quicquam in apparatu critico adnotatum.

Alii tamen sunt loci, quibus *G* secundum Bekkerum ab *y* recedat. Sunt hi soli: a) 10 περὶ οὖν *G* περὶ μὲν οὖν *γγ, γ,,* b) 15 παρ' αὐτῶν ἐξαιτεῖν *G* παρ' εαυτῶν ἐξαιτεῖν *γγ, γ,,* c) 29 ἄθων *Gγ,,* ἄθων *γγ*, d) 30 εἰσβάντες *γγ*, ἐμβάντες *γ,,* ἐσβάντες *G* e) 36 πῆσεσθαι *G* πείσεσθαι *γγ, γ,,* f) 51 ἀγαθοὶ πολλαχοῦ *G* πολλαχοῦ ἀγαθοὶ *γγ, γ,,* g) 69 οὔτοι δὲ ζῶντες *G* οὔτοι δὲ καὶ ζῶντες *γγ, γ,,* h) 71 αὐτοῖς post προσήκοντας *Gγ,,* αὐτοὺς *γ*, αὐτῶν *g* i) 81 μόνους τούτους *Gγ,,* μόνοις τούτοις *γγ*, k) εἶναι post κρεῖττον *γγ, γ,,* om εἶναι *G*.

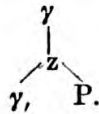
Videmus his locis probari non posse codicem *G* vel propius a codice *g* abesse vel meliorem esse quam *y*: sub a) g) k) verba perperam omisit, sub f) transposuit, sub e) corripuit *G* quae habent ceteri, neque reliqui loci habent quicquam offensionis. Manifestum igitur est codicem *G* a partibus stirpis *y* stare. Sub *G* autem illum *y* quem finximus non latitare, quamquam aetas non obstat, docent discrepantiae supra sub a) — k) enumeratae. Nam si illud accipimus, quomodo fieri potuit, ut codices *γγ, γ,,* concinant cum *g* in genuinis lectionibus a *G* mutatis, immo integra exhibeant verba a *G* perperam omissa (sub a) g) k))? Ergo *G* cum parens codicis *γ* esse nequeat, frater habendus est.

Sed nondum ad huius familiae finem venimus. Sequitur cod. Paris. III 2489 saec. XVI, cuius varias lectiones Augerus in editione sub *F* littera nobiscum communicavit. Tum ipse cum Parisiis contuli. Quod cum fecissem, intellexi hunc codicem non solum familiae huic adiudicandum esse, sed etiam certa necessitudine coniunctum esse cum illo codice deterrimo Monacensi *γ*. Haec necessitudo est fraterna. Nam

1. Parisinum non ex Monacensi fluxisse probant lectiones hae: 2 εἰπεῖν P γ εἰπῶν γ, 10 ἔθαψαν P γ ἔνθα θαψαν γ, 15 τοῦ δέους P γ τοὺς δέους ex τοὺς θεούς γ, 18 ὁμόνοϊαν P γ ὁμόναν γ, 22 εἰ (post ὥς) P γ οἱ γ, 23 καταλείπειν P g καταλείπον γ, 51 ἐκείνους — ἄρχειν om γ, non om P g, et aliae.

2. Monacensem non ex Parisino fluxisse apparet ex his: 1 ἐπαγγεῖλασιν repetunt γγ, non repetit P 4 ἀμαζόνες γγ, ἀμαζόντες P 5 δὲ post τυχοῦσαι γγ, καὶ P 7 ἀσεβεῖσθαι γγ, ἀσεβεῖσαι P 10 ἐνίκων γγ, ἐκείνων P 16 οὐχ om P non om γγ. Insuper Parisinus (saec. XVI) recentior est Monacensi (saec. XV—XVI).

3. Videtur autem inter γ et γ, P codex intercalaris interponendus esse illius filius parens horum; quia γ, P interdum consentiunt contra γ. Cf: 4 ἦρουν γ, P ἦρουν γ 6 ἐπιθυμήσασθαι γ, P ἐπιθυμήσασαι γ 12 ἐξαιτούμενον γ, P ἐξαιτουμένον γ 16 οἶά τε γ, P οἶός τε γ 19 προσήκει γ, P προσήκειν γ 21 καταστρέψαντο γ, P καταστρέφαιντο γ. Ergo offerimus stemma hoc:

Monendum tamen est codicem γ,, his locis modo stare cum γ,P modo cum γ.

Eiusdem familiae est sine dubio codex Baroccianus saec. XIV, cuius variantes scripturas nonnullas legimus enotatas apud Reiskium II 662s. Nam non solum illarum lectionum, quas familiae IIa proprias nominavimus (p. 17), exhibet Oxoniensis has: 18 ἐπολιτεύσαντο 23 ἰδόντες; εἰδέναι χάριν 46 βαρβάρων, sed etiam in reliquis a Reiskio laudatis lectionibus fere omnibus cum g concinit; ubi tamen a g dissentit, plerumque facit cum codicibus γ, scilicet: 17 τοὺς ἐτέρους Oxon γγ,γ,, 44 παρέχοντες Oγ,γ,, 52 αὐτὴν Oγγ,γ,, 63 καὶ γάρ τοι καὶ Oγ,γ,, 71 αὐτοῖς post προσήκοντας Oγ,, 79 κινδυνεύοντες Oγ,γ,, 81 μόνους τούτους Oγ,,.

Sunt quidem tres loci quibus O discrepet a tota familia IIa: 26 ἀπήγγειλαν τήν τε O ut H, τε om γγ,γ,, G 41 ἐπέδειξαν δὲ καὶ O καὶ om γγ,γ,, G ἐπέδειξαν καὶ H 47 τοὺς βαρβάρους OH τοὺς om γγ,γ,,.

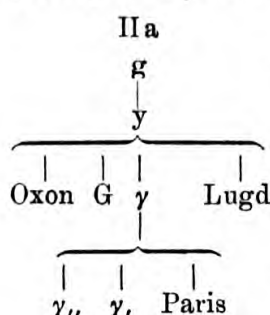
Sed hos paucos locos *correctos* esse puto ab homine quodam postea codicem alterius familiae (forsitan quartae H) inspiciente. Quod temere et audacter finxisse viderer, nisi codicem nonnullis locis correctum esse ex Reiskii ipsius verbis appareret. Loquitur enim de *manu secunda*, quam tradit 15 ex ἐξαιτεῖν (quae lectio familiis IIa et b propria est) correxisse ἐξελεῖν (quam ceterae familiae exhibent), item 46 ad vitiosam lectionem βαρβάρων, quam O aequae ac reliqui huius familiae codices habuit, ascriptum esse συμμάχων, quod exhibent ceterae familiae.

Nihil igitur obstat quin hunc quoque codicem familiae IIa et propter lectiones a g abhorrentes stirpi y ascribamus. Ceteris huius familiae omnibus cum vetustior sit, a nullo potest esse derivatus: immo hi omnes fortasse ex O fluxerunt, qui nescio an sit ille quem quaerimus y. Sed quia ipsius videndi et conferendi mihi non fuit copia, de hac re certi quicquam confirmare nequeo.

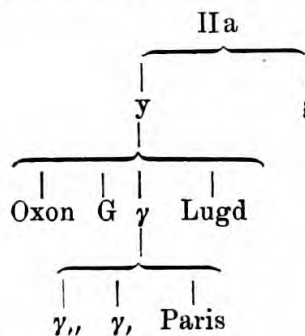
Eiusdem familiae Lugdunensem esse docent lectiones Sluiterianae cum g comparatae. Conspirant fere semper; en indicem locorum quibus dissentiunt (leviora omitto): 13 ἐκείνω L ἐν ἐκείνω g 14 πρότερον L προτέρας g 15 ἥρακλέους Lγ,, ἥρακλέος g; ἐαυτῶν L αὐτῶν g 17 τοὺς ἐτέρους Lγγ,, ἐτέρους g 19 προσήκει Lγ,γ,, προσήκειν g 26 ἦθησαν L ἥσθησαν g 33 δοιοῖν L δυοῖν g 35 αὐτῷ σωτηρίας L αὐτῶν σωτηρίας g 39 δυστυχήσειε L δυστυχήσειεν γ,, δυστυχήσειαν g 40 τόλμης αὐτῶν Lγ,γ,, τόλμης αὐτοὺς g 42 ἐλλήνων Lγ,γ,, τῶν ἐλλήνων g 43 ἀναμφισβείτητ' L ἀναμφισβήτητ' g 44 παρέχοντες Lγ,γ,, παρασχόντες g; ἀγαπόντων Lγ,γ,, ἀγαπώντων g; τὴν σωτηρίαν L τῇ σωτηρία g 45 βασιλέων Lγ,γ,, βασιλέως g 49 ἡλικίας L κιλικίας g 50 οὐκ ἐντὸς L ἐντὸς g 51 ἀγαθοὶ πολλαχοῦ L πολλαχοῦ ἀγαθοὶ g 55 πλειόνων Lγ,γ,, πλεῖστον g 56 λόγοις L ὀλίγοις g 57 γενέσθαι Lγ,γ,, γίνεσθαι g 58 ἀπολομένων Lγ,γ,, ἀπολλομένων g 59 ἐγκαθιστῶσιν Lγ,γ,, ἐγκαθιστᾶσιν g 61 τῆς ante Ἑλλάδος om L non om g 63 κινδυνεύοντες Lγ,γ,, κινδυνεύσαντες g 64 ἔχειν δυνάμενοι Lγ,γ,, ἔχειν δεόμενοι g 65 ἐγένοντο Lγ,γ,, ἐγίνοντο g 68 περὶ τῆς αὐτῶν L ὑπὲρ τῆς αὐτῶν g 70 τροφί' L τροφεῖ' g 71 αὐτοῖς post προσήκοντας Lγ, αὐτῶν g; ἀπεστερημένους βίου L ἀπεστέρησαν βίου g 74 δυστυχίαις τούτων L δυστυχίαις ταῖς τούτων g 77 τοιαῦτα —

δεῖ om L non om g 79 κινδυνεύοντες Lγ,γ,, κινδυνεύσαντες
g 80 θάνατοι L ἀθάνατοι g 81 μόνους ἀνθρώπων L μόνοις
τούτοις ἀνθρώπων g; κρείττον γενέσθαι L κρείττον εἶναι
γενέσθαι g; θεραπεύοντα Lγ,γ,, θεραπεύοντας g.

Compluribus locis L cum ceteris codicibus familiae IIa
contra g consentit, ergo stirpi y ascribendus est. Quae restant
pleraque sunt menda.

Tandem totam familiam IIa, qua nulla
est difficilior tractatu, perlustravimus. Ex
nostra disquisitione si quidem stemma bene
construximus, efficitur ex omnibus huius
familiae codicibus solum ad crisin adhiben-
dum esse g. Attamen tacere non possum,
hoc stemma omni impugnatione maius non
esse. Vidimus enim contra g omnes ceteros
codices nonnusquam convenire; ergo codicem y finximus, ex
quo hi omnes fluxissent: ab amanuensi autem codicis y lec-
tiones codicis g de industria mutatas esse. Cui amanuensi
multum tribuimus: nam inter multa quae mutavit (p. 17s. 20)
nonnulla quae recte mutavit (p. 18 B b) f) p. 20 b) i) o) s) u) cc)
animadvertimus. Iure igitur hunc codicem y interpolatum
nominabimus. Sed quid tandem nos coegit, ut y a g deriva-

remus? Nonne omnia facilius explicabun-
tur, si totam hanc stirpem a g plane
g secreverimus? Accedit quod in y non-
nullae lectiones vitiosae apparent, quae
contra g cum familia IIb concinant: 40
τόλμης αὐτῶν γ,γ,, F τόλμης αὐτοῦς g
42 τῶν ante Ἑλλήνων om γ,γ,, GF τῶν
ἐλλήνων g 44 παρέχοντες γ,γ,, F παρα-
σχόντες g 55 πλειόνων Gγ,γ,, F πλεῖστον g 57 γενέσθαι
γ,γ,, Gf γίγνεσθαι g 69 οὗτοι δὲ ζῶντες FG οὗτοι δὲ καὶ
ζῶντες g 71 αὐτοῦς post προσήκοντας γ, f αὐτῶν g 81 μόνους
τούτους FG; εἶναι om G ut pr F.

Equidem negare nequeo me ad illud stemma construendum
adductum fuisse inprimis Henrici Schenkeli sententia, qui
cum utrumque codicem vidisset, censuit codicem γ exscriptum
esse ex g. Patet autem, si unum codicem stirpis y demon-

straverimus esse ex g derivatum, de omnibus controversiam esse disceptatam. Praeterea hoc me in illa opinione confirmavit: 20 g habet καλς compendium, quadrat autem nihil aliud nisi καλῶς; sed γγ,γ,, habent καλῆς, lectionem plane absurdam et idonea sententia carentem. Videbatur igitur haec mendosa lectio ex illo compendio perperam intellecto orta esse. Quod quamvis probabile videatur, video contra illa quae obstant vix satis ponderis habere; quare mihi quoque alterum stemma videtur propius ad veritatem accedere. Ceterum si quis existimat hac re apparatus criticum multifariam mutari, non recte iudicat: paucae enim sunt stirpis y quae a g abhorreant lectiones bonae neque ullae quas non praeterea alii codices tueantur — excepta una 17 ἐκβαλόντες γ. Itaque spero neminem me reprehensurum, quod etsi incertum est, sitne y filius an frater codicis g, ad crisin stirpe y neglecta solum g adhibeo ut totius familiae vetustissimum et optimum.

Transeamus ad familiam IIb, quae multo facilior est tractatu. Huius enim duos tantum codices indagavi, Marcianum F et Vaticanum, quem f littera notavi. Uterque Lysiae or. fun. habet post Demosthenis opera. De Marciani lectionibus vide p. 10, Vaticanus totus et accurate collatus praesto est. Colligamus primum lectiones huic familiae proprias in nulla alia obvenientes. Incipiamus a perperam omissis quae sunt creberrima: 1 αὐτοὺς post συγγνώμης 4 μᾶλλον ante ἄνδρες 6 ἀπαγγεῖλαι et τε 7 ἄνω ante θεοὺς 10 δὲ ante δίκαιον 18 ὁμόνοιαν 20 πολλὰς ante μυριάδας 26 αὐτῶν ante ἐλευθερίας 32 ἀμύνασθαι τε 34 καὶ μητέρας 35 εἶχον ἢ; οἷς post Σαλαμῖνι 37 τὰς σφετέρας 40 τοῦ μεγέθους 44 καὶ — μετασχόντες 58 δυστυχήσασι — ἐδήλωσαν οὐ 63 τάφους 64 οὗτ' αὐτοὶ — δεόμενοι; οὐκ ante ἠξίωσαν 72 καὶ post πολλῶν δὲ 75 ζῶντες 77 τῆς φύσεως omiserunt omnia Ff.

Transposita leguntur haec: 6 ἄμεινον περὶ τῶν λοιπῶν βουλευσασθαι; δίκην τῆς ἀνοίας δοῦσαι 21 καταστρέφαιντο ἄκουσαν 47 ἐπιτιθέντες κινδύνοις 49 ἐν τε πεζῷ στρατεύματι καὶ ναυσὶ 59 γενομένων ἡγεμόνων 79 ἐτελεύτησαν οὕτως τὸν βίον, omnia et in F et in f.

Praeterea inprimis offendunt lectiones hae: 2 ποιεῖν pro

εἰπεῖν; ἐξυμνοῦσι 9 πατρίδα οὐ pro πατρίου 14 ἐπιχειρεῖν pro ἐπικουρεῖν 23 δόντες post λογισμῶ 34 ὡς post ἐφοβήθη 50 γνώ-
μαις pro ψυχαῖς 60 οὐδείς ante ζῆλος add 81 τεθνεῶτας pro
θαπτομένους, omnia et in F et in f.

Apparet hos codices haud ambigue a ceteris discrepare. Quaerendum est nunc, quomodo *inter se* cognati sint. Multo vetustior est Marcianus, qui si revera, ut Bekkerus tradit, Lysias in eo eadem manu exaratus est qua Demosthenes, ad saeculum decimum pertinet. Vaticanus enim est saec. XV. Facile putabimus hunc ex illo exscriptum esse. Quare videamus locos, quibus differentia inter eos intercedat. Sunt autem levissimis omissis hi soli:

a) 3 ἄξιον F ἄξια f b) 8 καδμείους αὐτοῖς F καδμείους αὐτῶν f c) 15 παρ' ἐαυτῶν F παρ' αὐτῶν f d) ἥρακλέος F ἥρακλέους f e) 16 ἀγαθῶν πολλῶν F πολλῶν ἀγαθῶν f f) 18 δυναστίαις F δυναστείας f g) 20 πρὸς πολλὰς om F πολλὰς om πρὸς a m 2 superser f h) 23 αὐτα (sic) F τοιαῦτα f i) 24 ὀλίγων μὲν (ante τῶν ἄλλων) F ὀλίγον μὲν f k) 25 οὐ ante φιλοψυχήσαντες om F in margine a m 2 f l) [μᾶλλον τοὺς παρ'] αὐτοὺς F μᾶλλον τοὺς θεοὺς παρὰ τοὺς f m) 27 εἴη λέξαι F εἶναι λέξαι f n) 29 ἀμύνεσθαι F ἀμύνασθαι f o) 38 συμμεμιγμένως F συμμεμιγμένους f p) 38 πολεμίων καὶ ναυαγίων F om καὶ f q) 40 αὐτῶν (post τόλμης) F αὐτοὺς f r) 45 συνεβούλευσάν F συνεβούλευσαν f s) 46 αὐτοῖς post βέλτιστα F αὐτοὺς f t) 50 μέμψασθαι F πέμψασθαι f u) πιστεύσαντες F πιστεύοντες f v) 54 ῥηθῆσθαι^{ναι} F ῥηθήσεσθαι f w) 55 κινδύνων καὶ καλλίστων ἀγώνων F ἀγώνων καὶ καλλίστων κινδύνων f x) 60 τῶν (ante δ' ἄλλων) F τῶ f y) 61 ὑπὲρ πάσης om F non om f z) ἀρετῆν τῶν προγόνων F ἀρετὴν τῶν ἀγώνων f aa) 65 πρότερον — στασιάζαντες om F non om f bb) 71 ποθεῖν F πενθεῖν f cc) τῶν ἀνδρῶν F τοιούτων ἀνδρῶν f dd) 73 ἀνιαιρότερον F ἀνιαιρώ-
τερον f ee) 74 τοὺς ἄλλ^{ων} F τοὺς ἄλλους f. Accedit ex eis quae ipse Venetiis enotavi: 1 τοῖς ἐπ' αὐτοῖς ἐπαγγείλασιν ἐξ ἡμερῶν ὀλίγων λέγειν F τοῖς ἐπαγγείλασιν ἐπ' αὐτοῖς ἐξ ὀλίγων λέγειν ἡμερῶν f.

Ex his lectionibus si f ex F fluxisse existimamus, offen-

sionem praebent plurimae nullam, nonnullae magnam. Nam sub *d) f) h) p) q) t) x) cc)* lectionem habet magis genuinam *f* quam *F*. Sub *e)* autem et *w)* consentit *f* contra *F* cum *g* aliisque. Denique sub *y)* et *aa)* *F* omisit nonnulla quae integra exhibet *f*. Quibus rebus obstantibus ulla asseveratione affirmare nequeo *F* fontem esse codicis *f*: ad quam sententiam ego nihilo minus inclino; nam possumus etiam errori vel Bekkeri vel eius qui codicem *f* contulit aliquid tribuere, praesertim cum *F* difficillimus sit ad legendum.

Ad crisin igitur codice *F* solo uterer, si omnes eius varias lectiones certo nossem. Quod quia mihi non contigit, quoties lectiones codicis *F* deficiunt, ad *f* recurro.

Nunc quo iure hanc familiam cum priore tam arte coniunxerim, ut eas *IIa* et *IIb* appellarem, docebunt lectiones a me collatae, quas neque familia *I* neque *III*, sed et *IIa* et *IIb* habeant:

7 *μὴ γενομένων* pro *μιαינוμένων* *Fg* 15 *ἐξαιτεῖν* pro *ἐξελεῖν* *Fg*; *διὰ δὲ τὴν* *Fg* 19 *ὀρίσασθαι* *fg* 20 *πρὸς* post *Ἑλλάδος* om *Fg* 21 *τῶν ἄλλων ἐλλήνων* *fg* 23 *δόντες* *F* *ιδόντες* *g* 25 *ἦ* — *φοβούμενοι* om *Fg* 31 *κινδυνεύειν* *Fg* 33 *καταλιπεῖν* post *τὴν πατρίδα* *Fg* 34 *ιδῶν οὐκ ἂν* *Fg* 39 *κακῶν ἔσεσθαι* *Fg* 40 *τίς* ante *τῆς τόλμης* om *Fg*; *τῷ* ante *πλήθει* om *Fg* 42 *τῶν ἄλλων ἀπάντων συμμάχων* *Fg* 49 *κιλικίας* *Fg* 61 *ἄξιον ἦν* *ιδία* *fg* 62 *ὥς οὐχ* ante *ἦττον* *Fg*.

Quibus ex locis satis clare apparet has duas familias artius inter se cohaerere.

Venimus nunc ad tertiam familiam, cuius sunt non plures codices quam proximae, duo Parisini *UV*. Utriusque lectiones ex Augeriana et Bekkeriana editione novi, tum Lutetiae utrumque contuli. *V* est circiter saec. *XI*, *U* *XIII*. Ut antea solebam, lectiones huic familiae proprias colligo.

Omiserunt *UV* 42 *εἰπεῖν*; transposita leguntur in eis 27 *εἰη ἔργον* 76 *μᾶλλον εἰκότως*. Aliae lectiones: 8 *καὶ* ante *σφίσι* add 10 *ἀργείους* pro *ἀργείων* 32 *πειθόμενοι* pro *πυθόμενοι*; *τῇ γεγεννημένῃ λακεδαιμονίοις συμφορᾷ* 34 *ἦς μέγας* 41 *καὶ* post *ἐπέδειξαν* pro *δὲ*; *δουλεύειν* pro *δουλείας* 66 *ἀπίστοις* pro *ἀστοῖς* 74 *ἐφ' ἐτέρων* pro *σφετέρων* 81 *ὀλοφύ-*

ρασθαι pro ὀλοφύρεσθαι, quae omnia pariter in U atque in V leguntur.

Quos codices cum simul Lutetiae tractavi, vehementi admiratione captus sum, quod Bekkerus utriusque tradidit varias lectiones. Fugit igitur virum doctissimum, quod cuilibet paulo diligentius comparanti elucebit, U ex V derivatum esse. Quod si quis accuratius scrutari velit, comparet varias lectiones codicis U Bekkerianas cum lectionibus codicis V a me editioni subiectis. Praeterea hoc loco nonnulla argumenta enumero, quibus illa thesis probabilior fiat:

1. In § 1 U verba τῶν ἐνθάδε — ἡγουμένη omittit. In V linea incipit a syllaba νη verbi προνοουμένη, proxima incipit a syllabis γουμένη verbi ἡγουμένη. Has duas lineas amanuensis U confudisse videtur.

2. In U multae falsae praepositiones offendunt: κατὰ pro πρὸς § 2 bis, πρὸς pro κατὰ § 28, ἀπὸ pro κατὰ § 5. 23. 24. 32. 33. 48. 70. 71. 73. His locis omnibus praepositio in V scripta est per compendium Ξ, quod et πρὸς et κατὰ significare potest. — Tum in U legitur περὶ pro παρὰ § 25, quia hoc loco V usus est compendio π̄.

3. In § 10 legitur in U εὐσεβείας pro ἀσεβείας: habet enim V litteram ἀ non multum diversam ab εὐ.

4. In § 39 U habet δυστυχήσειε pro δυστυχήσειαν, § 58 ἐδήλωσεν pro ἐδήλωσαν: utroque enim loco amanuensis V utitur compendio ˆ, quod cum plerumque legendum sit εν, his locis sine dubio αν significat.

5. § 53 U exhibet αὐτήν pro αὐτῶν: in V enim est αὐτῶν compendio scriptum, quod paulo acutius exaratum non multum distat a compendio ην.

Attamen U non ex ipso V descriptum esse, sed codicem intercalarem inter eos ponendum esse, cum eos contuli, ex his effici putavi:

1. § 30. 31 U verba εἰς Θερμοπύλας — Λακεδαιμόνιοι omittit, idque sine dubio propter homoioteleuton ἔνιοι | μόνιοι. Sed in V ἔνιοι est in fol. 150r, λακεδαιμόνιοι 150v.

2. § 43 U περὶ habet pro παρὰ, ubi V nullo compendio utitur.

3. § 31 καὶ pro οὐ U. Quod quomodo factum sit, facilius intellegitur, si ου uno ductu exaratum fuisse credimus, qui a καὶ non multum abhorreat. Amanuensis V autem scripsit οὐ duabus litteris.

4. § 80 αὐτῶν pro αὐταῖς U. Videtur mendum ortum esse ex compendio male intellecto (αὐτ̃ — αὐτ̃̃). Sed in V vox sine compendio scripta est.

Ergo habeas stemma:

$$\begin{array}{c} V \\ | \\ u \\ | \\ U \end{array}$$

Quae tamen si quis leviora ducit quam quibus commoveatur, ut codicem intercalarem statuatur, facile ei concedo.

Denique accedamus ad quartam familiam. Huius inveni codices tres, Hamburgensem H Marcianum h Parisinum h. Hamburgensis lectiones omnes mihi praesto sunt accurate enotatae; ex Marciano primas tantum paragraphos usque ad § 10 ipse Venetiis descripsi. Quod tamen sufficere docent lectiones hae: A. 1 κειμένων ἀνδρῶν Hh; ἐπαγγείλασι Hh 2 περὶ τούτου Hh; τοῖς πρότερον pro προτέροις Hh; ἐπιγινόμενοις Hh 3 λέγοντας δὲ — τιμῶντας δὲ — παιδεύοντας δὲ Hh; μνήμαις Hh 4 ἄρεος Hh; ἥρουν Hh; ἀπέλιπον Hh 5 τυχοῦσαι δὲ Hh 7 ἐώντως m 1, in mgne ἐώντων m 2 H ἐώντων ex ἐώντως h; οὐ κομίζεσθαι Hh; ἱερῶν γὰρ μαινομένων Hh; 9 προτέρους pro ἐτέρους Hh 10 τῷ ante πολέμῳ om Hh.

In his enim consentiunt. Dissentiunt locis his: B 2 ὁ δ' ἄγων H ὁ δὲ ἄγων h 4 ἰδέαις H ἰδίαις ex ἰδέαις corr h; 6 ἀπελθούσαις H ἀπελθούσαις ex ἀπελθούσης corr h; ἐποιήσατο H ἐποιήσαντο h; 9 πατρίον H παῖριον h; καὶ Ἑλληνικοῦ νόμου στερηθέντες et 10 ταῦτα διανοηθέντες om h, non om H.

Apparet ex lectionibus A, maxime ex eis quae litteris distractis expressae sunt — hae enim praeter hanc familiam nusquam leguntur — hos duos codices inter se cohaerere. h autem fons codicis H fuisse nequit; nam hic vetustior est illo; elucet hoc etiam ex verbis in § 9. 10 ab h perperam omissis. Contra h ex H manasse quin credamus, nihil obstat. Codicem h igitur nostro iure neglegemus.

Similis est condicio codicis Parisini h, saec. XV—XVI.

Quem cum H cohaerere postquam collegi ex eis lectionibus quae apud Augerum sub G littera leguntur, postea cum codicem Parisiis ipse revolvisssem, repperi huius opinionis maximum firmamentum. Habet enim Parisinus adnotationes easdem quas Hamburgensis minio margini ascriptas. Quae sicubi in Hamburgensi prorsus evanuerunt, suppleri possunt ex Parisino.

h, autem codicis H parens esse nequit; nam 1. h, (saec. XV—XVI) recentior est quam H (saec. XV). 2. h, *non omnia* continet scholia quae continet H.

Quare h, filium codicis H esse putavi, cf. potissimum § 7 *ἐώντως* m 1, *ἐώντων* in mgne m 2 H *ἐώντων*, posterior pars in rasura h,.

Deprehendi tamen nonnulla quae offendunt: 14 *δίκαιοι* H perperam, *δίκαιον* h, 22 *περιειστήκει* H perperam, *παρειστήκει* h, 26 *ὄρκους* H perperam, *ὄρους* h, 54 *κατὰ μέρος* ante *καθέκαστον* textui intrusit H, non exhibet h, 68 *τοῖς* post *περὶ* H perperam, *τῆς* h,; atque inprimis 23 *ἀθάνατον* om H, non om h,.

Ergo cautius iudicaverimus, si H et h, utrumque ex uno fonte fluxisse fingemus, ex quo H omnia descripsit scholia, h, pleraque.

Videamus nunc de antiquissimo huius familiae codice H. Qui cum in nullam ex tribus prioribus familiis inseri possit, siquidem aliis locis cum aliis codicibus facit, quaerendum est, num fieri potuerit, ut ex duabus familiis contaminatis derivetur. Itaque

ex familiis IIa et IIb inter se contaminatis non fluxit H, nam 7 *μὴ γενομένων* IIab (v. p. 27) *μυιανομένων* H 13 *τῶν ἐν ἐκείνῳ* IIab *τῶν ἐκείνῳ* H 15 *ἐξαιτεῖν* IIab *ἐξελεῖν* H 19 *ὀρίσασθαι* IIab *ὀρίσαι* H 20 *πρὸς* post *Ἑλλάδος* om IIab, non om H 23 *ιδόντες* g *δόντες* F *εἰδότες* H 25 *ἢ* — *φοβούμενοι* om IIab, non om H etc. etc.;

ex familiis I et III inter se contaminatis non fluxit H, nam 13 *εἶχον* XV *ἔσχον* Hg 33 *ἐκκλίνειν* XV *καταλιπεῖν* HFg 34 *οὐκ ἂν ἰδῶν* XV *ἰδῶν οὐκ ἂν* HFg; *ἥς μέγας* V et X (?) *εἰς μέγας* Hg 42 *τῶν ἄλλων συμμάχων* VX *τῶν ἄλλων ἀπάντων συμμάχων* Hg 43 *ἀναμφισβητήτως* VX *ἀναμφισβήτητ'* Hg 61 *ἄξιον καὶ* VX *ἄξιον ἦν* Hg 70 *γὰρ* ante *πατρίδι* om Hg, extat in VX;

ex familiis I et II inter se contaminatis non fluxit H, nam

25 verba ἢ τὸν — φοβούμενοι om IIab, sunt in folio oblito in X, tamen extant in H 41 δὲ post ἐπέδειξαν XFG ἐπέδειξαν καὶ HV; δουλείας Xfg δουλεύειν HV;

ex familiis IIb et III inter se contaminatis non fluxit H, nam 2 περὶ τούτων fV περὶ τούτου Hg 13 εἶχον fV ἔσχον Hg 23 χάριν εἰδέναι fV εἰδέναι χάριν Hg 24 πάντες γνόντες fV γνόντες πάντες Hg 34 ὥς μέγας F ἥς μέγας V εἷς μέγας Hg 54 λόγος ἢ χρόνος FV χρόνος ἢ λόγος Hg.

Restat contaminatio familiarum IIa et III. Ex hac autem revera codicem H manasse docuerunt me lectiones codicum HgV inter se collatae. Fere omnibus locis quicquid extat in H, facile derivari potest aut ex g aut ex V. Locos, quibus H ab utroque dissentit, collegi. Quarum differentiarum plurimae sunt aut menda manifesta, velut: 2 πρότερον pro προτέροις 14 δίκαιοι pro δίκαιον 21 ἡγησάμενοι καὶ pro ἡγησάμενοι δὲ 25 ὄρκους pro ὄρους 40 πρὸς ἡγάσθη pro ἂν ἡγάσθη 61 κοινοῖς pro καινοῖς;

aut H perperam omisit nonnulla, velut: 10 τῷ ante πολέμῳ 23 ἀθάνατον 34 τὸ ante τῶν βαρβάρων 48 δὲ post ὑστέρῳ 59 τὴν ante θάλασσαν 68 τῇ ante Πελοποννήσῳ 69 τῶν ante προγόνων 70 μὲν γὰρ post πολλῶν;

aut mutavit quaedam temere amanuensis H, velut: 7 ἱερῶν γὰρ pro ἱερῶν δὲ 12 post Ἀθηναῖοι add μὲν 39 θεοῦ pro θεῶν 44 post σωτηρίᾳ add ἐαυτῶν 46 ποιεῖν pro λέγειν 71 ante τίς add καὶ; κατέλιπον pro ἀπέλιπον.

Quae contra illam opinionem pugnare videantur, sola inveni haec: λυσίου ἐπιτάφιος τοῖς κορινθίων βοηθοῖς V λυσίου λόγος ἐπιτάφιος εἰς τοὺς κορινθίων βοηθούς H 9 ἑτέρους Vg προτέρους H ut f 13 ἐν ἐκείνῳ Vg, om ἐν H ut X 34 εἷς μέγας g ἥς μέγας V εἷς μέγας et in mgne (ut m 2 X) οἶος H 47 καὶ ναυμαχοῦντες et τοὺς ante βαρβάρους add H 54 κατὰ μέρος ante καθ' ἕκαστον add H 55 μετὰ γὰρ πλείστον g μετὰ πλείστων γὰρ V μετὰ γὰρ πλείστων H 59 οὐκ ante ἐμβαίνοντες om H ut pr U 63 καὶ ante μεγάλην add H ut γ,γ,, 67 ἐπιδείξαντες Vg ἐπεδείξαντο H ut f 71 ποθεῖν Vg πενθεῖν H ut f; προσήκοντας αὐτοῖς H ut Gγ,, 73 ἀνιαιρώτερον H ut γ,,.

Sed ne haec quidem quicquam valent. Etenim amanuensem H codicibus V et g ipsis usum esse non contendo: itaque sat

habeo simul atque lectionem codicis H in quolibet codice aut familiae IIa aut III reperio. Quae restant differentiae facile autoschediasmata a librario oriunda putanda sunt.

Inprimis autem haec eiusmodi sunt quibus illa opinio confirmetur: 10 εὐσεβείας pro ἀσεβείας H ἀ similiter ut εὐ pictum V 30 κῦδος pro κέρδος H κ'δως = κέρδως V 39 δυστυχήσειε H δυστυχησῶ = εἰαν V, ac praecipue 21 τῶν πολλῶν ἐλλήνων V τῶν ἄλλων ἐλλήνων g τῶν ἐλλήνων H 22 πολεμήσειν g τολμήσειν V πολεμήσειν, in mgne τολμήσειν H 52 αὐτοὶ V αὐτήν m 1 αὐτοῖς m 2 g om H.

Itaque quoniam probavimus H ex duabus familiis quae adhuc extent coniunctis fluxisse, auctoritatem eius nullam esse constat. Qua de re ut secus iudicem, non moveor illis notis margini ascriptis quas exhibet H. Nam has quoque nihil obstat quin illi amanuensi tribuamus. En specimen horum scholiorum levissimorum:

ad 2 ἐπιγινόμενοις: ἤγουν μεταγενεστέροις ad 9 νομιζομένων: ἤγουν ὁσίων ad 15 εὐρίσκεσθαι: σημείωσαι ἀντὶ τοῦ εὐρίσκειν ad 17 αὐτόχθονες: ἤγουν ἀναδειχθέντες (!) ἀπὸ τῆς αὐτῆς γῆς; eiusmodi multa, quae quia nullius pretii sunt, hoc loco omnia accurate enumerare supersedeo.

Sed silentio premere non licet codicem H in § 75. 76 mirum in modum cum Laurentiano C facere, qui ex X fluxit. Habent enim 75 μόνην; δοκοῦμεν 76 κειμένων Vg μόνοι; δοκοῦμεν; ὄντων HC. Quod tam mirum est, ut credere cogar revera amanuensem H hoc loco codicem C inspexisse.

Denique quoniam ad familiarum describendarum finem venimus, respiciamus, quid pro vero enuclearimus. Tres habemus familias primarias, unam secundariam; quas optime repraesentant: primam Palatinus X, alteram Laurentianus g et Marcianus F, tertiam Parisinus V, quartam Hamburgensis H*).

*) Operae pretium est enumerare, quibus codicibus priores editores sint usi. Aldus Manutius (ed. 1513) adhibuit tantummodo familiam I; nam apud eum epitaphius exhibet illam magnam lacunam. Henr. Stephanus (ed. 1575) praeterea codices familiae II adhibuit: nam explevit quidem illam lacunam, desunt autem verba ἢ — φοβούμενοι § 25. Taylor

Superest quaerere, num inter illas tres familias cognationem quandam investigare possimus.

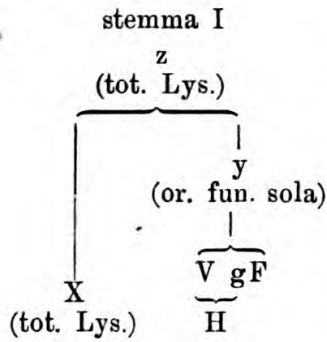
Ac primum quidem potest quispiam haec dicere: ceterarum orationum Lysianarum consensu omnium Palatinus solus fons fuit; quid? potestne etiam oratio funebris ex eo exscripta omnesque vel nonnulli codices ceterarum familiarum ex Palatino derivati esse, priusquam illo liquore folium unum oblitum est et lectio prohibita? Quod breviter uno argumento generali refellere possumus. Omnes enim ceteri codices ex Palatino ducti esse nequeunt: nam licet F non sit saeculi decimi, V tamen certo antiquior est illo. Sed ne unum quidem ex Palatino manasse inde efficitur, quod ceteri cum hoc antiquiore V nonnullis locis contra X consentiunt. Collegi locos hos:

3 γνώμαις X μνήμαις FgV; τῶν ante τεθνεώτων om X non om fgV 10 τὰς ἐπὶ τῷ πολέμῳ X τὰς ἐν τῷ πολέμῳ FgV 13 ἐκείνους τ' οὐκ X ἐκείνους δ' οὐκ FgV 15 ἐκόντων X ἀκόντων FV ἔ ex ἀ vel vice versa g; ἐκέτας X ἐκετεύοντας FgV 21 νομίσαντες X νομίζοντες FgV 57 (post ἡγεμόνας) πόλεων X τῶν πόλεων fgV 58 ἐδήλωσεν X ἐδήλωσαν gV om F 64 μετέδωκαν X μετέδοσαν FgV.

Sic probatum est ex his tribus familiis nullam ab altera derivatam esse. Sed fortasse haec cum illa eo modo cohaeret, ut ambae contra ceteras unam exhibeant recensionem. Dixerit quispiam: oratio funebris, de qua agimus, iam ab antiquis scriptoribus (Theon. cap. 1. 2, Harpocr. s. v. Γεράνεια) Lysiae tribuitur. Ergo in Lysiae codicibus inde ab antiquitate inter ceteras Lysianas orationes legebatur. Habemus autem hodie codices, qui solam continent orationem funebrem. Haec igitur quondam ex codice totum Lysiam continente sola exscripta est. Quid? omnes codices, qui solam orationem funebrem continent, manaverunt ex archetypo, in quem ex codice totum

(edd. 1739. 1740) addidit Baroccianum (fam. II) Coislinianum (fam. III) et duo exemplaria Cantabrigiensia. Reiske (ed. 1772) Augustanum contulit (fam. II). Auger (ed. 1783) quattuor Parisinis usus est (fam. II. III. IV). Bekker (ed. 1823) contulit X (fam. I) FG (fam. II) UV (fam. III). Data occasione facere non possum quin Bekkeri ingenium laudem atque admirer: qui quamvis nesciret quomodo codices epitaphii inter se cognati essent, ingenio et divinatione optimos fere elegit conferendos.

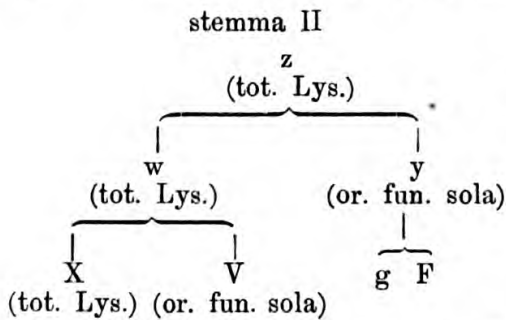
corpus Lysianum complectente sola oratio funebris descripta erat (stemma I).

Manifestum est, si hoc rectum sit, consequi hanc normam ad crisin: quibuscunque locis X convenit cum quolibet ceterarum familiarum codice, haec lectio genuina est. Videamus igitur, num rectum sit. Eligimus codicem V et proponimus hanc quaestionem:

Suntne loci, quibus V cum X contra Fg exhibeat lectionem, quae et sit corrupta neque in utraque familia casu orta esse possit? Eiusmodi locos si invenerimus, stemma I rectum esse nequit. En tales locos:

15 post *διὰ* om *δὲ* XV non om Fg 21 *τῶν πολλῶν ἐλλήνων* VX *τῶν ἄλλων ἐλλήνων* fg 22 *ἄλλας* VX *ἄλλους* fg 32 *κατὰ γῆς* VX *κατὰ γῆν* fg 33 *ἐκκλίνειν* VX *καταλιπεῖν* Fg (utrumque vitiosum) 34 *τῇδε πόλει* VX (in X *τῇ* a m 2 additum) *τῇδε τῇ πόλει* fg 42 *τῶν ἄλλων συμμάχων* VX *τῶν ἄλλων ἀπάντων συμμάχων* Fg 43 *ἀναμφισβητήτως ἀριστεῖα* VX *ἀναμφισβήτητ' ἀριστεῖα* g *ἀναμφισβήτητα ἀριστεῖα* f (utrumque vitiosum) 44 *ἐλευθερίαν τοῖς* VX *ἐλευθερίαν καὶ τοῖς* fg.

Itaque forsitan propius accedamus ad veritatem fingendo *bis* ex corpore Lysiano exscriptam esse orationem funebrem (stemma II). Sed offendunt tum quoque vitiosae lectiones, quas V cum Fg contra X exhibet:

15 *ἀκόντων* FV *ἐκόντων* X; *ἱκετεύοντας* FgV *ἱκέτας* X; adde: 10 *μὲν* post *πολλοὺς* om FV non om gX 63 *λακεδαιμόνους* FV *λακεδαιμονίων* gX.

Iam igitur in codicibus comparandis et ponderandis ad certos fines advenimus, ultra quos progredi nefas est. Interrogantibus enim, quaeenam familia optima iudicanda sit, quam sequi oporteat in orationis verbis restituendis, nihil aliud respondere possum quam quae ex modo dictis efficiuntur: ex

his tribus familiis alteram altera ad crisin superiorem non esse; duas autem consentientes, ut par est, plus valere tertia; ceterum omnes tres ipsas non multum inter se distare.

Quae ad illustranda ex apparatu critico, quem editioni adieci, enumero, quibus locis codex unus vel duo soli genuinam lectionem tuiti sint: *genuinam* autem eam appello, quam in orationis verba recepi; quod num merito fecerim si dubitari potest, distractis utor litteris.

Discrepantias in accentibus, spiritibus, apostrophis, litteris *ττ*, *ι*ota muto omitto.

X solus: 15 *ικέτας*, ceteri *ικετείοντας* 19 *βασιλευόμενοις* — *διδασκομένοις* per dittographiam, ceteri accusativum 24 *ἀγαθοῖς* per dittographiam, ceteri *ἀγαθούς* 47 *καὶ ναυμαχοῦντες* a m 2, quod om ceteri.

XV soli: 6 *περὶ τῶν λοιπῶν ἄμεινον βουλευσασθαι*, F *ἄμεινον* ante *περὶ*, g post *βουλευσασθαι* 7 *μεινομένων*, Fg *μὴ γενομένων* 15 *ἐξελεῖν*, Fg *ἐξαιτεῖν*; *ἡρακλέους* V, per dittogr. X, *ἡρακλέος* Fg 16 *ἐχθρὸν*, Fg *αἰσχροῦν* 20 *πρὸς πολλὰς*, Fg om *πρὸς* 21 *δουλώσεσθαι*, Fg *δουλώσασθαι* 22 *παρείστηκει*, Fg *περιείστηκει* 25 *ἢ* — *φοβούμενοι*, quae om Fg 26 *νίκην τῶν προγόνων*, f om *νίκην*, g post *προγόνων* ponit 27 *μετὰ ταῦτα δὲ*, fg *μετὰ δὲ ταῦτα*; *διακοσίαις μὲν καὶ χιλίαις*, fg *χ. μ. κ. δ.* 28 *ὃ δὲ*, fg *τὸ δὲ* 31 *κινδυνεύειν*, Fg *κινδυνεύειν* 39 *ἔσεσθαι κακῶν*, Fg *κακῶν ἔσεσθαι* 40 *τίς τῆς*, Fg om *τίς*; *τῷ πλήθει*, Fg om *τῷ* 49 *ἡλικίας ἀπούσης*, Fg *κιλικίας ἀπάσης* 50 *μεταπέμψασθαι*, Fg *μέμψασθαι* 61 *ὑπὲρ πάσης*, g *ὑπὸ πάσης*, F om; *καὶ ἰδίᾳ*, fg *ἣν ἰδίᾳ* 70 *γὰρ πατρίδι*, fg om *γὰρ* 76 *ποιοῦμεθα*, fg *ποιούμεθα* 77 om *ἅπαξ*, quod F exhibet post *αὐτοὺς*, g post *ἐλανθάνομεν* 81 *ὅμως δ'*, Fg om *δ'*.

XF vel Xf soli: 29 *δὲ* ante *οὐδενός*, quod exhibent Vg, erasum in X, deest in f 45 *τούτους*, Vg *τούτοις*.

Xg soli: 10 *πολλοὺς μὲν*, FV om *μὲν* 15 *ἐκόντων* (*ἐ* ex *ἀ* vel vice versa *g*), FV *ἀκόντων* 30 *οὕτω διακειμένης*, fV *οὕτως δ.* 40 *αὐτοὺς* post *τόλμης*, FV *αὐτῶν* 42 *τῶν ἐλλήνων*, FV om *τῶν* 44 *παρασχόντες*, FV *παρέχοντες* 53 *οἱ δ' οὐπω*, fV *οὐδ' οὐπω* 54 *οὖν* post *μὲν* add FV, deest in Xg 63 *λακεδαιμονίων*, FV *λακεδαιμονίους*.

V solus nusquam.

VF vel Vf soli: 4 ἄρεως, Xg ἄρεος.

Vg soli: 16 πολλῶν ἀγαθῶν, XF ἀγαθῶν πολλῶν
23 τοιαῦτα, ταῦτα X αὐτα F 75 μόνην, Xf μόνη.

F vel f solus: 6 κατεστήσαντο, ceteri κατέστησαν
15 ἐκείνους τοῖς, VX ἐκείνους δὲ τοῖς, g ἐ. δὴ τοῖς 30 ἐμ-
βάντες, ceteri εἰσβάντες 34 ὥς, ceteri εἰς, ἧς, οἷος 67 ἐπεδεί-
ξαντο, ceteri ἐπιδείξαντες 79 καὶ γάρ τοι, ceteri καίτοι γὰρ.

Fg vel fg soli: 15 διὰ δὲ τήν, VX om δὲ 19 ὀρίσασθαι,
VX ὀρίσαι 21 τῶν ἄλλων ἐλλήνων, VX τῶν πολλῶν ἐ.
22 ἄλλους, VX ἄλλας 23 ἰδόντες g δόντες F, rectius quam
εἰδότες, quod exhibent VX 28 στενώτατον, VX στενότητον
32 κατὰ γῆν, VX κατὰ γῆς 34 ἰδὼν οὐκ ἄν, VX οὐκ ἄν
ἰδὼν 42 τῶν ἄλλων ἀπάντων, VX om ἀπάντων 44 καὶ ante
τοῖς ἄλλοις, quod om VX 58 τοῦ ἡγεμόνος, VX om τοῦ
62 ὥς ante οὐχ, quod om VX 78 ἦν post ἄξιον, quod
om VX.

g solus: 10 ἔνεκεν ἀφίκοντο, ceteri ἔνεκα ἀ. (cf. Benseler
de hiatu) 23 ἀνέμειναν, ceteri ἐνέμειναν 65 ἐγίνοντο,
ceteri ἐρένοντο.

Restat ut de *corpore Lysiano* pauca addam. Falsa enim
est opinio illum ordinem, quo nos legimus orationes sub Lysiae
nomine vulgatas, eundem esse quo legerint antiqui. Nam nunc
quidem oratio funebris in editionibus inter orationes ὑπὲρ τοῦ
Ἑρατοσθένους φόνου et πρὸς Σίμωνα typis describi solet
(Stephanus contra et Augerus eam extremo loco exhibent).
Iam multos existimo miratos esse, quod hoc loco ordinem
orationum pervertit. Nam cum or. 1 de caede, 3. 4 de vulnere
de industria illato, 5. 6. 7 de sacrilegio agant, in initio quidem
orationum ordo quidam observatus videtur esse, qui spectat
ad causarum genus, in quibus habitae sint orationes. Minime
autem convenit, quod inter has orationes iudiciales intrusa est
oratio funebris generis prorsus diversi. Videndum est, cur
editores eam hoc loco describendam curent. Scilicet quia in
codicibus hoc loco exarata est. Sed in quibusnam codicibus?
In eis qui ex Palatino ducti sunt. Sed hi ne minimam quidem

auctoritatem contra Palatinum habent. Ergo ex hoc sententia est ferenda. In Palatino autem secundum indicem hic est ordo:

(ταῦτα περιέχει ἡ βίβλος αὕτη)	
λυσίου· ὑπὲρ τοῦ ἐρατοσθένους φόνου, ἀπολογία . . .	α
τοῦ αὐτοῦ ἐπιτάφιον τοῖς κορινθίων βοηθοῖς	β
ἀλκιδάμαντος περὶ τῶν τοὺς γραπτὸν λόγους γρα-	
φόντων	γ
τοῦ αὐτοῦ ὀδυσσεύς· κατὰ παλαμήδου προδοσίας . . .	δ
ἀντισθένους· αἴαντα	ε
τοῦ αὐτοῦ· ὀδυσσεύς	στ
δημάδου ὑπὲρ τῆς δωδεκαετίας	ζ
λυσίου· πρὸς σίμωνα ἀπολογία	η

sequuntur ceterae Lysiae

γοργίου ἐλένης ἐγκώμιον	λη
-----------------------------------	----

Quem indicem in Hermae tom. X 259 a Lampro publici iuris factum cum legissem, facile perspexi librario codicis X duos fuisse fontes. Nunc postquam codicem ipse manibus tractavi, accuratiora edere possum.

Librarius igitur scripsit primum orationes Lysianas inde a Simoneae usque ad finem: postea addidit et ante has praefixit or. Eratostheneam, epitaphium, orationes Alcidas Antisthenis Demadis. Habuit igitur sine dubio duos fontes: ex altero codice descripsit has, ex altero illas*).

Hanc thesin argumentis gravissimis confirmare possum.

1) Minio librarius usus est inde ab or. Simoneae, ante hanc non usus est.

2) Codicis folia in quaterniones distributa sunt. Sed ante eum quaternionem, a quo incipit or. Simoneae, invenitur quinio, cuius ultimae paginae quarta pars litteris vacat.

3) Accedit gravissimum: orationibus tribus ὑπὲρ τοῦ στρατιώτου fol. 48b, κατὰ Θεομνήστου fol. 50b, κατὰ Θεομνήστου β fol. 53a appicti sunt in margine numeri ξ η θ minio

*) Haec ad typothetam missurus video nuper ab Henrico Schenkl in *studiis Vindobonensibus* (1881 p. 81) nonnulla de Lysia publici iuris facta esse, quae optime cum eis concinant, quae hoc loco exposui. Indagavit enim Venetiis codicem (Marc. 422 saec. XV), qui inter multa oratorii generis primam Lysiae orationem continet neque tamen a Palatino derivatus est.

eadem manu qua tituli orationum. Apparet hunc rubricatorem, qui idem fuisse videtur atque amanuensis primus, ordinem orationum incepisse a Simonea: quam si primam numeravit, hae orationes septimum octavum novum obtinent locum. Sed quia in prioribus orr. hi numeri desunt, probabile est numeros iam in eo codice ascriptos fuisse quo usus est noster amanuensis. Efficitur huic fuisse duos fontes: alter codex continebat corpus orationum Lysiae iudicialium minimum triginta*), alter or. ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθένους φόνου et Pseudolysiae epitaphium cum aliis orationibus apocryphis**).

Obiecerit mihi quispiam, praeter Palatinum codicesque ex eo derivatos Lysiae epitaphium nusquam cum Alcідamante Antisthene Demade consociatum legi. Sed videamus quibuscum revera coniunctus sit. In quinque libris (Marc. I. II Vatic. II Lugd. append. c)) cum Demosthene, in reliquis modo cum his modo cum illis, cum Isocrate Andocide Dione Chrysostomo Polemone Libanio Basilio Magno aliis multis. Elucet igitur orationis Pseudolysianae in codicibus non esse certum locum, sed eam cum quibuscumque oratorii generis operibus in codicibus coniungi esse solitam.

In editionibus autem Lysiae is ordo, quem quam longissime regrediendo in codicibus reperimus, restituendus sit, scilicet hic: Orationes iudiciales inde a Simonea usque ad Philoneam (nunc 3—31).

Append. 1: oratio de caede Eratosthenis, epitaphius.

Append. 2: (ex Dionysio) de tutela male gesta (32) Olympicus (33) buleuticus (34).

Fragmenta.

*) Nam tot orationes iudiciales inerant in Palatino: earum quas habemus III—XXV, oratio contra Nicidem, quae erat in quaternione perduto, XXVI—XXXI, in summa triginta.

**) Addo in Palatino iterum inveniri talem lacunam qualem ante or. Simoneam. Nam in fol. 112 post orationem Panceleoneam vacua relicta est pagina una et alterius tertia pars: proxima oratio incipit a quaternione recenti: ergo verisimile est hic quoque coepisse ex novo fonte amanuensem haurire.

(Epitaphii editio apparatu critico instructa sumptibus
B. G. Teubneri propediem prodibit.)

Übersicht

der in der ersten Hälfte des Jahres 1881

von

B. G. TEUBNER IN LEIPZIG

versandten

**neuen Bücher, Fortsetzungen
und neuen Auflagen.**

I.

Philologie und Altertumswissenschaft.

A. Neuigkeiten.

- Aristophanis Ranae.** Recensuit ADOLPHUS VON VELSEN. [VI u. 141 S.] gr. 8. geh. n. M. 3.—
- Brambach, W.,** das Tonsystem und die Tonarten des christlichen Abendlandes im Mittelalter, ihre Beziehungen zur griechisch-römischen Musik und ihre Entwicklung bis auf die Schule Guido's von Arezzo. Mit einer Wiederherstellung der Musiktheorie Berno's von der Reichenau nach einer Karlsruher Handschrift. [IV u. 53 S.] gr. 8. geh. n. M. 1.60.
- Cohn, Leopold,** de Aristophane Byzantio et Suetonio Tranquillo Eusthati auctoribus. Commentatio ex supplementis annalium philologicorum seorsum expressa. [92 S.] gr. 8. geh. n. M. 2.—
- Fasti consulares inde a Caesaris nece usque ad imperium Diocletiani.** Composuit JOSEPHUS KLEIN. [VIII u. 130 S.] gr. 8. geb. n. M. 4.—
- Gemoll, Dr. A.,** Oberlehrer am Gymnasium in Wohlau, Einleitung in die Homerischen Gedichte zum Schulgebrauch. Mit zwei Kärtchen. [IV u. 30 S.] gr. 8. kart. M. —.55.
- Klotz, Ricardus,** de numero dochmiaco observationes. [42 S.] gr. 8. geh. M. 1.—
- Lange, Dr. Ludwig,** Geh. Hofrath und Professor der class. Philologie, das römische Königthum. Festrede zur Feier des Allerhöchsten Geburtstags Sr. Majestät des Königs am 23. April 1881 gehalten. [34 S.] 8. geh. M. —.60.
- Madvig, Dr. J. N.,** die Verfassung und Verwaltung des römischen Staates. Erster Band. [XIV u. 596 S.] gr. 8. geh. n. M. 12.—
Der zweite Band erscheint im September dieses Jahres.
- Methner, Dr. J.,** Grundzüge einer Metrik und Rhythmik für den Schulgebrauch. [28 S.] gr. 8. kart. n. M. —.80.
- Pfitzner, Dr. W.,** Geschichte der Römischen Kaiserlegionen von Augustus bis Hadrianus. [VI u. 290 S.] gr. 8. geh. n. M. 6.40.

I. Philologie und Altertumswissenschaft.

Schwartz, Eduardus, de scholiis Homericis ad historiam fabularem pertinentibus. Commentatio ex supplementis annalium philologicorum seorsum expressa. [65 S.] gr. 8. geh. n. *M.* 1.60.

Vogel, Theodorus, de dialogi qui Taciti nomine fertur sermone iudicium. [Epistola gratulatoria F. A. Ecksteinio missa D. VI M. Ian. MDCCCLXXXI.] Commentatio ex supplementis annalium philologicorum seorsum expressa. [36 S.] gr. 8. geh. n. *M.* 1.20.

Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana.

Eclogae poetarum latinorum. In usum gymnasiorum composuit SAMUEL BRANDT. [VIII u. 146 S.] 8. geh. n. *M.* 1.—

Neuere Sprachen.

Kreßner, Dr. Adolf, Übungsjahre zur Erlernung der französischen unregelmäßigen Verben. [IV u. 67 S.] gr. 8. kart. n. *M.* —.80.

B. Fortsetzungen.

Gerber, A., et A. Greef, Lexicon Taciteum. Fasciculus IV. [S. 337—480.] Lex.-8. geh. n. *M.* 3.60.

Heiberg, J. L., Dr. phil., philologische Studien zu griechischen Mathematikern. III. Besonderer Abdruck aus dem zwölften Supplementbande der Jahrbücher für classische Philologie. [28 S.] gr. 8. geh. n. *M.* —.80.

Jahrbücher für classische Philologie. Herausgegeben von Dr. ALFRED FLECKEISEN, Professor in Dresden. XII. Supplementband. Zweites Heft. [S. 249—463.] gr. 8. geh. n. *M.* 4.40.

Inhalt: De dialogi qui Taciti nomine fertur sermone iudicium scripsit Theodorus Vogel. — De Aristophane Byzantio et Suetonio Tranquillo Eustathi auctoribus scripsit Leopoldus Cohn. — Philologische Studien zu griechischen Mathematikern. Von J. L. Heiberg. III. — De scholiis Homericis ad historiam fabularem pertinentibus scripsit Eduardus Schwartz.

— neue, für Philologie und Pädagogik. Herausgegeben von Dr. ALFRED FLECKEISEN und Dr. HERMANN MASIVS. 121. und 122. Band. 1880. 12. Heft.

— 123. u. 124. Band. 1881. 1—6. Heft. Jährlich 12 Monatshefte. gr. 8. n. *M.* 30.—

Die Jahrbücher für Philologie und Pädagogik bestehen aus zwei selbstständig redigierten, jedoch nur ungetrennt ausgegebenen und einzeln nicht verkäuflichen Abteilungen:

I. Abteilung. A. u. d. T.: Jahrbücher für classische Philologie herausgegeben von A. Fleckeisen. 27. Jahrgang 1881 oder der Jahn'schen Jahrbücher 123. Band.

II. Abteilung. (Für Gymnasialpädagogik und die übrigen Disciplinen des Gymnasialunterrichtes mit Ausschluss der classischen Philologie). Herausgegeben von H. Masius. 27. Jahrgang 1881 oder der Jahn'schen Jahrbücher 124. Band.

Plauti, T. Macci, comoediae. Recensuit instrumento critico et prolegomenis auxit FRIDERICUS RITSCHLIUS sociis operae adsumptis GUSTAVO LOEWÉ, GEORGIO GOETZ, FRIDERICO SCHOELL. Tomi I. Fasciculus IV. Asinaria. Recensuerunt GEORGIUS GOETZ et GUSTAVUS LOEWÉ. Accedit codicis Ambrosiani J. 257 infer. specimen phototypicum. [XXVIII u. 110 S.] gr. 8. geh. n. *M.* 3.60.

Ribbeck, Otto, Friedrich Wilhelm Ritschl. Ein Beitrag zur Geschichte der Philologie. Zweiter (Schluss-)Band. Mit einem Bildniss Ritschls. [X u. 591 S.] gr. 8. geh. n. *M.* 12.—

Band I. 1879. n. *M.* 7.20.

I. Philologie und Altertumswissenschaft.

Servii Grammatici qui feruntur in Vergilii carmina commentarii. Recensuerunt GEORGIUS THILO et HERMANNUS HAGEN. Vol. I. Fasc. II. In Aeneidos libros IV et V commentarii. [XCVIII S. u. S. 459—660 S.] gr. 8. geh. n. M. 10.—

Vol. I. Fasc. I. In Aeneidos libros I—III commentarii, 1878. n. M. 14.—

Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana.

Archimedis opera omnia cum commentariis Eutocii. E codice Florentino recensuit, latine vertit notisque illustravit J. L. HEIBERG, Dr. phil. Volumen II. [VIII u. 468 S. mit Figuren im Text und 1 Tafel in Lichtdruck.] 8. geh. M. 6.—

Vol. I. 1880. M. 6.—

Schulausgaben griechischer und lateinischer Klassiker mit deutschen Anmerkungen.

Hentze, Dr. C., Oberlehrer am Gymnasium zu Göttingen, **Anhang zu Homers Ilias.** Schulausgabe von Dr. K. F. AMERIS. VI. Heft. Erläuterungen zu Gesang XVI—XVIII. [155 S.] gr. 8. geh. M. 1.50.

Terentius Afer, P., ausgewählte Komödien, zur Einführung in die Lektüre der altlateinischen Lustspiele, erklärt von CARL DZIATZKO. Zweites Bändchen: Adelphoe. [114 S.] gr. 8. geh. M. 1.50.

Neuere Sprachen.

Mignet, M., *Histoire de la révolution française depuis 1789 jusqu'en 1814.* Herausgegeben und mit sprachlichen, sachlichen und geschichtlichen Anmerkungen versehen von Dr. ADOLF KORELL, Oberlehrer am Thomas-Gymnasium zu Leipzig. III. Band. Depuis le 2 Juin 1793 jusqu'au 4 Brumaire an IV (26 Octobre 1795), terme de la convention. [II u. 104 S.] gr. 8. geh. M. 1.20.

Der IV. Band (Schluß) ist unter der Presse.

C. Neue Auflagen.

Autenrieth, Dr. Georg, Rektor und Professor am Gymnasium zu Zweibrücken, **Wörterbuch zu den Homerischen Gedichten.** Für den Schulgebrauch bearbeitet. Mit vielen Holzschnitten und zwei Karten. Dritte umgearbeitete Auflage. [XVI u. 353 S.] gr. 8. geh. n. M. 3.—

Draeger, Dr. A., Direktor des Gymnasiums zu Aurich, **historische Syntax der lateinischen Sprache.** Zweiter Band. Zweite Auflage. [XXII u. 870 S.] gr. 8. geh. n. M. 14.—

Das nun in zweiter Auflage vollständig vorliegende Werk kostet M. 26.—

Heinichen, Friedrich Adolph, Dr. der Phil. und Lic. der Theologie, Gymnasialprorektor a. D. und Professor, **lateinisch-deutsches und deutsch-lateinisches Schulwörterbuch.** Erster Theil: A. u. d. T.: **lateinisch-deutsches Schulwörterbuch** zu den Prosaikern Cicero, Caesar, Sallust, Nepos, Livius, Curtius, Plinius d. J. (Briefe), Quintilian (10. Buch), Tacitus, Sueton, Justin, Aurelius Victor, Eutrop und zu den Dichtern Plautus, Terenz, Catull, Virgil, Horaz, Tibull, Propertius, Ovid und Phaedrus. Vierte verbesserte Auflage, bearbeitet von Dr. A. DRAEGER, Director des Königl. Gymnasiums zu Aurich. [X u. 957 S.] gr. 8. geh. n. M. 6.—

Holzweiffig, Dr. Friedrich, Oberlehrer am Gymnasium zu Bielefeld, **griechische Syntax** in kurzer, übersichtlicher Fassung auf Grund der Ergebnisse der vergleichenden Sprachforschung zum Gebrauch für Schulen bearbeitet. Zweite Auflage. [VI u. 67 S.] gr. 8. kart. M. —.75.

Roch, Dr. Ernst, Professor an der K. S. Fürsten- und Landesschule zu Grimma, **Griechische Schulgrammatik** auf Grund der Ergebnisse der vergleichenden Sprachforschung bearbeitet. Achte Auflage. [XVI u. 400 S.] gr. 8. geh. n. M. 2.80.

I. Philologie und Altertumswissenschaft.

Ostermann, Dr. Christian, Professor, Oberlehrer an dem Königl. Gymnasium zu Fulda, **lateinisches Vokabularium**, grammatisch (und etymologisch) geordnet in Verbindung mit einem Übungsbuche. Mit Berücksichtigung der neuen deutschen Rechtschreibung. 4 Abteilungen. gr. 8. kart. *M.* 1.65.

Einzel:

- I. Abt. Für Sexta (grammatisch geordnet). 21. Doppel-Auflage. [32 S.] *M.* —.30.
- II. Abt. Für Quinta (grammatisch geordnet). 14. Doppel-Auflage. [32 S.] *M.* —.30.
- III. Abt. Für Quarta (grammatisch geordnet). 11. Doppel-Auflage. [52 S.] *M.* —.45.
- IV. Abt. Für Tertia (etymologisch geordnet) in Verbindung mit einem Übungsbuch zum Übersetzen aus dem Deutschen ins Lateinische. 7. Doppel-Auflage. [80 S.] *M.* —.60.

— **lateinisches Übungsbuch** im Anschluß an ein grammatisch geordnetes Vokabularium. Mit Berücksichtigung der neuen deutschen Rechtschreibung. 4 Abteilungen. gr. 8. geh. *M.* 3.60.

Einzel:

- I. Abt. Für Sexta. 18. Doppel-Auflage. [VIII u. 112 S.] *M.* —.75.
- II. Abt. Für Quinta. 13. Doppel-Auflage. [VI u. 136 S.] *M.* —.90.
- III. Abt. Für Quarta. 12. Doppel-Auflage. [127 S.] *M.* —.75.
- IV. Abt. Für Tertia. 9. Doppel-Auflage. [VIII u. 190 S.] *M.* 1.20.

— **lateinisch-deutsches und deutsch-lateinisches Wörterbuch** zu Ostermanns lateinischen Übungsbüchern für Sexta und Quinta alphabetisch geordnet. 11. verbesserte Doppel-Auflage. Mit Berücksichtigung der neuen deutschen Rechtschreibung. [79 S.] gr. 8. kart. *M.* —.75.

Siebelis, Dr. Johannes, Professor am Gymnasium zu Hildburghausen, **Tirocinium poeticum**. Erstes Lesebuch aus lateinischen Dichtern. Zusammengestellt und mit kurzen Erläuterungen versehen. Dreizehnte Auflage, besorgt von Dr. RICHARD HABENICHT, Professor am Gymnasium i. Plauen i. V. [VIII u. 91 S.] gr. 8. geh. *M.* —.75.

Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana.

Hyperidis orationes quattuor cum ceterarum fragmentis. Edidit FRIDERICUS BLASS. Editio altera. [XLIV u. 119 S.] 8. geh. *M.* 1.35.

Schulausgaben griechischer und lateinischer Klassiker mit deutschen Anmerkungen.

Ciceros Rede für T. Annius Milo. Für den Schul- und Privatgebrauch erklärt von FRIEDRICH RICHTER. In dritter Auflage neu bearbeitet von ALFRED EBERHARD. [IV u. 112 S.] gr. 8. geh. *M.* —.90.

Demosthenes neun Philippische Reden für den Schulgebrauch erklärt von C. REHDANTZ. Erstes Heft. I—III: Olynthische Reden. IV: Erste Rede gegen Philippos. Sechste, verbesserte Auflage, besorgt von F. BLASS. [VIII u. 174 S.] gr. 8. geh. *M.* 1.20.

Theokrits Gedichte. Erklärt von HERMANN FRITZSCHE. Dritte Auflage. Besorgt von EDUARD HILLER. [IV u. 364 S.] gr. 8. geh. *M.* 2.70.

Xenophons griechische Geschichte. Für den Schulgebrauch erklärt von Dr. B. BÜCHSENSCHÜTZ, Direktor des Friedrich-Werderschen Gymnasiums zu Berlin. Zweites Heft, Buch V—VII. Vierte vermehrte und verbesserte Auflage. [186 S.] gr. 8. geh. *M.* 1.50.

Neuere Sprachen.

Kaiser, Karl, Schuldirektor in Barmen, **Französische Gedichte zum Auswendiglernen**, stufenmäßig geordnet für sechs Schuljahre und mit erläuternden Bemerkungen versehen. Zweite Auflage. [VIII u. 142 S.] 8. geh. n. *M.* 1.20.

II.

Pädagogik. Deutsche Schulbücher.

A. Neuigkeiten.

- Döring, Dr. A.**, Direktor des Gymnasiums in Dortmund, **Leitfaden für den Unterricht in der Heimatkunde** als Vorbereitung des geographischen Unterrichts. [46 S.] 8. kart. n. M. —.40.
- Frick, Dr. Carl**, Lehrer am Gymnasium zu Hörter, **Geographisches Bademeum** für den historischen Unterricht vornehmlich auf Gymnasien. [IV u. 91 S.] gr. 8. kart. M. 1.—
- Burberg, Dr. S.**, Gymnasiallehrer in Herbst, **Hundert Thematika für deutsche Aufsätze**. Ein Hilfsbuch für den deutschen Unterricht auf der Sekundarstufe. [64 S.] 8. kart. M. —.60.

B. Fortsetzungen.

- Bartels, Dr. Friedrich**, Direktor sämtlicher Bürgerschulen in Gera, und **Gustav Wirth**, Lehrer an der höheren Töchterschule in Guben, **deutsches Lesebuch für Mädchenschulen**. In vier Teilen. II. Teil. [VIII u. 264 S.] gr. 8. geh. n. M. 1.20. III. Teil. [VI u. 402 S.] gr. 8. geh. n. M. 1.60.
Früher erschien: I. Teil. 1880. n. M. —.55.
- Franck, Dr. S.**, Oberlehrer am Gymnasium zu Demmin, **Hilfsbuch für den evangelischen Religionsunterricht in Gymnasien**. Zweite Abteilung. Für die oberen Klassen. [VI u. 182 S.] gr. 8. geh. n. M. 1.20.
- Zeitschrift für weibliche Bildung in Schule und Haus**. Zentral-Organ für das deutsche Mädchenschulwesen. Herausgegeben von Richard Schornstein, Direktor der städtischen höheren Töchterschule und Lehrerinnen-Bildungsanstalt zu Elberfeld. Achter Jahrgang. 1881. Jährlich 12 Hefte. Halbjährlich n. M. 6.— Hefte 1—6. Januar—Juni.

C. Neue Auflagen.

- Schäpe, Dr. Fr. W.**, Seminardirektor, R. S. Schulrat, **Entwürfe und Katecheseen über Dr. M. Luther's kleinen Katechismus**. Für evangelische Volksschullehrer. Zugleich eine praktische Anleitung zum Katechisieren für Schullehrer-Seminare. Dritter Band. Drittes bis sechstes Hauptstück. Dritte Auflage. [V u. 389 S.] 8. geh. M. 3.—
Das Werk ist nun in dritter Auflage wieder vollständig zu haben:
I. Band.	1. Hauptstück	M. 3.75.
II. "	1. Abt. 2. Hauptstück, I. Art.	M. 2.25.
II. "	2. " 2. " II. "	M. 2.25.
II. "	3. " 2. " III. "	M. 2.25.
- **Leitfaden für den Unterricht in der Erziehungs- und Unterrichtslehre**. Ein Auszug aus der evangelischen Schulkunde. Zweite verbesserte und vermehrte Auflage. [VIII u. 422 S.] gr. 8. geh. n. M. 4.—
- Wirth, G.**, Lehrer an der höheren Töchterschule in Guben, **deutsches Lesebuch für höhere Töchterschulen**. I. II. III. u. V. Teil. gr. 8. geh. n. M. 6.20.
Einzelne:
I. Teil. Unterstufe: Erster Kursus.	Fünfte Auflage.	[VI u. 131 S.] n. M. —.80.
II. Teil. Unterstufe: Zweiter Kursus.	Fünfte Auflage.	[VI u. 180 S.] n. M. 1.60.
III. Teil. Mittelstufe: Erster Kursus.	Fünfte Auflage.	[VIII u. 292 S.] n. M. 1.60.
V. Teil. Oberstufe: Erster Kursus.	Vierte Auflage.	[VI u. 944 S.] n. M. 2.80.

III.

Mathematik. Technische u. Naturwissenschaften.

A. Neuigkeiten.

- Bardey, Dr. C.**, arithmetische Aufgaben nebst Lehrbuch der Arithmetik, vorzugsweise für Realschulen zweiter Ordnung, Gewerbeschulen und höhere Bürgerschulen. [VIII u. 260 S.] gr. 8. geh. n. M. 2.—
- Dronke, Dr. A.**, Direktor der Realschule I. O. zu Trier, die Kegelschnitte in synthetischer Behandlungsweise für die Prima höherer Lehranstalten. Mit Figuren im Text. [IV u. 75 S.] gr. 8. geh. n. M. 2.—
- General-Register der Zeitschrift für Mathematik und Physik 1856–1860.** Jahrgang I–XXV. [123 S.] gr. 8. geh. n. M. 3.60.
- Harnack, Dr. Axel**, o. Professor der Mathematik an dem Polytechnikum zu Dresden, die Elemente der Differential- und Integralrechnung. Zur Einführung in das Studium dargestellt. Mit Figuren im Text. [VIII u. 409 S.] gr. 8. geh. n. M. 7.60.
- Jordan, Dr. W.**, Professor am Großh. Polytechnikum zu Karlsruhe, Kreis-Coordinaten für 200 Radien. [48 S.] 16. In Leinwand kart. n. M. 1.20.
- Milnowski, A.**, Oberlehrer am Gymnasium zu Weilsenburg i. E., die Geometrie für Gymnasien und Realschulen. I. Teil: Planimetrie. Mit Holzschnitten im Text und 4 Figurentafeln. [VII u. 123 S.] gr. 8. geh. n. M. 2.—
- Reusch, E.**, Professor d. Physik in Tübingen, die stereographische Projection. Mit acht auf Stein gravirten Tafeln. [V u. 32.] Lex.-8. geh. n. M. 2.40.
- Weiler, Dr. A.**, Privatdocent und Lehrer der Mathematik in Zürich, Leitfaden der mathematischen Geographie für den Unterricht an Mittelschulen, sowie zum Selbststudium. [98 S. mit Figuren im Text.] gr. 8. geh. n. M. 1.50.

B. Fortsetzungen.

- Mathematische Annalen.** Unter Mitwirkung der Herren Prof. P. GORDAN zu Erlangen, Prof. C. NEUMANN zu Leipzig, Prof. K. VONDERMÜHLL zu Leipzig, gegenwärtig herausgegeben von Prof. FELIX KLEIN zu Leipzig und Prof. ADOLF MAYER zu Leipzig. XVII. Band. 3. u. 4. Heft. gr. 8. Preis für den Band von 4 Heften n. M. 20.—
- Mittheilungen des Sächsischen Ingenieur- und Architekten-Vereins.** Herausgegeben vom Verwaltungsrathe des Vereins. Neue Folge. Jahrgang 1880. Zweite Hälfte. [41 S.] gr. 8. Mit sechs lithographirten Tafeln [in Royal-Folio]. geh. n. M. 4.—
- Zeitschrift für Mathematik und Physik.** Herausgegeben unter der verantwortlichen Redaktion von Dr. O. SCHLÖMILCH, Dr. E. KAHL und Dr. M. CANTOR. 26. Jahrg. 1881. 1.–4. Heft. gr. 8. Preis für den Jahrgang von 6 Heften n. M. 18.—
- Zeitschrift für mathematischen und naturwissenschaftlichen Unterricht.** Ein Organ für Methodik, Bildungsgehalt und Organisation der exakten Unterrichtsfächer an Gymnasien, Realschulen, Lehrerseminarien und höheren Bürgerschulen. (Zugleich Organ der mathematisch-naturwissenschaftlich-didaktischen Sectionen der Philologen-, Naturforscher- und allgemeinen deutschen Lehrer-Versammlung.) Herausgegeben von I. C. V. HOFFMANN. Zwölfter Jahrgang. 1881. 1.–3. Heft. gr. 8. Preis für den Jahrgang von 6 Heften n. M. 10.80.

C. Neue Auflagen.

Joachimsthal, F., Anwendung der Differential- und Integralrechnung auf die allgemeine Theorie der Flächen und der Linien doppelter Krümmung. Zweite Auflage, bearbeitet von L. NATANI. Mit zahlreichen Figuren im Text. [VIII u. 242 S.] gr. 8. geh. n. M. 6.—

Kraepelin, Dr. Karl, Realschul-Oberlehrer, Leitfaden für den botanischen Unterricht an mittleren und höheren Schulen. Zweite, umgearbeitete Auflage. [IV u. 69 S.] gr. 8. geh. M. —.75.

Wünsche, Dr. Otto, Oberlehrer am Gymnasium zu Zwickau, Schulflora von Deutschland. Nach der analytischen Methode bearbeitet. Die Phanerogamen. Dritte Auflage. [LXIV u. 427 S.] 8. geh. n. M. 4.—, in Lnwd. gebunden n. M. 4.80.

IV.

Theologie.

A. Neuigkeiten.

Entwurf eines Gesangbuchs für die evangelisch-lutherische Landeskirche des Königreichs Sachsen. Herausgegeben von dem evangelisch-lutherischen Landesconsistorium zu Dresden. [XXIV, 532 u. 18 S.] 8. geh. n. M. 4.—, gebunden n. M. 5.—

Meier, Dr. phil. Ernst Julius, Superintendent und Consistorialrath, Stunden der Weihe für den Dienst an der Gemeinde. Ephoral-Ansprachen. gr. 8. geh. n. M. 1.80.

B. Fortsetzungen.

Evers, Dr. Carl, Pfarrer zu St. Matthäi in Leipzig, „Siehe, ich verkündige euch große Freude.“ Predigten. Zweite Sammlung. [VIII u. 338 S.] 8. geh. n. M. 4.—, eleg. gebunden n. M. 5.—

Pastoralblätter für Homiletik, Katechetik und Seelsorge. In Verbindung mit mehreren Geistlichen herausgegeben von G. Leonhardi und C. Zimmermann, evangel.-lutherischen Pfarrern im Königreiche Sachsen. Neue Folge der praktisch-theologischen Zeitschrift: „Geseß und Beugniß“. Elfter Band (der ganzen Reihe: Dreiundzwanzigster Band). Heft 1—7. Januar bis Juli. gr. 8. Jährlich 12 Hefte. Abonnements-Preis halbjährlich n. M. 4.80, mit katechetischem Beiblatt n. M. 5.60.

Katechetische Vierteljahrsschrift für Geistliche und Lehrer. Ein Beiblatt der Pastoralblätter für Homiletik, Katechetik und Seelsorge. Herausgegeben von G. Leonhardi und C. Zimmermann. Siebzehnter Jahrgang. gr. 8. 1.—3. Heft. Jährlich 4 Hefte n. M. 3.60.

V.

V. Geschichte. Litteraturgeschichte.

Archiv für Litteraturgeschichte. Herausgegeben von Dr. FRANZ SCHNORR VON CAROLSFELD, K. Bibliothekar in Dresden. X. Band. gr. 8. 2. Heft. Preis für den Band von 4 Heften n. M. 14.—

VI. Medizin. VII. Vermischtes.

Ribbeck, Otto, Friedrich Wilhelm Ritschl. Ein Beitrag zur Geschichte der Philologie. Zweiter Band. (Schluss.) Mit einem Bildniss Ritschls. gr. 8. geh. n. *M.* 12.—

Preis des vollständigen Werkes n. *M.* 19.20.

VI.

Medizin.

Jahrbuch für Kinderheilkunde und physische Erziehung. Herausgegeben von WIDERHOFER, L. M. POLITZER, A. STEFFEN und B. WAGNER. Neue Folge. XVI. Band. 1. u. 2. Heft, gr. 8. Jährlich 4 Hefte n. *M.* 10.40.

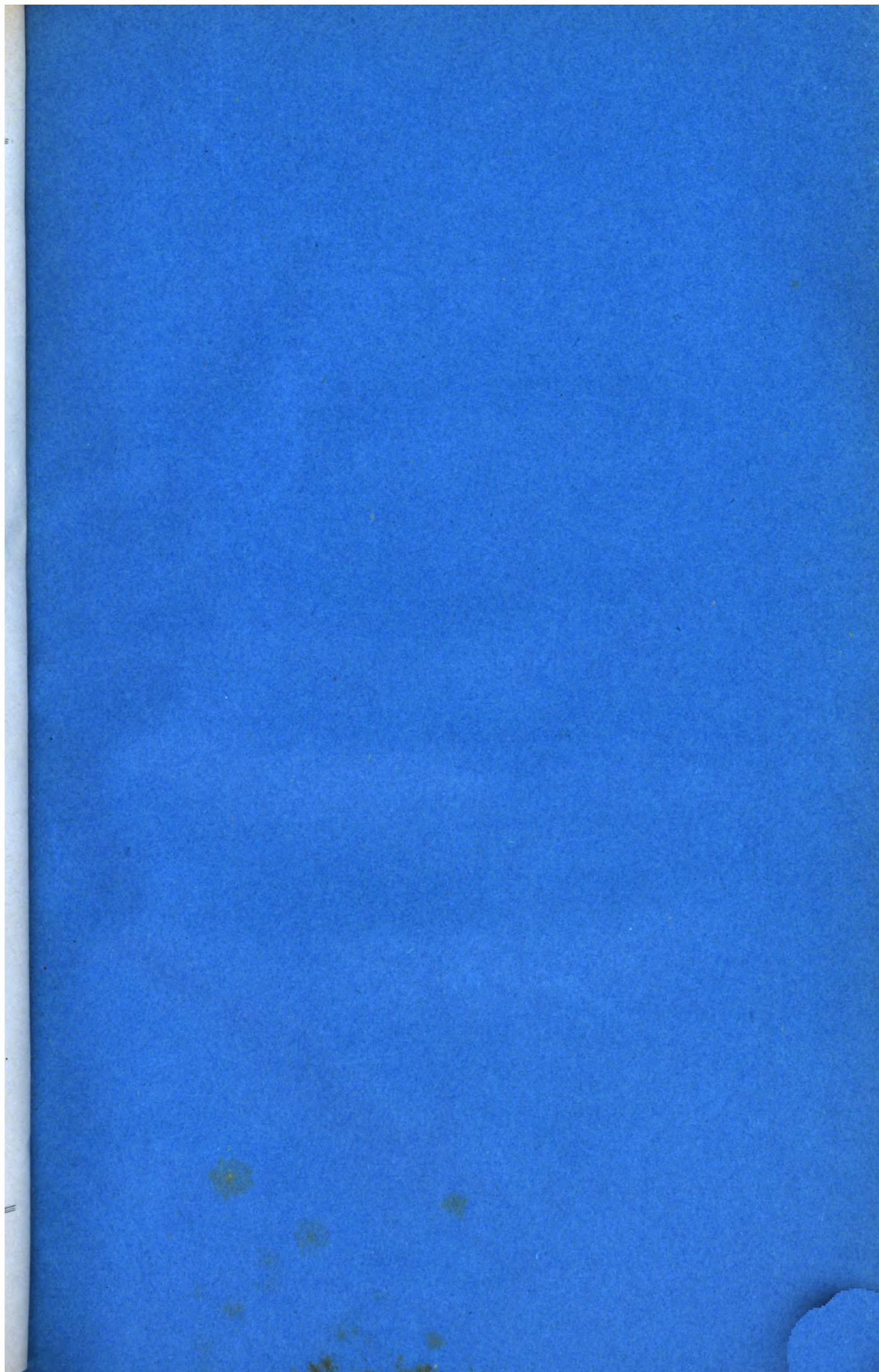
VII.

Vermischtes.

Ein Winter in Griechenland 1879—1880. [VI u. 118 S.] 8. geh. n. *M.* 2.—

Mushacke's deutscher Schulkalender für 1881. 30. Jahrgang. [Kalender und Notizbuch]. Oster-Ausgabe 1881. Vom 1. Januar 1881 bis Ende April 1882 reichend. 16. geh. n. *M.* 1.20, geb. n. *M.* 1.80.

Druck von B. G. Teubner in Leipzig.

Neuer Verlag von **B. G. Teubner** in Leipzig.

1881. II. Semester.

Aristophanis Plutus. Recensuit **ADOLPHUS VON VELSEN.** [VI u. 85 S.] gr. 8. geh. n. *M.* 2. —

Kayser's, K. L., Homerische Abhandlungen. Herausgegeben von **HERMANN USENER.** [XLVIII u. 106 S.] gr. 8. geh. n. *M.* 3. —

Schaefer, Arnold, Abriss der Quellenkunde der Griechischen und Römischen Geschichte. Zweite Abteilung: Die Periode des Römischen Reiches. [IV u. 199 S.] gr. 8. geh. n. *M.* 3. —

Schmelzer, Carl, Gymnasial-Direktor, Entwürfe zu griechischen Exercitien. [IV u. 60 S.] gr. 8. kart. n. *M.* —.80.

Stoll, S. W., Professor am Gymnasium zu Weisburg, die Meister der römischen Litteratur. Eine Übersicht der klassischen Litteratur der Römer für die reifere Jugend und Freunde des Altertums. [IV u. 427 S. mit 1 Stahlstich.] 8. geh. *M.* 4.20, in Leinwand gebunden *M.* 5.20.

Vaniček, Alois, k. k. Gymnasialdirektor zu Neuhaus in Böhmen, etymologisches Wörterbuch der lateinischen Sprache. Zweite umgearbeitete Auflage. [VIII u. 388 S.] gr. 8. geh. n. *M.* 6. —

Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana.

Appiani historia Romana. Edidit **LUDOVICUS MENDELSSOHN.** Volumen alterum. [VI S. u. S. 565—1227.] 8. geh. *M.* 4.50.

Poetae latini minores. Recensuit et emendavit **AEMILIUS BAEHRENS.** Vol. III. [308 S.] 8. geh. *M.* 3. —

Schulausgaben griechischer und lateinischer Klassiker mit deutschen Anmerkungen.

Ciceros ausgewählte Briefe. Für den Schulgebrauch erklärt von **JOSEF FREY.** Dritte Auflage. [VIII u. 239 S.] gr. 8. geh. *M.* 2.25.

—— **Tusculanarum disputationum libri V.** Für den Schulgebrauch erklärt von **OTTO HEINE.** Dritte verbesserte Auflage. Zwei Hefte. gr. 8. geh. *M.* 2.70.

Einzeln:
I. Heft: Lib. I et II [XXV u. 106 S.] *M.* 1.20.
II. — Lib. III—V [II u. 160 S.] *M.* 1.50.

Cornelius Nepos. Für Schüler mit erläuternden und eine richtige Übersetzung fördernden Anmerkungen versehen von Dr. **JOHANNES SIEBELIS,** weil. Professor am Gymnasium zu Hildburghausen. Zehnte Auflage, besorgt von Dr. **MAX JANCOWIUS,** Oberlehrer am Vitzthum'schen Gymnasium zu Dresden. [XVI u. 196 S.] gr. 8. geh. *M.* 1.20.

